

Francis Hargrave.
LINGUARUM
Vett. SEPTENTRIONALIUM
THESAURI
GRAMMATICO-CRITICI,
& ARCHÆOLOGICI,
Auctore GEORGIO HICKESIO,
Conspectus Brevis
K PER
GUL. WOTTONUM, S.T.B.

Cui, ab Antiquæ Literaturæ Septentrionalis Cultore, adjectæ aliquot NOTÆ accedunt;

Cum APPENDICE ad Notas.

*Cui etiam adjectæ sunt Notæ
in Anglo-Saxonum Nominibus.*
L O N D I N I :

Typis Gul. Bowyer, sumptibus RICARDI
SARE, Bibliopolæ in Porta Australi
Hospitii Grayensis, apud quem prostat
hic liber venalis. M DCC VIII.

LINGUARUM

VERBIS

THESE

ANALYTICIS

ARCHAEOLOGICIS

ANTHROPOLOGICIS

**MUSEUM
BRITANNICUM**

ST. B.

ANALYTICIS

ARCHAEOLOGICIS

ANTHROPOLOGICIS

ST. B.

ANALYTICIS

ARCHAEOLOGICIS

ANTHROPOLOGICIS

(iii)

ILLUSTRISSIMO VIRO
JACOBO BRIDGES,

JACOBI Baronis de CHANDOIS
Filio natu Maximo,

Exercituum Britannicorum in
partibus transmarinis

QUÆSTORI SUMMO,

GUL. WOTTONUS S.P.D.

Conspectum tibi offero, Vir
Illustrissime, Thesauri
Linguarum Septentrio-
narium Hiccesiani, cui nihil in
hoc

10 A 2

hoc Literaturæ genere simile,
 nihil secundum hætenus vidit
 orbis Eruditus. Thesauri in-
 quam, in quo Arcana intimæ
 Antiquitatis, vel ad nos, vel
 ad Gentes nobilissimas quæ no-
 biscum jam fœderatæ imminen-
 tem Tyrannidem justo propulsare
 conantur Bello, pertinentia, fer-
 me omnia reaserantur. Thesauri,
 cujus ope, Heroica Facta mayo-
 rum nostrorum, Linguis Patriis
 jam olim obsoletis, conscripta
 dicam an occultata, jam inno-
 tescunt, serisque imitanda poste-
 ris proponuntur. Thesauri de-
 nique, qui Leges, qui Instituta,
 qui Mores omnes Patrios vel in
 se continet, vel in Libris buc-
 usque vix aut ne vix quidem in-
 tellectis

telle&is contenta, illustrare queat.
 Incomparabilis autem hic The-
 saurus, licet aliquot abhinc annis
 editus, mole tamen hætenus sua
 velut obrutus jacuit, adeo ut
 Nostratum perpauci, Exterorum
 fere nulli, quæ quantaque Ga-
 zæ in illo delitescent, scive-
 runt. Imo a teipso, qui dum
 per otia licuerit, literas amæ-
 niores indefessè colueris, Gra-
 tiam ut spero hand mediocrem
 inivero, quod ea Tibi subsce-
 civis Horis inspicienda tradi-
 derim, quæ aliter per tot &
 tanta, quæ tam gloriose susti-
 nes, negotia, vix per Transen-
 nam intueri tibi licuisset. Sed
 non tu solus es, Vir Amplis-
 sime, a quo, nisi vehementer
 fallor

fallor, Gratiae mihi sunt ex-
 pectandæ. Illustrissimæ enim
 Gentes Germanicæ, quarum An-
 tiquitatibus eruendis Thesaurus
 hic Linguarum & Gothicarum
 & Tentonicarum, maximo fu-
 turus erit usui, Gratias mihi
 perhibebunt maximas, quod illis
 indicaverim unde Linguae suæ
 priscae Elementa sibi hucusque
 tantum non incognita imposte-
 rum ediscant. Gaudebunt quo-
 que quod Nomen tuum huic Li-
 bello præfixerim. Germanicæ
 enim Legiones, quæ sub signis
 militant Britannicis, Te tan-
 quam justum, tanquam probum
 Virum jamdiu suspexerunt, Nunc
 Te ut literatissimum, Litera-
 rumque amantiſſimum, etiam
 earum

earum, quæ sibi metipsis futurae sunt utilissima, a Popularibus tuis, qui Te penitus norunt, prædicatum videbunt. Hoc tu forsitan existimabis, Vir Amplissime, tibi fore haud usquequaque inglorium, mihi sane maximè gloriosum semper Ego duxero. Quamvis ut verum fatear, Causæ his omnibus graviores, me ad hoc faciendum instigant, nempe ut hac Epistolâ omnibus testatum facerem, Te meas aliquid putavisse Nugas, Meque Beneficiorum, quæ in me prorsus immerentem contulisti, non fuisse immemorem. Vale.

Dabam viii. Kal. Nov. 1707.

ALPHA-

ALPHABETUM SAXONICUM.

Fig. A B C D E F G H I K L M N O P

Pot. A B C D E F G H I K L M N O P

R S T U V X Y Z.

R S T T H U W X Y Z.

Fig. a b c d e f g h i k l m n o p

Pot. a b c d e f g h i k l m n o p

q r s t u v x y z.

q r s t t h u w x y z.

Testamentum Æthelfledæ Saxonice, Not.

P. 13.

Testam. Ælfledæ Saxonice, Not. p. 26.

Carta R. Eadgari Latine, Not. p. 39.

Locorum, qui in Testamm. Æthelfledæ, & Ælfledæ memorantur, topograph. descriptiones, Not. p. 63.

Symbolum Athanasii Sax. Not. p. 77.

Nota in Anglo-Saxonum nummos, post p. 85.

ERRAT. Pag. 42. l. penult. leg. *semere* vel *seomere*.

Not. p. 12. l. 16. leg. *Latina* utriusque. P. 21. l. 7.

leg. *fruenda*. P. 23. l. 3. dele *d*.

LINGUA-

~~GEORGIO DALLI NORWIC. &c.~~

Principi Hæreditario, Augustissimæ

LINGUARUM

Vett. Septentrionalium

THESAURUS

GRAMMATICO-CRITICUS

& ARCHÆOLOGICUS.

Auctore **GEORGIO HICKESIO S.T.P.**

Oxoniz. MDCCV. Fol. duobus

Voluminibus.

Varium hoc est multiplexque
Opus, in plures divisum
partes, easque adeo invicem
discrepantes, ut de omnibus
aliquid necessario sit dicendum, si to-
tius Operis vel aliqualem Ideam ani-
mo concipere velimus. Thesaurus

B hic

hic inscribitur Celsissimo Principi
 GEORGIO Daniæ, Norvegiæ, &c.
 Principi Hæreditario, Augustissimæ
 Regina nostræ Conjugi, quem utpote
 Antiquis illis Regibus, qui ab *Odino*
 Magno illo Septentrionis Heroe ori-
 ginem ducunt, prognatum, hæ Lin-
 guæ sponte Patronum asciscere opta-
 rint. Petrus sane *Resenius*, annis ab-
 hinc XL, cum *Eddam Islandorum*, nobi-
 lissimum Gentium Borealium monu-
 mentum, Hafniæ edidisset, insignem
Eddæ Sæmundi partem, *Haavamaal*
 dictam, huic nostro Principi inscripsit:
 cujus rectè secutus exemplum magnus
 harum Literarum apud nos Instaurator
 eundem Thesauro suo Patronum ele-
 gerit, quem Danorum Antiquarii jam
 olim suis studiis Mecænatem futurum
 exoptabant. Hæc autem Dedicatio
 non est nuda enumeratio Virtutum
 Principis Celsissimi, sed de Lingua-
 rum Septentrionalium cum nostra
 cognatione, & Populorum, quibus
 nostram debemus Linguam, origine,
 multa

multa & præclara Auctor noster dis-
ferit.

Dedicationem sequitur proluxa de
hoc Opere Præfatio, in qua quid
Lectori sit expectandum, quidque
Auctor præstiterit, certiores nos facit.
In præfatione quam priori Gramma-
ticæ Anglo-Saxonice Editioni adne-
xuit, multa de Dignitate studiorum
Grammaticalium, quæ summi Viri
colere non sunt dedignati, disputa-
vit. Ista hic non repetit, sed ad alia
quæ hoc Opus propriè spectant, se
potius convertit. Viros Clarissimos,
quorum opera in hoc Thesauro con-
cinnando usus est, quamplurimos no-
minat; inter quos præcipui sunt,
Gulielmus Nicolsonus Episcopus Car-
liolensis Linguarum Borealium, ve-
terisque Franco-Theotiscæ, peritissi-
mus. *Gulielmus Elstobius*, qui Ho-
miliam *Lupi* Episcopi Anglo-Saxoni-
cam, de quâ inferiùs sumus dicturi,
Latinam reddidit, notisque illustra-
vit. *Gulielmus Hopkinsus*, qui Com-

mentarium de Sanctis in Anglia sepultis Saxonicum, Latine versum notis adornavit: Edmundus *Gibsonus*, ob Chronici Saxonici Editionem elegantissimam jamdudum Orbi Literato notissimus, qui Ethelberhti I. Hlotharii & Eadrici Cantwarorum Regum Leges Saxonicas, a Johanne de *Laet*, viro in hisce Litteris exercitatissimo, Latine redditos cum auctore nostro communicavit. Edvardus *Thomasesius*, qui accuratissimam Heptateuchi Saxonici Editionem aliquot abhinc annis edidit, & qui, ut hic Thesaurus nitidus nunc prodiret, constanti studio & labore schedas, & imprimendas & impressas, revisendo & corrigendo, Typographos, Chalcographosque jugiter inspiciendo, operam adhibuit maxime diligentem. Exteros quoque, praesertim Suecos, Ionam Nicolai Salanum, nuper vita functum, & Johannem *Perinskioldum*, Virum Arctoarum literarum & Antiquitatum callentissimum, cum honore nominat. Hisce

Hicce præmissis, ad alia in quibus
se fortè lapsus in opere prolixissimo
fuisse existimat, transit. Speciminis
loco hoc adjungam. Litera in *Codice*
Argenteo, qua TH designatur, ita de-
pingitur Ψ . hanc ex jugatis TH, Θ ,
deducit noster. Thwatesius illam a
duplici dd hoc modo connexam Φ
derivat; quoniam Nomina substan-
tiva Mæso-Gothica in Ψ desinentia
in primo Casu, desinunt in *dis* in Ge-
nitivo, ut *Witoth* Lex, *Witodis* Legis,
Liubath Lux, *Liubadis* Lucis. Ita
X Romanum a duobus CC, & Z
Græcum a ζ oriri credit. Hoc autem
licet maximè sit verisimile, veterem
tamen suam conjecturam, specimine
scripturæ *Cod. Argentei* sibi ex Sue-
cia transmissio, quod æri incisum ex-
hibet, probare conatur Hiccesius.

Post Lapsus suos, & Errata quæ-
dam recensita, ad alia transit, qui-
bus, quæ antea in *Grammaticis* &
Dissertatione de harum Linguarum
Præstantia, stabiliverat, confirmat:

De quibus, cùm postea sit agendum, hîc non est dicendi locus.

Errores quoque Virorum Eruditorum, qui harum Linguarum scientia destituti, graviter sunt hallucinati, recenset. Unum hîc notare liber, *Johannis Harduini* Editoris *Pliniani* celeberrimi. Exstat inter alias *Homilia Elfrici Cantwarensis* (ut creditur) Archiepiscopi, Anglo-Saxonica, *de Eucharistia*, in quâ fidem illius *Ætatis* hominum a Dogmatibus *Ecclesiæ Romanæ* diversissimam dilucidè exponit : De illa ita *Harduinus* (*Chron. Vet. Testam.* pag. 34. Edit. Germanicæ.) “ Saxonica, quæ dun-
 “ taxat in quibusdam dubiæ fidei
 “ monumentis exstat, nihil aliud
 “ quam Germanica illius ævi est,
 “ quo sunt hæc exarata : caracte-
 “ ribus pro arbitrio ab Artifice exco-
 “ gitatis : diversis certè ab his qui-
 “ bus *OFFA REX* suos olim nummos
 “ inscripsit : qui sunt omninò *La-*
 “ *tini* : quales ii, quibus id Nomen
 “ hîc

“ hîc exhibemus. Ejus autem Lin-
 “ guæ est Saxonica Ælfrici nomine
 “ Homilia de Eucharistiâ, *Ratramni*
 “ sensu, stilo, atque ipso subinde
 “ sermone conscripta, hoc est, hæ-
 “ retico. At Ælfricus non Angli-
 “ cum, Saxonicumve nomen est, sed
 “ Hæbræum; *Deus Redemptor*. Nam
 “ ~~hæ~~ *Deus* est; quod nomen quo-
 “ niam nihil interest, utrum *Æl* vel
 “ *Al* scribatur, ideo & *Ælfricus* &
 “ *Alfricus* in Libris scribitur. פד
 “ *Redimere* est, ex Vulgato Interprete
 “ Psal. cxxxv. 24. quem tùm ob pe-
 “ ritiam viri singularem, tùm aliis
 “ de Caussis talium nominum Archi-
 “ tecti sequuntur. Hucusque *Har-*
 “ *duinus*. Hæc cùm singularia sint
 maximèque prodigiosa exscripsi: in
 quibus quot fermè vocabula, tot Er-
 rores crassissimi, quos sigillatim casti-
 gat, & refellit *Hickesius*. De quibus
 tamen eò minus est mirandum, quòd
 idem Harduinus, omnes fermè Au-
 ctiores Latinos Veteres, quatuor vel
 B 4 quinque

quinque forsan demtis, quos in manibus nunc terunt Eruditi, a falsariis fuisse confectos, in *Chronologia sua Herodiadum* (pag. 60.) audacter affirmat.

Castigato Hardumo, Mabillonii *Regulas* quibus Diplomata suspecta defendere laborat, in egregio suo *de Re Diplomatica* opere, examinat *Hickesius*, & de Diplomatis Antiquis præclara multa producit, de quibus pluribus nunc non est dicendum. Haftenus de Præfatione generali. Illam sequitur *Epistola* seu Præfatio specialis Grammaticæ Anglo-Saxonicae præfixa, in qua præter alia egregia, ad *Topographiam Anglo-Saxonica*, præsertim *Agri Wigorniensis* (quem *Pagum Wicciorum* vocat) Methodum quâ Libri in Lingg. Arctois exarati legendi sint, docet; quam tantum non integram hic exscribere non pigebit. Grammaticæ Anglo-Saxonicae Cap. priora xvii sedulo sunt evolvenda, quod in iis omnis partium

tium quas vocant Orationis scientia
 luculenter & facillimè exponitur.
 Hisce rite intellectis, Evangelia An-
 glo-Saxonica a *Marescallo* nostro
 Dordrechtii olim edita, sunt pervol-
 venda; & post ea Anglo-Saxonicum
 Psalterium a *Johanne Henrici F.
 Spelmanno* editum, cum Heptateu-
 cho Anglo-Saxonico Thwaitesi; in-
 dè ad *Ælfrici* Homiliam Paschalem,
 cum ejusdem Libro de V. & N. Testa-
 mento est transeundum; postea Ver-
 sio Historiæ Ecclesiasticæ Gentis An-
 glorum a *Beda* conscriptæ, ab *Ælfredo*
 Rege facta, quam *Abrab. Wbelocus* Can-
 tabrigiæ olim edidit, est perlegenda:
 Hæc, si nostro credas, nunquam ipse
 Cæsar, Cicerone in mediocri & æqua-
 bili dicendi genere, quicquam per-
 fectius reliquit. Hisce evolutis, *Boë-
 thii de Consolatione Philosophiæ* Liber
 ab eodem *Ælfredo* Rege Anglo-Saxo-
 nicè versus, (Oxoniz nuper accura-
 tissimè editus) & postea *Canones Le-
 gum Ecclesiasticarum Spelmannianæ*,
 cum

cum Lambardi Ἀρχαιονομία, nullo negotio perlegentur.

Post hæc Anglo-Saxonica ad Mæso-Gothica Φιλαρχαῖον suum transire hortatur Hickesius; quorum Institutionibus Grammaticis, quæ cum Anglo-Saxonice conjuncta sunt in hoc Thesauro, ritè perceptis, Fragmenta Evangeliorum Mæso-Gothicorum Juniana, (quæ sola istius Linguae Monumenta supersunt) facillimè possunt intelligi. Ab iis ad *Islandica*, seu *Scando-Gothica* est transeundum, absque quibus Gothica medii ævi Monumenta percipi nequeunt; in illis, autem, post Grammaticam Islandicam, integra quædam pars Bibliorum Islandicorum est perlegenda, postquam, *Saga* vel *Historiola* quædam Populorum Septentrionalium, quarum non paucas & Dani & Sueci nuper typis ediderunt, cum magna illa Snorronis Sturlesonii Historia *Heimis Kringla* dicta, quam gemina versione illustratam nuper edidit Cl. *Pering-*

Peringskioldus, Intellectu erunt faciles : Hisce addamus *Eddam Islandorum* Resenianam, quâ Mythologia tota Borealis comprehenditur. Quibus omnibus accuratè perlectis, omnia in Monumentis Borealibus plana erunt & facilia. Sed a *Præfationibus* ad *Thesaurum* jam tandem est procedendum.

Nobilis hic *Thesaurus* duabus constat partibus. Prima continet Grammaticas tres, cum Dissertatione de præstantia & usu Linguarum Borealiū, & altera Dissertatione Cl. Viri *Andree Fontaine* Eq. Aur. de Numismatis Anglo-Saxonicis. Secunda continet Catalogum Librorum Anglo-Saxonicorum ab *Humfredo Wanleio* confectum.

Grammatica prima est Linguarum Anglo-Saxonicae & Mæso-Gothicae; istam breviorē edidit Noster Oxoniæ A. D. 1689. in 4to. Omnia, quæ ad harum Linguarum Institutionem necessaria prius edidit, nunc
recusa

recusa habemus multo auctiora. Quæ prioribus xvii Capitibus continentur Tyronibus evolvenda jubet: quæ autem sequuntur, in quibus Linguae Anglo-Saxonicae penetralia referat, illis vix, aut ne vix quidem intelligenda monet. Linguae dico Anglo-Saxonicae, nam quod ad Mæso-Gothicam (prout illam olim noster vocabat) pertinet, omnia quæ de illa scitu sunt necessaria in prioribus xvi Cap. fusè sunt explicata. *Codicem* autem *Argenteum*, ex quo pretiosa illa Fragmina Linguae Teutonum antiquissimæ edidit Franciscus Junius sub Ulphilæ Gothorum in Mæsia Antistitis nomine, Ulphilæ abjudicat *Hickefius*, Teutonemque aliquem Ulphilæ Ætate vel æqualem certè, vel forsan superiorem Versionis istius Auctorem esse judicat. Rationes quibus nititur sunt hæ: I. Ad Monasterium quoddam Germanicum pertinebat olim Codex hic Argenteus. II. Nulla in hac Versione Hæreseos Arianæ

rianæ nota. III. Literæ hujus Codicis & Figurâ, & Ordine, & Numero, & Notarum Numeralium usu, a Runis Scandinaviæ, ex quâ Gothi in Mæfiam irruerunt, longè sunt diversæ. IV. Codex iste convenit sæpissimè cum Codice Bezzæ Cantabrigiensi, qui ad Latinam Ecclesiam pertinebat. V. Literæ omnes, præter Θ & Φ (*Wh* & *Tb*) cum Græcis Latinisque Litteris Codicis *Actorum Apostolorum* Laudensis, qui Oxonii asservatur, apprimè consentiunt. Iste autem Codex ad Germanicam quandam Bibliothecam olim pertinebat Sed pergamus.

Quæ sequuntur omnia nova & curiosa. Cap. xix. pro tribus linguæ Saxonice Epochis totidem dialectos censet statuendas. Prima est, qua Saxones utebanur a primo in Angliam introitu ad Danorum irruptionem per cccxxx Annos. Secunda est Dano-Saxonica, quæ a Danorum introitu ad Nortmannorum in Angliam

gliam adventum erat usurpata. Tertia, quam locuti sunt Majores nostri ab ingressu Nortmannorum ad Henrici II. Tempora. Dialecti primæ, quam Britanno-Saxonicam appellat Hickesius, nulla ferè supersunt Monumenta, præter veri Cædmonis Fragmentulum in Regia Versione Historiæ Ecclesiasticæ Ven. Bedæ, & Harmoniam forsan IV Evangeliorum *Cottonianam*, quæ puritate vetustissimæ Linguae ad Codicem Argenteum proximè accedit. Sed illam Theotificam esse credit Noster.

In secunda Dialecto plurima habemus conscripta volumina; inter quæ præcipua sunt Evangeliorum binæ Versiones interlineares Versionis *Vulg. Lat.* quas in suo librorum Septentrionalium catalogo accuratissime descripsit *Humph. Wanleyus*, p. 81, 82. & p. 250, 251, 252. ubi, quæ se delectabunt, multa reperiet lector literaturæ Saxonicae studiosus. Differt hæc Dialectus a puriori Saxonica, quæ Ælfre-

dus Rex, Ælfricus, Lupus, aliique ufi
 sunt, tum Vocabulis, quæ plurima sunt
 vel Cimbrica vel Theotisca, tum Or-
 thographiâ, & Contemptu ferè om-
 nimodo Regularum Grammaticalium,
 utpote a Danis & Nortmannis pro-
 fecta, qui rudes prorsus & illiterati,
 Piraticam plerunque exercentes, Lin-
 guam Anglo-Saxonicam contaminâ-
 runt. Variationum harum innumera
 profert Exempla Hickeſius Cap. xx.
 ex quibus quantum detrimenti Lin-
 guæ Anglo-Saxonicae Danorum ad-
 ventus attulerit, luculenter apparet.

In hac Dialecto, præter multa in
 Oratione soluta conscripta, plurima
 quoque habemus Poëtica. Hæc ut
 melius intelligantur, de Dialecto
 Poëtica Dano-Saxonum multa disse-
 rit Noster Cap. xxi. Ubi poëticas
 multas locutiones, & permulta vo-
 cabula Cimbricis Poëtis familiaria
 profert & explicat (quamplurima
 enim Poëtarum Scando-Gothorum ex-
 stant Poëmata) & illa Poëtis nostris
 Dano-

Dano-Saxonibus Veteribus fuisse usurpata demonstrat; præsertim a nobili illo Geneseos Paraphraste, quem sub nomine *Cadmonis* illius, qui a Beda memoratur, olim Amstelædami edidit, maximum illud Arctæ Literaturæ decus *Franciscus Junius*: quam Paraphrasin a Dano-Saxone quodam scriptam fuisse affirmat Noster; nec a Cimbris tantum, sed a Francis quoque locutiones & verba innumera mutuati sunt Poëtæ nostri veteres, quorum Exempla quamplurima congeffit Auctor noster diligentissimus, qui justo Libro, licet Caput tantum sit majoris Operis, hoc Argumentum est prosecutus.

A Dialecto *Dano-Saxonica* ad *Semi-Saxonica* & *Nortmanno-Saxonica* transit Hiccesius; de hisce agit Cap. xxii. Prior corruptio fuit Linguae Anglo-Saxonicae purioris, qua Australes & Occidentales Saxones usi sunt: ex qua sic vitiata partim barbarie & ignorantia Incolarum, qui

Danorum

Danorum incurſionibus fatigati, ſe-
dibusque ſæpe expulſi Litteras non
excoluerunt, partimque Danorum
loquela ſenſim inter eos irrepente,
noſtra Lingua (quam Anglicam vo-
camus) effluxit. Mutationes in illa
Dialecto, & quoad Scriptionem, &
quoad Verba, iſtas præſertim ex qui-
bus noſtræ Linguae Originem & Pro-
greſſum videamus, diligentiffimè no-
tat. Hæc Semi-Saxonica Dialectus
apud Australes Saxones ut plurimum
invaluit, Dano-Saxonica autem Dia-
lectus (quam vocat) apud Boreales,
apud quos Dani Sedes ſuas fixerunt,
cùm in Occidentalibus & Australibus
plagis, non niſi piraticam ante *Canu-*
ti R. tempora exercebant.

Hæc oblatâ occasione de Mutatione
Manûs Saxonica in Gallicam fuſè a-
git: & quibus gradibus ea mutatio,
ab *Ælfredi* Regis ex Italia reducis
ævo, ad *Henrici* (*Bello-Clerici* dicti)
tempora, ſub quo Saxonica Manus
fere tota evanuit, peracta fuit, nobi-
liſſimis

lissimis speciminibus Chartarum, aliorumque Librorum æri elegantissimè incisis, ob oculos ponit. Inter hæc nobile conspicitur *Κεῖμηλιον* Aureum, *Ælfredi* R. jussu fabricatum, & arte encausticâ adornatum; quod accurate satis delineatum, cum ipsius *Hickesii* descriptione abbreviatâ, ad te mitto, *Vir Clarissime*, ut eo meliùs intelligas, quales & Artes & Artifices in pretio olim apud Anglo-Saxones nostros Majores fuerunt.

Figura prima faciem Gemmæ superiorem representat. In hac primò apparet Limbus totus aureus, retiformi & foliato suo Artificio notabilis, qui a Perimetro protenditur ad Inscriptos Characteres, qui præposita Cruce, ex auro formati, obliquè intumescunt, & tam prominentiâ, quàm figurâ, sunt spectabiles: Intra Characteres conspicitur Lamella (quam Pyramidalem, vel potius Coniformem esse judicat *Hickesius*) aurea, duabus distincta Lineis, quarum quæ
Characte-

Fig. 1.

Fig. 2.

Characteribus propior simplex, interior punctata five laciniosa. Intra Lamellam hanc est area plana, quæ Chrystallo obducitur, per quam Hominem severo vultu representat, Caput in dextram parum inclinantem, brachia nudum, & ambabus manibus sceptrâ tenentem : Sceptrâ hæc, Ventrem versus, in unum circulariter coeunt, supra autem Humeros in figuras desinunt, Liliiformes : Iconis Manubrium Belluâ quadam Marinâ ornatur, ex cujus Rictu exit Tubus, in cujus Ore Paxillulus aureus figitur, cujus ope ni fallor commodè suspendi potuit. Lineæ autem omnes, cum Punctis, quæ albæ in Ectypo hoc apparent, sunt aureæ ; cætera arte Encausticâ, Vitro vel Chrystallo operiuntur.

Figura secunda, qua facies Gemmæ averfa delineatur, representat Liliium in Laminâ Aureâ affabre descriptum ; ex radice emergens Caulis, emittit duo Folia ; Flores supre-

nam pertingunt Laminam, quæ Lamina Foliolis aureis Limbi undique constringitur. In prona Manubrii parte desideratur mandibula inferior Belluæ Marinæ, pro qua cernitur convexa Figura squammis oblecta.

Inscriptio autem est in inferiori Lamina faciei superioris, inter Limbum extimum, & interiorem, quo Icon Hominis Sceptrum tenentis constringitur : Literæ hoc modo inter se junguntur.

ÆLFRED MEL HEIT LEWÆRLAN.

ÆLFRED MEC HEIT GEWYTRCAN.

Ælfredus me jussit fabricari.

Literæ in Ectypo majores paullò sunt quàm in Gemmâ, ut essent magis conspicuæ.

Longi-

Longitudo ab A ad B est Pollicum 2, 44.

Latitudo à C ad D est Pollicum 1, 20.

Pondus est XIII circiter Drachmarum, & deducta Chryſtallo, in qua Homo delineatur, Unciæ plus minus.

Specimina verò Manus iſtius Gallo-Saxonica, ad Chartas & Libros ſuppoſititios a veris diſtinguendos multum valent; & ad veram Ætatem MSSorum Codd. ſub iſta ſecula deſcriptorum determinandam.

A Manu Nortmanno-Saxonica ad Dialectum ultimam illam Linguae, qua nunc utimur, Parentem tranſit *Hickeſius*; ejuſque proprium Characterem diligentiffimè delineat. Vocabulorum Phraſiumque Nortmannicarum & Gallo-Latinarum, quas Nortmanni huc invexerunt, magnum recenset numerum, utque illæ noſtræ Linguae erant inſitæ oſtendit; Hac oblata occaſione de Linguae Gallicæ priſco ſtatu jam ante DC Annos multa

scitu dignissima profert, Gallicis Antiquariis ob *Lingg.* Septentrionalium ignorantiam hucusque fere incognita. Quæ ut melius intelligantur Chartas originales Semi-Saxonicas & Nortmanno-Saxonicas hucusque ineditas, cum excerptis ex Scriptoribus coætaneis in Bibliothecis nostris hætenus latentibus, aliquam-multas producit, ut hoc quoque Caput integer de hac Re Tractatus censeretur debeat. Coronidis loco adjungit specimina plurima Æri quoque incisa manûs veteris Saxonice ante *Ælfredum* Regem usitata, cum chartis veteribus Regum Merciorum & Huiciorum hucusque ineditis, & Bulla Nicolai II. Papæ *Gisomi* Episcopo Wellensi concessa, quam in Bullario frustra quæras, Bulla hæc ex Autographo Ecclesiæ Cath. *Wellensis* Æri incisa exhibetur, pulcherrimæque veteris manûs Italice specimen est perquam elegans.

Dialectis Linguae Anglo-Saxonice jam explicatis, ad Poësin Saxonice accedit

accedit Auctor : Cujus cum plura
 eaque præclara habemus Monumenta,
 de ea, quæ aut qualis fuerit judicare
 possumus : Et ne perperam de ea sen-
 tiamus, Capp. duobus, xxiii. & xxiv.
 quæ seorsum excusa justum volumen
 conficerent, Argumentum hoc pro
 dignitate pertractavit. Qualis autem
 fuerit Majorum nostrorum Poësis, fa-
 cile intelligamus, si ad Regulas hæce
 rite attendamus. I. Rhythmum sive
 Pedum Quantitatem, syllabas nempe
 breves, & longas, certâ Lege varia-
 tas, religiosè observabant. Hoc no-
 bis est eò obscurius, quòd justas om-
 nium syllabarum quantitates apud il-
 los ignoramus. Versus Tetrasyllabi,
 Pentasyllabi, & Hexasyllabi ut plu-
 rimùm fuere. II. Pseudo-Rhythmum
 recentiorum, quæ in Versibus ὁμοιοτε-
 λῶσις consistit, quo nos cum Gallis,
 Italis cæterisque ferè omnibus Natio-
 nibus Europæis in præsentī utimur,
 Saxones, Dani veteres, omnesque
 Scando-Gothi, ut ex Poëmatibus eo-

rum adhuc exstantibus, adhuc apparet, prorsus neglexerunt. III. Ista Metri observatio, stylum illorum Poëticum valdè implexum reddit, dum istius gratiâ, Substantiva ab Adjectivis, & Verba a Nominibus quæ regunt, procul separaverint: Vocabula quoque Dano-Saxones a communi usu abhorrentia in Carmine adhibuerunt: Stylus etiam non rarò Dithyrambicus, a Dictione naturali, immo etiam Oratoria multum recedens. Horum omnium *Exempla* luculenta ex *Pseudo-Cædmone* ex *Paraphrasi Boëthii poëticâ*, & ex *Harmonia Evangeliorum Cottoniana*, nondum edita, producit *Hickesius*, eaque cum *Dialogo Scando-Gothico*, poëticè scripto, & in *Hervaræ Historia* ab *Olao Verelio* editâ, asservato confert. Exemplum breve Poëseos Saxonicae, idque istius nostræ Linguae monumentum vetustissimum hic proferam.

Carmen

Carmen Cædmonis Monachi Whitbey-
ensis, ab Ælfredo R. Versioni Anglo-
Saxonicae Historiæ Ecclesiæ Ven.
Bedæ. lib. 4. c. 4. ad fidem libri im-
pressi insertum. Sed in MS. Codice
Reverendi admodum Patris Joha-
nis Episcopi Eliensis longe aliter ac
rectius se habet, ut videre est in
*Antiquæ literaturæ Septentr. libro at-
tero*, seu *Humph. Wanleyi* librorum
vett. Septentr. exactissimo Catalogo
Historico-critico. p. 287. b.

Nu we sceolon berigean.

Heofon rices weard.

Metodes mihte.

And bis mode gethanc.

Weorc wulder fader.

Swa he wundra gebwæs

Ece drihten ord onsteald.

He ærest scop.

** Eorþan bearnum.*

Heofon † to rofe

* Elda. MS.

† Til. MS.

Halg

Halig scippend.

Tha middangeard

Moncynnes weard

Ece drihten æfterteode

Firum foldan

Frea almihtig.

Quæ Latinè reddita sic sonant.

“ Nunc Regni cælestis Præfectum,
 “ Domini Potentiam, Mentisque
 “ suæ Decretum, & facta Patris
 “ Gloriæ celebrabimus. Qui mi-
 “ rabilis existens, ab initio semp-
 “ ternus Dominus mansit. Ille Fi-
 “ liis Hominum [*Terre*] sanctum
 “ cælum fabricans pro Tecto prius
 “ fecit. Deinde iste humani Ge-
 “ neris Protector, Dominus æter-
 “ nus, Deusque omnipotens Ter-
 “ ram pro habitaculo hominibus
 “ constituit.

Hiscæ præstructis, Regulas com-
 plures adfert Noster, quibus Poësis
 Anglo-

Anglo-Saxonica ab iis qui solutam
 istius Linguae Orationem probè cal-
 lent, perspicuè intelligatur : quibus
 insignia quædam Poëmata Dano-Sa-
 xonica & Nortmanno-Saxonica inte-
 gra, & aliorum insignia specimina
 adnectit. Horum primum est Calen-
 darium Poëticum Latine versum, in
 quo hoc est notatu dignum, quòd
 præter *Gregorium* Papam, & *Augu-
 stinum* Monachum, quos ut Aposto-
 los semper venerata est Ecclesia An-
 glo-Saxonica, Sanctumque *Benedi-
 ctum*, cujus Ordo apud Anglos mul-
 tum floruit, nullos Sanctos memo-
 rat istud Menologium, jussu Anglo-
 Saxonis cujusdam Episcopi, vel Regis,
 qui post Heptarchiam dissolutam reg-
 navit, exaratum, præter *V. Mariam*,
 sanctosque Apostolos, quorum Festa
 Ecclesia Anglicana nunc celebrat.
 Nec ulla *V. Maria* Epitheta tribuun-
 tur, nisi quæ Ecclesia semper, illa
 ipsa in Hymno suo Θεογονίῳ prædi-
 cente, in purissimis sæculis ipsi tri-
 buebat.

buebat. Notas in hoc Menologium eruditissimas addidit *Hickefus*, in quibus de Mensium nominibus, & divisionibus apud Boreales populos multa differit, & de eorum Festis, præsertim *Iölensibus*, de quibus inter Antiquarios Septentrionales magna Lis est. Gentilia illa fuisse, inque eorum locum *Natalitia Christi* successisse certissimum. Sed de Vocis origine disceptatur. Rejectis itaque *Beda*, *Pontani*, *Verelii*, *Wormii*, aliorumque sententiis, suam adfert: IOL, (unde *Scoticum Yule* pro *Natalitiis J. Christi*) Festum *אל' יִסְרָאֵל* dictum fuisse affirmat, ab Ol *Convivium* (unde *Cerevisia* quam nos *Ale* vocamus, utpote potus in Festis sollemnis) & I intensivo, cui *Ge Saxonice* respondet: ut ita Iöl *Scando-Gothicum*, & *Geol Saxonice* sit maximus, & celeberrimus totius Anni festus.

Huic egregio Poëseos Dano-Saxonice specimini, quod Caput claudit xxiii, alia *Semi-Saxonice*, & *Normanno-*

manno-Saxonica Poëseos specimina
 addit in Cap. xxiv. quod ultimum
 est Grammaticæ Anglo-Saxonicae. In
 illis Rhythmum videamus hodie-
 rum, qui versibus *quosdam* ter-
 minatur. Variationes Nominum &
 Verborum, & syllabica Augmenta
 Linguae veteris Anglo-Saxonicae, Se-
 mi-Saxones omiserunt: quantitatem-
 que syllabarum antiquis Poëtis adeo
 aestimant, aut ignorarunt, aut ne-
 glexerunt. Primum quod adducit
 Specimen Semi-Saxonicum, desumi-
 tur ex Carmine cxc. strophis con-
 stante, quarum singulae quatuor Ver-
 sibus conficiuntur, ex quibus secun-
 dus & quartus Clausulis, quas *Rimas*
 nos vocamus, sibi invicem respondent:
 En unam, exempli gratia,

Sende god biforen him Man

The while he mai to hevene,

For betere is on elmesse biforen

Thanne ben after sevene.

“ Mittat

“ Mittat Homo ante se bona [O-
 pera] dum possit ad Coelos :
 “ pluris enim aestimatur Eleemo-
 “ sya una ante [Mortem] quàm
 “ septem postea.

Hoc sequitur Vita Sanctæ *Margaretae* Pseudo-Rhythmica, Nortmanno-Saxonica cum glossis illustrata. Integram hanc exhibet *Hickeysus*, & digna sanè quæ legatur ; Versus enim haudquaquam sunt inelegantes, & variationem Linguae Anglicæ luculenter ostendunt. Post illam producit Satyram in Monachos & Moniales istius ævi malevolentissimam glossis etiam explicatam. Agmen claudit Versus Rhythmica Symboli Athanasiani. Omnia hæc ante tempora Henrici II. scripta sunt. Haftenus de Gramaticâ Anglo-Saxonica & Mæso-Gothica *Hickeysianâ*, quæ rectè *Thesauri* nomen meretur.

Linguae Franco-Theotiscæ (illius nempe quâ utebantur Franci & Germanorum

manorum magna pars, sub Carolo Magno, ejusque Filiis) Grammaticam scripturus Auctor noster, ab Elementis orditur, quorum ex MSSis varia Alphabeta eleganter æri incisa exhibet. Francos Literis usos fuisse ante fidem Christianam apud illos receptam probat. Auctores qui in ista Lingua scripserunt recenset : quorum primus est *Hrabanus Maurus*, qui ix. Seculo ex Abbate Fuldensi electus est Archiepiscopus Moguntinus. Is Glosfas Latino-Theotiscas de partibus humani Corporis fecit, quas *Melchior Goldastus* eddidit in secundo Tomo Rerum Alamannicarum : Proximus est *Hrabanus* discipulus *Otfridus* Wizarbergensis, qui plurima patrio sermone conscripsit volumina, quorum magna pars deperdita; & quædam editæ, nempe Pseudo-Rhythmicum in iv. Evangg. volumen paraphrasticum in v. Libb. divisum. *Otfridum* sequitur *Willeramus* Abbas Urspergensis, qui Cantica Canticorum quingen-

tis

tis abhinc annis paraphrastice trans-
 tulit in Linguam Franciam. Willera-
 mum *P. Merula* edidit A.C. MDXCVIII.
 illumque Observationibus decoravit
Franciscus Junius F.F. MDCLV. Præ-
 ter hos *Libb.* impressos, duos quoque
 Codd. MSS^{os} habuit *Hickesius*: alte-
 rum, Harmoniam Evangelicam Ta-
 tiani, quam *Fr. Junius* prælo paratam
 post se reliquit; alterum Codicem,
 Poëticum, Harmonicum, & Para-
 phrasticam in iv. Evangg. ex Biblio-
 theca Cottoniana, quem esse *Franco-*
Theotiscum ultimo judicio statuit.
 Hunc librum maximi facit *Hickesius*,
 ut qui (ipso Judice) libros omnes
 Franco-Theotiscos, Verborum copia,
 & Dictionis magnificentia antecellit;
 hisce subsidiis, ut & Vitâ S. *Anno-*
nis Rhythmica adjutus, Grammati-
 cam suam accuratissimè contexuit, in
 qua de singulis Orationibus partibus
 luculenter disputat. Grammaticæ Franco-Theotiscæ ad-
 jungit Dictionariolum Vocum non-
 nullarum

nullarum Gallicarum & Italicarum, quarum Origines a Lingg. Septentrionalibus tantum sunt petendæ, cum Tractatu de Poësi Francorum. In Dictionario demonstrat quàm miserè *Ferrarius* & *Menagius* sunt hallucinati in suis Originibus plurimarum Vorum. Exempla unum & alterum proferam. *Addobber* Vox Gallica obsoleta. *Addobbare* Ital. Ornare, propriè de vestibus. *Island. at dubba Equitem facere.* Indè, quoniam Eques creatus vestimentis splendidis plerumque ornabatur *addobbare ornare* significat. *Menagius* a voce *Duplex* derivat sic: *Duplex, Duplus, Dupus, Dobo, Dobbare, Addobbare.*

Falda, Plica Vestis. Francicè *Fald.* Goth. *Falth.* Anglo-Saxonicè *Feald.* Indè nostrum *Fold.* *Menagius* deducit a *farciendo*, undè *fartum* & *v* in *l* mutato *Faltum, & Faldum.*

Harpe, Cithara. Anglo-Saxonicè *Hearpa.* Scando-Gothicè *Harpa.*

Mano, Ital. *Multitudo* ; non a *Manu*, sed a Gothico *Managei*, vel Francico *Manio*, quod idem sonat.

Soupe, *Fusculum*. Cimbricè *Soup*, *Supa*, *Sappa*, *Soppa* : verbum at *soppa* (Anglicum *to sup* a Saxonico *Suppan*) *sorbere*.

Touer un Vaisseau, Gallicè *Trahere navem funibus*. Francice *Zohan*. Saxon. *Teohan* trahere : indè Anglicum *to tow*.

Pauca hæc ne nimiùs forem. Cui verò plura id genus videre animus est, ei abundè satisfactum erit in verbis *Aggrappare*, *Alabarda*, *Aringo*, *Affaccare*, *Baretta*, *Botega*, *Bozzo*, *Ceto*, *Compagnon*, *Falo*, *Fol*, *Fra*, *Gramo*, *Orlet*, *Seneschal*, *Senno*, *Spanno*, *Strale*, *Vassus*.

Poëticae Francorum veteris duo sunt genera. Rhythmicum alterum, in quo syllabarum quantitas, & concinna verborum justo ordine collocatio observatur. Talis est Harmonia vetus Cottoniana : ex qua insignia
*
specimina

specimina Latine versa producit *Hickesius*. Pseudo-Rhythmicum alterum, Clausulis ὁμοιοτελευτοῖς definens. Talis est Historia Evangelica *Otfridi*, quam Vir. Cl. *Johannes Schilterus* (J.C.Argentinensis) ὁ *Managins* iterum recudere decreverat, ni morte eheu immaturâ preventus fuisset. Specimen istius Operis olim edidit *Schilterus*, cujus maxima pars hic exhibetur; *Otfridi* Dedicatio operis Francorum Regi *Ludovico* sic inscripta est:

**LUDOVICO ORIENTALIUM
REGNORUM REGI SIT
LAUS AETERNA.**

Hæc Dedicatio ex Tetraſtichis conficitur, ita dispositis, ut prima & ultima Litera cujusque Tetraſtichi sit eadem, primaque & ultima omnium Tetraſtichorum Elementa, superscriptum Indicem, in utroque Carminis descendens Latere exhibeat. En primum.

Ludouuig ther snello
 Thes uuifduames follo
 Er Ostarrichi rihtit al
 So Francono Kuning sca L.

Ludovicus alacer,
Sapientia plenus ;
Is Orientale [Franciæ] Regnum
regit,
Ut Francorum Regem decet.

Vita quoque *S. Annonis* est Pseudo-Rhythmica, tales quoque producit *Hickesius* Hymnos quosdam quibus præstantissimam Grammaticam suam Franco-Theotiscam claudit.

Ultima est *Runolphi Iona* Grammatica Islandica, jam iterum ab *Hickesio* Oxoniæ recusa. Nunc autem permulta de suo addidit, præsertim cum de *Rimis* Cimbrorum veteribus agat. Eorum Alphabeta quamplurima, scripturæque apud Scando-Gothos usitatæ specimina, sex æreis tabulis curiosissimè incisa, exhibet ; & in

in istarum una *Rumas* illas vestustissimas, ex Literis Latinis vel Græcis, miro artificio deducit. De cæteris cùm ferè omnia sint in priori Editione, non hîc ulteriùs est agendum.

Transeamus itaque ad *Dissertationem de Præstantia Lingg. Septentrionalium*, quam suadente, ac persuadente *Barthol. Showere J. C.* & Equite Aurato in se scribendam suscepit *Hickesius*: In hac de multiplici istarum Linguarum usu luculenter & maturo cum judicio differit; quamplurima quoque præclara ex *Codd. MSSis* depromit, hucusque Erudito Orbi penitus ignota, quibus dictis suis fidem faciat. De hisce figillatim, & latius quàm de præcedentibus, est disputandum, ut quid in vasto hoc opere Auctor præstiterit, & quis sit Herculei Laboris usus, & quod Emolumentum planius innotescat.

Initium sumit ex rebus quæ ad Legum & Consuetudinum apud nos forensium, origines spectant; & inde

occasione datâ, alia quoque ad Jus
 Anglicanum pertinentia promiscuè
 illustrat. Omnibus notum est, etiam
 exteris, & in Geographia Tyronibus,
 quòd Anglia jam indè a Saxonice
 temporibus in Provincias (quas *Comi-*
tatus seu *Scyras* nos vocamus) divisa
 est. In singulis hisce *Comitatibus* Cu-
 riæ sollemnes bis in anno tenebantur,
 in quibus Testamenta, Venditiones, a-
 liæque donationes & alienationes Bo-
 norum, vel mobilium vel immobilium,
 rata & firma habebantur, ad quas quo-
 que de Caussis in inferioribus Curiis
 determinatis provocatio erat legitima.
 Commentarium Curiae cujusdam *He-*
resfordensis, quem cùm illo communi-
 cavit Vir Maximus *Robertus Harley*
 jam nunc *Regine* a sanctioribus Con-
 ciliis & Epistolis, Saxonicum exhibet
Hickefus : Ex illo liquet, Episcopos
 in istis Curiis præsidere solitos unâ
 cum Præfecto Regio, quem *Alderman-*
nam vocabant, ejusve Vicario, omni-
 busque ipsius Pagi *Thanis* seu *Liberis*
Homini-

Hominibus, iis nempe qui suo jure Fundos possidebant. Causa ista fuit Testamentaria. Alium quoque producit Commentarium Curiae Comitialis Saxonicum, in quo Venditio Agrorum, de quâ inter Venditorem & Emptorem erat Controversia, finiebatur. Patet ex istis Actis, quod Fæminæ, & Ecclesiasticæ & Laicæ, istis Comitibus interfuerunt. Causæ *Tha-*
norum omnium, vel saltem majoris eorum numeri, suffragiis, non per XII viros, ut post *tempora Nortman-*
nica sollemne fuit, terminabantur.

Acta hæc, ut & Servorum manumissiones, contractusque ferè omni-
geni, quorum Formulas bene multas producit noster, in Codd. Evangelio-
rum, & Liturgicis Membranaceis, in Cænobiis illustrioribus conservatis, de-
scribebantur. Harum formularum va-
rietas mira. Una exhibet Privilegium
ab *Osberno* Episcopo Exoniensi Mona-
chis Sancti *Nicolai* concessum, ut ho-
ras precum diurnas nocturnasque pul-

fatione Campanarum designarent, hac conditione, ut bis in anno, *Dominica* nempe *Palmarum*, & *Paschatis* in sollemni Processione unà cum Canonicis Sancti *Petri* Exoniensibus deambulant. Formulas quoque multas Sodalitiorum, seu Fraternitatum, præcipue in Diœcesi Exoniensi, ad pietatem promovendam, charitatemque invicem conservandam institutorum, producit. Hæc Sodalitia ab Episcopis pendebant; Sodaliumque unusquisque annuas oblationes pro seipso, ut & pro Animabus sodalium mortuorum Canonicis Exoniensibus persoluturum recipiebat. Nomina Sodalium, & Locorum quæ incolebant, Membranis inscribuntur. Sodalitatum quoque duarum insignium Exemplum dat, alterius Monasteriorum cum Monasteriis Episcopo approbante, alterius Laïcorum sibi mutuò auxilia in rebus adversis quibuscunque pollicentium: Postremò denique post formulas multas Manumissionum recensitas,

fitas, quàm variæ illæ fuerunt, quàmque humaniter erga Servos suos Majores nostri se gerebant, luculenter ostendit.

Testium nomina qui Contractibus quibuscunque quarum formulas adducit, affuerunt, diligenter enumerat, ut istâ datâ occasione de *Nominibus & Cognominibus* Anglo-Saxonum disputaret. Testes enim quamplurimi uni eidemque Contractui sæpe adhibebantur, eorumque nomina (ni numeratu essent difficilia, ut in Curiis Comitibus sæpissimè fiebat) figillatim apponebantur. Adeò ut ex *Nominibus*, quæ Chartis a se editis Noster apposuit, *Cognominum* apud Anglo-Saxones & Nortmanno-Saxones Rationem Methodumque facillime pernoscamus.

Cognomina hæc ad tria reduci possunt genera : vel a Loco, vel ab Affectibus Animi, Corporisve, vel a Parentum Nominibus ut plurimum desumebantur.

Quæ

Quæ a Locis sumebantur, Particulis *Æt*, *on*, *in*, &c. exprimi solebant; ita *Æt Frome*, *Fromensis*, *Æt Stoke*, *Stokensis*, &c. Patronymica, duplicia, vel in *Ing* terminata, vel quæ *Suna*, i. e. Filium, additum habebant. Ita *Putting*, *Puttæ F. Snelling*, *Snelli F. Tulling*, *Tulli F. Ing* autem veteribus Septentrionalibus Juvenem significabat; ut ita *Snelling* fuerit *Snellus Junior*, &c. Genealogiæ fere omnes Regum Anglo-Saxonicorum in Chronologiâ Anglo-Saxonica recensitæ hæc formâ describuntur. Quæ *Suna* adscriptum habent multa sunt, ut *Godwine*, *Leowine's Suna*, unde nostra *Johnson*, *Thomson*, *Ralphson* (*Johannis*, *Thomæ*, *Radulphi FF.*) cæterique deducuntur, Ab Affectionibus quoque Animi & Corporis multa: Ita *Ælfric se Huita*, *Sewi se rada* (*Ælfricus Albus*, *Sewius Rufus.*) Sic Saxonicum Cognomen *Semer*, vel *Seomeri*, ille *clarus*, transiit in Gentile *Somers*, &c. quædam

dam ludicra, ut *Spetlether* (a sputo crassissimo & mucoso, corium aquâ maceratum referente.) *Butapeit* (Vox Nortmanno-Saxonica, denotans Hominem (ni fallor) crepitum ventris nunquam edentem.) *Trenchard* (strenuus Miles, vel Potator strenuus) antiquæ & nobilis Familiæ apud Occidentales Anglos jam diu Gentile cognomen; & similia.

Hæc autem Cognomina non erant Gentilitia; sed unicuique propria. Ante Danorum in Angliam adventum, Anglo-Saxones rarò cognominibus utebantur; Dani frequentius, & post Danorum tempora, Angli quoque, ut in chartis sub *Canuto* Rege, & *S. Edwardo* confectis apparet. Etiam magnus ille Danorum Heros *Odinus*, est Πολυώνυμος in Edda Islandorum. *Canutus* qui apud Scripp. Anglicos est uni-nominis, Danis & Norwegis Historicis *Cnut bin Riki*, & *bin Froda* fere semper nominatur. Nortmannis utpote Danis oriundis idem
mos.

mos. Ita Gulielmus I. *Bastardus*, Gulielmus II. *Rufus*, Robertus Gulielmi I. F. *Courthose* (i. e. curtas habens Braccas) & Henricus I. *Bello-Clericus*. Hæc tamen cognomina etiam apud Nortmannos vix unquam fuere Gentilitia, ante *Belli sacri* tempora, quo flagrante, Milites fermè omnes Insignia scutis depicta sibi met peculiaria habebant. *Henrici* dein Secundi seculo, Cognomina quæ antea propria Hominibus sic cognominatis fuerant, Familiæ seu Gentes ab iis oriundæ sibi met ad se ab aliis distinguendos assumerunt.

Post hæc de Judicio Caussarum duodecemvirali, quo jam a primis Nortmannorum temporibus usi sumus, fusè differit. Caussas in *Curiis Comitatum* determinatas præsentium Thanorum suffragiis, non esse ulterius ad alios Judices pertrahendas demonstrat, XII. virosque ante *Gulielmum* I. * *verè* Angliæ Conquæstorem

* Vide Dissertationem Epistolarem, p. 31.

penitus fuisse ignotos probat. Legem *Æthelredi*, quâ XII. seniores Thani cum Præside jubentur jurare se neminem vel innocentem damnaturos, vel reum absoluturos ad *Juratas* nostras (ut vocamus) nihil pertinere affirmat, cum hi XII. Thani non de novo conscribebantur, quoties de novis delictis fuerit inquirendum, sed iidem fuerunt nominati in omnibus *Curis Centuriatis*; adeò ut potius Præsides Assessores fuerint perpetui, quam Inquirentes a Vicecomite prout Causa exigebat nominandi, quorum sententia, quam *Veredictum* appellamus, Judici defertur, quique secundum illam pronuntiare debet. Præterea *Acta Curiarum* tam *Centuriatarum* quam *Comitilium* adhuc exstantia adhibentur, quæ XII. Viros non fuisse apud Anglo-Saxones, vel Delatores, vel Judicia-rios, quales post tempora Nortmanica, præsertim post Henricum II. demonstrant. Quin & a *Gulielmi I.* in Angliam adventu, ad *Henricum II.* (qui

(qui, Monomachiâ abolitâ, *Affisam*, quam J. Consulti nostri vocant *mag-nam*, vel Modum per XII. Viros causas determinandi, instituit) vetus illa per *Tbanos Comitatus* Lites dirimendi consuetudo invaluit. Hanc autem consuetudinem Nortmanni ex Scandia in Galliam invexerunt, & ex *Regneri Lodbrog* dicti, & postea *Waldemari Magni LL.* quin & aliis fide dignissimis Monumentis demonstrat Noster *Nemdas* (ut illi XII. viros suos vocabant) fuisse ab antiquissimis temporibus institutos: quos ab *Othino*, qui ex Asia in Scandiam emigraverat, quidam inter Suecos non incelebres Antiquarii deducunt: Numerumque duodenarium antiquis illis Septentrionalibus domitoribus impensè placuisse, ex variis Exemplis & ex *Edda Islandorum*, & ex Historiis Septentrionalibus adductis, abundè patet.

A Judiciis duodecemviralibus ad
ad Rem Anglo-Saxonum Testamen-
tariam

tariam transit *Hicetius*; Formulaeque Testamentorum ab illis conditorum aliquam multas integras producit. Ex illis liquet, quòd Testium, quibus Testamenta sua confirmarunt Testatores, numerus fuit incertus, ad xi. & plures aliquando assurgens: quòd tam Fœminæ, quàm Viri, pro Testibus adhibebantur: quòd Fœminis, (etiam Maritis superstitibus) separatim Testamenta condere, & Legata dare licebat: quòd unius probi & spectatissimi Viri Testimonium ad Testamentum confirmandum, Testatore graviter ægrotante, satis erat validum: quòd Hæredes Fidei Commissarios, quos *Executores* vocamus, ad Legata Legatariis ad Mentem Legantis distribuenda habebant nullos: sed quòd *Curie Centuriatæ* (ab *Hundredis* seu *Centuriis* in quas Comitatus omnes divisi sunt) vel *Tritbingaria* (a *Tritbingis*, quæ tertiæ sunt *Comitatus* partes dictæ) vel *Comitiales* id in se suscipiebant, a quibus etiam ad Regem

Regem provocare licebat : quòd Terras vel Prædia Beneficiaria Testamento alienare sine permisso Regio non potuerunt, quamvis Bona *allodialia*, quæ libera & hæreditaria possidebant, pro arbitrio legabant. Hæc omnia, ut & multa alia ad Rem Testamentariam pertinentia, ex Testamentis aliisque Documentis authenticis abundè probat.

A Donationibus, quæ non nisi post Donatoris mortem valent, ad alias a Vivis confectas transit Noster. Taliū chartas ferè innumeras habemus R. R. Anglo-Saxonum, & Anglo-Nortmannorum, quibus Prædia, & Terras, Ecclesiis, & Hominibus aliquando privatis donaverunt. Harum multæ Autographæ, in Bibliothecis, Cottonianâ præcipuè, & aliis, asservantur, quarum quædam genuinæ, quædam spurix: Plurimæ Apographæ, vel Chartulariis veteribus insertæ, vel in Historiis veterum Ecclesiarum & Cænobiorum descriptæ, vel

vel in Chartis confirmatoriis posteriorum Regum, quas *Inspeximus* vocamus, conservatæ. Has autem Chartas, præsertim Autographas nemo ritè potest ab invicem discernere, nisi cujusque sæculi post fidem apud Anglo-Saxones Christianam receptam, Manus, earumque Differentias, & insigniores Mutationes ab *Ælfredo* Rege, vel a Nortmannis inventas, accuratè noverit; de quibus antea in Grammatica Anglo-Saxonica fusè disputaverat.

De Phrasibus autem modisque loquendi cuique sæculo propriis, plura profert *Hickesius*. Hæc enim omnia futurus Chartarum Anglicarum Editor, ni spuria pro genuinis incautus venditare velit, probè callere debet. Hisce Argumentis inductus Chartas fere omnes Anglo-Saxonicas in Historia *Ingulphi Croylandensi* descriptas, spurias esse declarat Noster: cum in illis plura vocabula, modique loquendi frequentes occurrant, quæ *Nort-*
E
mannorum

memorum sapiunt Tempora, vel saltem sæcula istis Regibus multò recentiora, quorum Nomina illis Chartis affiguntur. Ita cum *ex gr.* in Charta *Æthelboldi* Merciorum Regis, anno salutis DCCXVI. (ut dicebatur) conscripta, (Hist. Croyl. Edit. Oxon. p. 2.) *Leuca*, *Libra legalis Monete*, cæteraque Northmannica occurrunt, & *Monachorum Nignorum* fit mentio (qui isto Nomine non gaudebant ante Sanctum Remualdum Monachum Cassinensem, A. D. MLXX.) etiam ante receptam in Anglia Regulam Sancti *Benedicti*, Chartam istam fuisse spuriam pronuntiare possumus.

Hinc ad modum transit, quo publica Instrumenta conficiebant Anglo-Saxones: & de signo Crucis, quo tum Donator tum Testes Chirographa Anglo-Saxonica, ante S. *Edwardi* tempora, absque Sigillis appendentibus muniebant, deque Ordine quem Testes in signando observabant prolixè differit: Chartas quoque sine Testium consigna-

consignatione fuisse aliquando validas,
 modò in *Curiis Comitibus* relege-
 rentur, immo nonnunquam sine men-
 tione ulla Testium facta ob eandem
 causam affirmat. Hæc autem utut
 frivola & minuta incuriosis, & Rem
 Diplomaticam aspernantibus videan-
 tur, non sunt tamen parvi momenti,
 cum ex forma signi Crucis ætatem
 quandoque Chartæ modo sit autogra-
 pha, possumus determinare. Nam
 Notam vel Signum Crucis Anglo-
 Saxones aliter quam Nortmanni ef-
 fingeant: Hi lineis rubris vel auri-
 tis Notas fecere splendidas, illorum
 Notæ simplices erant, simplici que a-
 tramento nigro depictæ, vel rectan-
 gulæ vel ad rectangulas quam proxi-
 mè accedentes. Nortmanni quoque
Gulielmis I. & II. & Henrico I. reg-
 nantibus non rarò ritu Anglo-Saxo-
 nico Testium nomina signis Crucis
 corroborata apposuerunt, quibus sig-
 na icerea more Nortmannico appen-
 dentia addiderunt. Horum omnium
 E 2 exempla

exempla producit *Hickefus*. Sigilla autem Regum Anglo-Saxonicorum, nihil aliud fuerunt nisi Monogrammata, qualia multa & Mabillonius in suo *de Re Diplomatica* Opere, & *Du Cangius* in Glossario suo Latino-Barbaro, aliique exhibuere.

Præterea Anglo-Saxones fere semper (nisi forsan sæculo VII°, & in-eunte VIII°) Annum Christi, cum Anno Indictionis, & sæpissimè cum Epactâ Chartis suis apposuerunt, quæ omnia Anglo-Nortmanni neglexerunt: *Nortmanni* etiam singularem tantum Chartam descripserunt unius Donationis; Anglo-Saxones autem duas plerunque, sæpe tres, quæ diversis in locis asservabantur, quæ loca in Chirographis ipsis fuere designata. Chartas autem Anglo-Saxones hoc modo conficiebant: si duo tantum Exemplaria erant describenda, tunc Charta bis in eadem Membrana describebatur, cum Vocabulo CHIROGRAPHUM Literis majus-

+

culis

culis spatium inter bina Exemplaria dividente, quod Vocabulum bisectum ad ambas Chartas pertinebat, cum summitatibus Literarum in ambabus partibus conspicuis: sin tria essent describenda, tunc in eadem Membrana charta triplicabatur, cum spatio inter quassibet Chartas satis amplo relicto vacuo, in quibus Vocabulum **CHIROGRAPHUM** (vel quoddam simile) erat exaratum: & in tres partes Membrana erat trisecta: Ideoque Membranæ (quales quædam adhuc exstant) quæ in summâ & imâ orâ bisectas ostendunt Literas, indicant Chartas (quæ in illis sunt descriptæ) esse triplicatas: Sectio hæc primò Lineâ rectâ postea Linea ferratâ vel dentiformi fiebat, indeque Chartarum quas *Indentatas* vocamus Origo est arcessenda.

Anglo-Saxonibus quoque solemne fuit in Donationibus Terrarum vel Episcopis vel Monasteriis, Chartas ipsas Latine scribere, Terminos autem Ter-

rarum Anglo-Saxonice : & cum Chirographa in Chartularia Monachi postea reposuerint, quod Latinum fuit, in Regesta transcripserunt, Saxonica autem quibus Prædiorum Limites describebantur, vel in aliis Codd. seorsim, vel ad finem Regestorum erant adscripta.

Hinc ad Tempus investigandum, quo Donationes suas Anglo-Saxones Chartis primum consignabant, progreditur *Hickesius*. Nullas Chartas conscriptas fuisse ante sæculum vii. affirmat. Antea Ethnicismo vigente, sine scriptis, Baculo, Hasta, Cornu, Sagitta, Cespite, & id genus aliis Donationum symbolis Donationes ratas fecerunt : Cum Religione Christiana Chartæ erant introductæ. *Æthelberri* Cantiorum Regis, Regumque Christianorum apud Anglo-Saxones primi Charta genuina adhuc exstat, in MSS^{to} codice, *Textu Rossensi* dicto : aliæque istius ævi, licet paucae, adhuc in Bibliothecis nostris asservan-

asservantur. Isto sæculo quoque sed
 exeunte, Æra Christiana in usu apud
 Anglo-Saxones esse cepit, in VIII.
 frequentior, Antiquarii igitur illi
 celebres, qui non ante *Carolus* M.
 hujus Æræ usum apud Majores no-
 stros invaluisse affirmabant, egregiè
 sunt hallucinati. Annum autem Do-
 minî variè in Chartis suis signabant,
 nunc in principio, sæpius in me-
 dio, ante Testium consignantium no-
 mina, frequenter in fine. Quamplu-
 rimæ autem Anglo-Saxonum Chartæ
 nullâ Temporis notâ signantur. Po-
 stremò observat *Hickesius* omnes Char-
 tas quæ signis Crucis auratis, pictisque
 Imaginibus fulgent, quales sæpe Vi-
 ros in hisce rebus minùs exercitatos,
 utut aliàs eruditissimos fefellerunt,
 esse spurias, & a falsariis Anglo-
 Northmannis longo post Intervallo
 exaratas.

Cum de Donationibus Anglo-Sa-
 xonum sit dicturus, post Prolegomena
 hæc ad Chartarum noticiam plenio-

rem assequendam necessaria, illas fuisse vel scriptas, vel non scriptas observat. De *non scriptis* pauca tantum sunt dicenda. Tales sunt, quæ vel verbotenus solùm, vel Traditione Cornu, vel Gladii, vel Galeæ fiebant solenniores: Cornu adhuc ostenditur, quo *Canutus* R. Prædia *Puseiensia Gulielmo* cuidam *Picot* donare dicitur. *Edgarus* R. Privilegia *Canobii* *Glastoniensis* Lituo dato confirmavit, Lituumque, ne Monachi eum donarent alicui, vel venderent, secari in medio iussit. *Donationes scriptæ* multa cum ceremonia perficiebantur: si Ecclesiæ Donatio facta fuerit, Charta Donationis super Altare ejusdem Ecclesiæ frequenter a Donante ponebatur. Jura autem quæ Donatariis per ista scripta conferebantur varia: De illis accuratè agit Noster. Aliquando Donatio fuit absoluta, per quam Donatarius in jura Donantis omnia pleno Jure transibat; aliquando restricta, per quam Donatarius potestatem tantum

rūm habuit Donationem istam alicui, cui vellet, ex Familia vel sua, vel Donantis donandi : aliquando quoque Terræ ita donatæ, ad Donatarium vel pro vita sua, vel Donantis, vel aliū cuiuspiam in Chartâ nominati pertinebant. Horum omnium Exempla habemus quamplurima in Chartis Anglo-Saxonum veteribus.

A Donationibus Anglo-Saxonum ad eorum Leges transit *Hiccesius*. Earum jam olim (anno nempe Christi MDLXVIII.) Editionem fecit *Gulielmus Lambardus* J. C. celeberrimus, quæ cum Legibus *Gulielmi I.* & *Henrici I.* auctior Cantabrigiæ (A. D. MDCLIV.) postea prodiit cura *Abrahami Wheloci*. Utræque hæ Editiones sunt valdè imperfectæ : Tertiam exornari optat Noster, viamque ad talem Editionem multò quam antehac accuratorem reddendam sternit ; & interea Leges *Æthelberhti I.* *Hlotharii*, & *Ædrici* RR. Cantuarorum multis abhinc annis Latine a *Johanne de*

de Laet Antwerpiensi redditas, Anglo-Saxonicè & Latinè exhibet, additis *Laetii* Annotationibus, in quibus Leges has cum *Legg.* aliorum Populorum Borealium accuratè confert. Ad cujus exemplum omnes nostras antiquas Leges cum Gothorum & Suecorum *Legg.* quas Viri Eruditissimi & olim & nuper ediderunt, collatas, publicique Juris factas, fieri percipit.

Hiscæ omnibus quæ ad Legum Anglicarum Origines penitus intelligendas apprimè faciunt, pro dignitate sua expositis, ad alia festinat Noster quibus præstantiam usumque hujus *Literaturæ* planius demonstraret. De quibus figillatim est loquendum.

Homiliarum Anglo-Saxonicè scriptarum permagnum numerum in Bibliothecis nostris latitantium habemus. Harum multæ ex Antiquarum Patrum Homiliis, *Augustini*, puta, *Basilii*, *Gregorii M.* & aliorum, sunt defumtæ, multæ, earumque potior
pars

pars, ab eruditis & piis Episcopis &
 Presbyteris in usum publicum, Festis
 diebus vel Jeuniis recitandæ, erant
 scriptæ. Harum duas tantum inte-
 gras editas habemus, alteram *Ælfrici*
 Homiliam Paschalem, qua Ecclesiæ
 Anglicanæ Doctrina, de Eucharistiâ
 luculenter confirmatur, jam antea a-
 liquotiès recusam, alteram de Fide
 Catholica, quam *Abr. Wheloc* suis
 in *Bedam* Observationibus adnexuit.
 Tertiam hîc exhibet *Hickesius*, Lupi
 Episcopi, *Æthelredi* R. tempore exa-
 ratam, a *Gulielmo Elstobio*, Ecclesiæ S.
 Swithuni Londinensis Rectore, harum
 Literarum peritissimo Latine versam,
 in qua sanctus Episcopus Patriæ mis-
 rias & calamitates, tanquam alter
Gildas, a Danis illatas, graphicè de-
 plorat: Homiliæ huic *Ordines* duo,
 vel *Regule* Jejuniorum observando-
 rum, Anglo-Saxonice, annectuntur,
 quibus quid, cum Exercitus hostilis
 Angliam invaserit sit faciendum, o-
 stenditur.

Ad

Ad Miscellanea postea transit *Hickesius*, ex quibus *Centonem Saxonicum* confici exoptat. Argumenta quæ in illo tractanda proponit, hæc sunt.

I. *Res Nummaria Anglo-Saxonum*. In eorum Legibus varia nummorum vel pecuniæ genera recensentur, *Thrimsa*, *Mancusa*, *Penningus*, *Sceata*, *Styca*, *Ora*, & similia. Horum valorem determinare conatur *Hickesius*. Rationesque suas, veterum Auctorum testimoniis fultas, hoc modo supputat. *Penningus* quo nomine & Anglo-Saxones & nos *Denarium* Latine appellamus, tres *Penningos* nostros & pondere & valore æquabat : Hujus dimidia pars fuit *Healfsing*, pars octona *Styca* vocabatur. Quinque *Penningi Scyllingum* conficiebant, qui summa fuit Pecuniæ, non Nummus certus. Quatuor *Penningi Thrimsam* vel *Tremissem* conficiebant, cujus in *Legg.* antiquis Germanorum crebra fit mentio. *Sceata* est quarta pars *Scyllingi*, sive *Penningus* quadrante auctus. *Scyllingi*
 BA
 sex

sex *Mancusam* seu *Marcam* constituebant. *Scyllingi* ix, seu *Marca* x, *Pundam* (quam *Libram* vocamus) quæ tres *Libras* Anglicas cum xv *Scyllingis*, (quorum unusquisque *Pundæ* nostræ est pars vigesima) valore æquabat. Ora a Cimbrico *Aur* vel *Auri* nominata, viginti *Pemningis* fuit æqualis : Hæc de Pecunia Anglo-Saxonica adducit Noster. II. *Juramentorum Formulae sollemnes.* Harum multæ in *Textu Roffensi*, Libro venerandæ antiquitatis, adhuc asservantur : Juramentum Fidelitatis : Juramentum quo Reus se a Furti crimine purgat : Aliud quo Actor pecora sibi furto surrepta affirmat : Aliud compurgatoris, seu conjuratoris, quod genus Juramenti apud Anglo-Saxones usitatissimum : Formula hujus Juramenti hæc est, *Per Deum Juro*, *Juramentum* quod N. juravit esse castum & incorruptum : cum aliis compluribus. III. *Census Civium cujuscunque conditionis.* Ex MS^o. in
Textu

Texta Roffensi patet, Anglo-Saxonibus cujuscunque sortis ad Honores quolibet Industriâ & Diligentia viam paruisse. Coloni & Mercatores, si vel Fundos vel Nummos ad determinatum valorem possiderent, *Thanis* sive *Baronibus* æquabantur. Presbyteri *Thanorum* privilegiis gaudebant. *Thanis* quoque ad Honorem Comitum, qui maximus apud Anglo-Saxones, aditus non fuit denegatus. Sic a minimo gradu ad maximum ascensus certus, modò Industria & Ingenium non defuissent. Literis quoque & Clericatu iustus Honor habitus.

IV. *Sancti in Anglia Sepulti.* Tractatum de hisce satis amplum, Anglo-Saxonicum, Latinè ab Eruditissimo Viro *Gulielmo Hopkinsio*, non ita pridem Ecclesiæ Cathedr. Wigorn. Canonico, versum, operi suo inferuit Noster, in quo multa ad Historiam RR. Anglo-Saxonum illustrandam perquam utilia continentur. Ex hisce & consimilibus Argumentis miscella-

miscellaneis, quæ Codd. MSS. ver-
fanti sponte occurrent, *Centanem*
suum *Saxonicum* confarcinari jubet
Hiccius.

Hicce absolutis, Topographiæ Bri-
tanno-Romano-Saxonice Ideam deli-
neat, qualem ab Antiquario Anglo-
Saxonico describi sperat. Exempla
unum & alterum producit, ad quo-
rum normam alia Loca describi op-
tat. Unum hic adjungere non gra-
vabor:

Baban-cearcep, i. e. *Urbs Balneo-*
rum: & a Valetudinariorum ad Ther-
mas concursu, *Acemannes-ceaster*, i. e.
ægorantium Urbs. *Britannis Tr en-*
naint twymin & Caer-Badon. *Prolo-*
mæo vðala vlegæ, i. e. *Aquæ calidæ*.
Antonino Aquæ Solis. *Stéphano Ba-*
diza, vulgò Latinorum *Bathonia*:
Nobis hodiè *Bath*, *Urbs Angliæ Oc-*
cidentalis, in Agro *Sumerfætensi*, in
limite Comitatus *Wiltoniæ* ad *Avo-*
nam fluvium, qua per planitiem non
ita magnam collibus obvallatam ad
Bristo-

Bristoliam tendit, sita, Aquis suis calidis, sive Thermis clara. Ubi jam Ecclesia Cathedralis, antiquitus Templum Minervæ sacrum, exstitisse fama refert. Unde & Britanni *Caer Palladur*, i. e. *Urbs aquæ Palladiæ* suâ Linguâ dixerunt. *Offa* R. alterum Templum exstruxit, quod Dani destruxerunt; e cujus Ruinis postea Templum erectum est, B. Petro sacrum, in quo *Eadgarus* in Regem inauguratus est Festo Pentecostes v. Id. Maii, A. D. DCCCCLXXIII. Thermarum Inventionem referunt Fabulæ nostræ ad Britannorum Regem *Bleyden-Cloyth*, i. e. *Bleyden Magum* dictum. Hucusque *Hickeysius*.

Tale opus, cui vix unus sufficit, Historiam Anglicam, & Civilem & Ecclesiasticam, imo & multarum apud nos illustrium Familiarum mirum quantum illustrabit.

Sed nec solius Linguae Anglo-Saxonicae studium *Hickeysii* Antiquario sufficit. Cæteras Linguas Arcticas, quarum

quarum Grammaticas Institutiones in
Thesaurō suo antea protulit, magnā
cum curā ediscendas proponit : & ne
Linguae *Scando-Gothicae* Specimen stu-
dioſo Lectori defuerit, Historiam an-
tiquam *Hialmari R. Biarmlandiae* &
Thulemarkiae Linguae *Scando-Gothicae*,
& vetuſtis Runis Scandicis exaratam,
a *Johanne Perinskioldo*, magno illo
Historiae Borealium RR. a *Snorrone*
Sturtaſonio ſcriptae Editore, Latine
verſam, Scandicè & Latine, Runicis
quoque & vulgaribus Literis impres-
ſam exhibet.

Specimen hoc *Runica* Literaturae
tabulis inciſum producit Noſter, ut
eò melius Lectores, qui ſubſidiis *Läbb.*
Norvegicè deſcriptorum deſtituti ſunt
ſeiſſos paulatim & Characteribus *Ru-*
nica, & Linguae iſti Arctoe veteri
aſſueſcant. Quod ſi ſcriptores ferè
omnes, qui de *Antiqq.* vel de *Lingq.*
Populorum totius ferè Europae, qui
a Gothiſ, vel ſaltem a Gentibus Teu-
tonibus ſive Theotiſcis originem tra-
hunt,

hunt, scripserunt, quamvis aliàs Viri
 Eruditissimi, fecissent, Linguisque
 vernaculis, Latinæque & Græcæ,
 Lingg. Borealiū (quarum Institu-
 tiones in his comprehenduntur volu-
 minibus) scientiam adjunxissent, non
 tam turpiter fuissent hallucinati.
 Talium errorum ingentem segetem
 videamus in *Goropii Becani* Opp. in
Lindenbrogii Glossis ad Legg. anti-
 quas, in *Aldrethii* Origg. Castellanis,
 immo quod mireris in *Lexico Saxo-
 nico & Glossario Gulielmi Somneri*, qui
 Anglo-Saxonice peritissimus, cum &
 Norvegicam & Francicam Lingg. ig-
 norasset, aliquoties in verborum origg.
 tradendis hallucinatur. Multosque
 alios præclaros nominat Noster aucto-
 res, quos tamen debita laude non
 privat, quàm magnò tamen illis ha-
 rum Lingg. ignorantia steterit aperte
 demonstrat.

Feliciores tamen posteri futuri,
 qui hisce adminiculis instructi, quæ-
 vis Septentrionis adyta scrutari pos-
 sint,

sint, præsertim si *Francisci Junii F.F. Etymologica & Glossaria*, quæ ultimis Tabellis Academiæ Oxoniensi moriens legavit, in lucem ederentur. Ex *Glossis* ejus *Alamannicis* excerpta quædam exhibet Noster, ex quibus, ut ex ungue Leonem, quanti sint æstimanda conjiciamus. Exemplum unum adjiciam.

[*Balnearium* Pado.] *Bad* *Lavacrum*; *badon lavare*: occurrunt apud Otfridum Lib. III. cap. 4. *Balneum* *Bæth*; gr. *Ælfrici*, cap. 13. *Balnearium* vel *Thermarium*, *bæth hus*, gl. R. 109. *Thermas* *Bathbus*, vel *Bathstow*; gl. R. 109. *Thermas* vel *Gymnasium* *Bathstede*. *Apodyterium*, *Bathiendra* *manna hus*, i. e. Domus qua Vestimenta Balneantium ponuntur. *Thær hi hi unfcredath inne*; gl. R. 55. *Bath*, *Balneum*. *Beda* I. 1. *bathian lavare*. *Beda* IV. 19. *Orosius* III. 9. *be bathod beon*. *Ablui*. *Beda* I. 27. *Resp.* 8. *Lifes bæth*, *Lavacrum vite*; *Beda* II. 5. *On Bethe hine thwean*,

Balneo se lavare. Somn. 30. Cottoniano interlineati Codicis Glossatori *Johannes* præcurſor Domini dicitur *Batzere*, vel *Fuluibtere*, Matt. III. 1. at Ruſhworthiano idem Baptiſta aliquando *Badzere*, aliàs verò *Bezera* nuncupatur. Islandicis *Bad* eſt *Balneum*; Danis *Bad*, *Badſtue*; Anglis *Bath*; Belgis *Bad*, *Badſtove*, quorum poſtremum pleniffimè reſpondet Anglo-Saxonico *Bathſtow*. Suſpicabar olim Anglo-Saxonicum *Bath* abſciſſum a *Bað*, quod frequenter remotum ſepoſitumque locum denotat: ſiquidem Balnea olim in penitiore atque intimâ ædium parte conſtruere ſolebant antiqui. Nunc verò *Bad* rectiùs crediderim poſſe derivari à *Baden*, *Aqua immergere ſe*, *abluere*. Ipſum verò *Baden*, a *Waden*, *vadare*, *vado tranſire*. Cædmon. 20, 22. Theah me on fæ wadan hete heofones God. *Licet Cæli Dominus injungeret mihi ut mare vado pertranſirem*. Oroſius Lib. II. cap. 4. Wiſmen mihton thaſ ea be heora

heora cneowe oferwadan. *Flumen erat permeabile faminis vix genua tingentibus. Hucusque Funiis.*

Hiscæ speciminibus Dissertatio hæc clauditur. Ad quem in fine accedit Charta *Eadgari R.* æri graphicè incisa. Hanc, de qua in Dissertatione sua multum disputaverat, Amplissimo & illustrissimo viro **ROBERTO HARLET** grato cum animo, & quæ par est observantia D.D.D. *Hickesius.*

Illam excipit Viri Amplissimi *Andree Fountaine* Eq. Aurati ad Honoratissimum Dom. **THOMAM** Dom. **HERBERT**, jam nunc *Hiberniæ* Præfectum, Dissertatio Epistolaris de Numismatibus Anglo-Saxonum, quæ decem Tabulis æreis accuratissimè incisæ exhibentur. In illis non tantum omnes nummi, quos *Walkerus* ad calcem vitæ *Ælfredi R.* & *Gibsonus* in Anglica Britannia Cambdenianæ Editione ediderunt, apparent. Sed & complures alios, quos ipse conspexerat, hætenus ineditos producit,

F 3

eosque

eosque omnes notis eruditis explicat,
 quæ *Antiquæ Literaturæ Septentriona-*
lis Librum Primum claudunt. In Dis-
 fertatione etiam sua multa egregiè
 disputat *Fauntaneus* de Numismatibus
 Anglo-Saxonicis, quæ non minori
 arte esse elaboratas, nec minus infer-
 vire Literis promovendis, quàm ista
Constantipolitanorum & Francicorum
RR. quæ ediderunt *Ducangius & Le*
Blancus, aliquot nummorum Iconi-
 bus ostendit. Præterea & aliis mul-
 tis nominibus Numismata Anglo-Sa-
 xonica in pretio à doctis habenda do-
 cet. *Primo*, quòd antiquis Literis
Runicis, quæ in eorum Inscriptioni-
 bus cernuntur ad dignoscendam *Codd.*
 in Anglia scriptorum ante nongentos
 annos antiquitatem quammaximè con-
 ducunt. *Secundo*, quòd in partibus
 suis averfis varia exhibeant virorum
 illustrium nomina, quæ aliter perie-
 rant. Quod probat numismate *Ceol-*
wulfi Merciorum R. in quo extat
 nomen cujusdam *HEREBRYHT*,
 quod

quod jam in Antiquissimæ & Nobilissimæ *Herbertorum* familiæ, cujus princeps est Comes de *Pembroke & Montgomery*, in Gentile cognomen transiit. *Tertio*, quòd ut multorum hominum illustrium, sic & locorum nomina posteris prodiderunt veteres Angliæ Nummi, quam ob causam ad Britannia, seu Anglo-Saxonica, seu Dano-Saxonica topographiam, quam desiderari animadvertit in sua Dissertatione *Hickesius* eos maximi usus fore observat. (Speciatim autem differit de notabili illo Numismate, quod possidet *Radhulphus Thoresby* Leodiensis, cujus Inscriptio sic legitur, THURGUT LUETIS, ut aliqui volunt, vel potius TURGUT LUNTIS, ut eam legit doctissimus *Nicolaus Kederus* Suecus.

In Libro secundo Catalogus Libb. Chartarumque omnium quæ uspiam in Bibliothecis nostris inveniuntur, vel Anglo-Saxonice scriptorum vel ad Antiqu. Anglo-Saxonicas spectantium,

tium, continetur. Auctor Catalogi hujus *Hunfredus Wanleius*, divini fanè Vir ingenii, ut eum *Hickesius* vocat, qui in Præfatione satis prolixa Illustrissimo *R. Harleio* Serenissimæ Reginæ nostræ a secretis, inscripta, Methodum quâ in conficiendo hoc Catalogo usus est delineat. Libros nempe omnes, Locosque in quibus isti Codices asservantur particulariter describit: Ætatem cujusque Codicis (in qua investiganda nemo mortalium forsan peritior) accuratè notat. Genera Characterum, priscos istorum *Codd.* possessores, verbo dicam, historiam uniuscujusque Codicis quantum possit, describit. Quot in quovis Volumine Tractatus continentur exactissimè notat, paginas singulorum Tractatuum enumerat, Sententias Initiales & Concludentes exscribit, ut ita de omnibus, quorum mentionem facit, Codicibus peritus Lector possit facillimè pronunciare. De Auctoribus quoque quorum Nomina *Codd.* præfi-

præfiguntur, fin obſcari, vel ambi-
 gui ſint, magno cum Judicio diſputat,
 ut ita ſpurios a genuinis Libros diſ-
 cerneret, Tractatusque anonymos ve-
 ris auctoribus vendicaret. Tales olim
 ſi habuiſſemus Catalogos, omnium in
 Europa *Codd. MSSorum*, Editiones
 tam mutilas, tamque imperfectas
 etiam optimorum Auctorum Viri cæ-
 teroquin Eruditiffimi in publicum
 non protruliſſent: Quam magnas
 autem *Codd. Anglo-Saxonicorum*,
 Gazas tot tantique ruinis ſuperſtites,
 adhuc poſſideamus ex hoc conjicias,
 Vir Clariffime, quod *Pagg. 310.* Vo-
 luminis in Folio prægrandis, chara-
 ctere ſatis minuto *impreſſas* continet
 hic Catalogus.

Huic annectitur Catalogus *Libb.*
 Septentrionalium a *Cl. Perinſkioldo*
 Holmiâ ad *Hickeſium* tranſmiſſus,
 quem ſequuntur Indices VI. perquam
 accurati, qui totum opus mirificè
 illuſtrant. Indices hos *Wilhelmo*
Bromeo de Ewithington in Comitatu
 Here-

Herefordiæ, Viro egregio, dotibus ingenii, & tam Græcarum, & Latinarum, quam Gothicarum, & Saxonicarum Literarum cognitione claro, acceptos refert *Hickesius* in Præfatione de opere suo ad Reverendum & Doctissimum Virum *Adamum Otteley* Ecclesiæ Cathedralis Herefordensis Canonicum, qui pro suo in veterem Septentrionalem Literaturam amore, in qua versatus est, æs suum ad inchoandam *Hickesiani* operis Impressionem largè, & liberaliter primus omnium contulit.

**MUSEVM
BRITANNICVM**

F. I. N. I. S.

I N
T H E S A U R I
Lingg. vett. Septentrionalium
C O N S P E C T U M
N O T Æ.

P. I. *V*arium hoc est multiplexque
opus.] Quam varia est ma-
jus operis materia ostendit etiam ejus-
dem Notitia, quæ in *Actis Eruditorum*
Lipsiæ prodiit calend. Aprilis, & Ca-
lendis Maii MDCCVII. Cui accedant,
quæ de eo scribit vir Nobilissimus, &
Illustrissimus Dom. Dom. EZECH.
SPANHEM in Dissertationum sua-
rum de præstantia, & usu Numisma-
tum, quæ *Londini* prodierunt, Tom. I.
p. 557. in verbis, quæ sequuntur.—

Novis-

Novissime autem in præclara omnino, & ampliori numismatum *Anglo-Saxonorum, & Anglo-Danicorum* Collectione, singulari industria fide, & ac curatione, qui veteris insuper Græcorum, ac Romanorum nummariæ supellectilis studio venit commendandus, ornatissimus Eques *Andreas Fountaine*.— Quo loco præteriri insuper non debet is, cui laudata illa Numismatum *Anglo-Saxonorum, & Anglo-Danicorum* collectio est feliciter inserta, insignis omnino, qui nuper admodum è *Theatro Oxoniensi* prodit Linguarum Septentrionalium Thesaurus, a Doctissimo *Georgio Hickesio*, immenso studio nec minori laude, ac fructu congestus; additusque eidem ab *Humfredo Wanleio*, eximia eruditione, ac industria viro, Librorum Septentrionalium, qui in Anglia reperiuntur, catalogus. E quo autem gemino opere plenior antiquæ literaturæ, de qua modo——notitiam licet continuo percipere.

P. 12. *Codicem autem Argenteum Ulphilæ abjudicat Hiccius.*] Sic & vir illustriss. in suæ *de Baptismo veterum ethnicorum*, quæ Hafniæ prodiiit *dissertationis*, Cap. II°. *Sperlingius*, ubi sic scribit. Nescio autem, ut & illud moneam, quomodo in Evangelia *Ulphila-Gothica*, quæ vocant, vox *Daupian*, *baptizare*, cum cæteris exinde dependentibus, inserta fuerit: neque enim sua natura est Septentrionalium, --- sed est mere Germanica, iis [*nempe Germanis*] solis usitata nec ante Christiana Sacra in Septentrione stabilita vox illa ex Germanicis in Septentrionales est introducta, --- adeo ut potius *Longobardica*, aut Germanica, quam *Ulphila-Gothica*, hæc Evangelia dici mereantur. Multa sane habent hæc Evangelia, quæ more sunt Germanica, nec Septentrionalibus, aut Gothicis conveniunt, ut *Du*, quod est Germanicum *To*, aut *Zu* superioribus Germanis; pro quo omnes Septentriona-
les

des ab omni ævo in hunc usque diem
Til usurparunt. Sic *Math. xxvii.*
13. Quoth du imma, Et sagtz zu
Ihm mere sunt Germanica: Gothi
 & Septentrionales nunquam *zu Ihm*
 dixissent, *sed til. hanom.* Ita quoque
Joh. X. v. 42. Du Wisan mitb sis,
 mere Germanizat: Hodie Germani
 superiores dicunt *Zu seyn met*
Ihm, at inferiores, *to wesen med sik.*
 Quibus si jungas illa cum præfixo
Ga, ut *gaband, geband*, abundans,
gebunden: *gabaurans, geböhren*,
 & similia alia——non nisi has literas
 Longobardicas, & linguam istam Lon-
 gobardicam esse promptius est affir-
 mare, quam Gothicam ab *Ulfhila* pro-
 fectam. Haud secus in Præfatione sua
 ad ampliss. virum *Joh. Pakinon* Baro-
 nentum de Gemina Grammatica An-
 glo-Sax. & Moeso-Gothica sua *Hic-
 kesius*. Harum enim Linguarum
 scilicet Anglo-Saxonica, & veteris
 Franco-Theotisca, cum dicta *Moeso-
 Gothica* eam senties esse cognationem,

ut

ut hanc illarum *communem matrem* esse habendam mecum non poteris, quin propterea iudices, quod veteris Angliæ *Germano-Saxonicus Sermo, Francicusque*, quem Franci in Germania, Gallique usurparunt, Gothicam istam, *Moëso-Gothicam, & Ulphila Gothicam* a doctis vocatam, cum forma, & facie, totiusque quodammodo Corporis Speciei, tum moribus, si dicam, & ingenio quemadmodum Filiae parentem referunt. Quod cum apud me diligenter sæpius, & attentius perpenderem, existimare coepi, aut *Ulphilam* ejusque populum, a Græcis Gothiis dictos reipsa *Teutones* fuisse, aut quod magis credo, *Teutonem* aliquem *Argentei codicis* esse Auctorem.

P. 17. *Mutationes in illo Dialecto, & quoad Scriptionem, & quoad verba---diligentiſſime notat.*] In Dialecto ſcilicet *Dano-Saxonica aſtrali*, quam & *Semiſaxonicam* cum doctis vocat *Hickeſius*, de qua tractat in Grammaticæ

tica suæ Anglo-Saxonica, & Moeso-Gothica Capite XXII°. Quantum autem a se mutari Cœpit, Danis Angliam incubantibus, tum quoad Scriptionem, tum quoad verba purior Orientalium, Australium, & Occidentalium Saxonum Sermo infra ostenditur ex testamentis duobus, quæ Dano-Saxonice scripta sunt.

P. 31. *Lingue Franco-Theotiscæ Grammaticam Scripturus Auctor noster ab elementis orditur, quorum ex MSS. varia Alphabeta eleganter æri incisa exhibet.*] Notandum autem est Hiccesium brevi postea quam, prodierat opus suum, animadvertisse Alphabetorum *Secundum*, quod ipse Gram. suæ Franca-Theotiscæ Capite I. è Trithemio, ut Trithemius ex Hunibaldo, sumserat, non esse omnino Francicorum Elementorum, sed Græcorum Alphabetum *Arithmeticum*.

P. 36, 37. *Eorum Alphabeta quamplurima, Scripturaque apud Scandogothos usitata Specimina, Sex æreis tabellis*

bellis curiosissime incisa exhibet & in istarum una Runas illas Vetustissimas ex literis Latinis vel Græcis miro artificio deducit.] Quod de Runarum deductione a Græcis Latinisque literis in Grammaticæ Islandicæ Cap. I. de suo tradidit *Hickesius*, id prius scripsit, quam quæ contra disputaverat in *Atlantica* sua celeberrimæ memoriæ *Ol. Rudbeckius*, scire illum contigerat. Veuruntamen iis nondum lectis, temere prorsus, an secus earum originem a Græcis Latinisque literis repetendam docuit, rite inspectâ, quam vocat, Runicorum stemmatum tabellâ, æquus Lector judicet. Verum & Græcis, Latinisque literis se Runas deduxisse ne poeniteat *Hickesum*, cum ingens Germaniæ Decus *Leibnitius* eas non aliunde derivandas censeat in literis Gallice Scriptis, quas ad *Andream Fountaine* Equitem Auratum *Berlini* dedit Februarii 19 die, 1707. In quibus sic scribit: *Olaus Wormius* avoit cru,

G

que

que les anciennes lettres Espagnolles venoient des *Runiques*. Mais je crois que lors que les Carthaginois, & les Romains se rendirent maistres de l'Espagne les *Runiques* n'estoient pas encore au monde. Estants formées apparemment lors que les Peuples du Nord ont commencé d'avoir plus de commerce avec les Grecs, & les Romains, dont les lettres corumpues ont donné occasion aux *Runiques*.

P. 43. *Canutus* — *Danis & Nortwegis Historicis CNUT. &c.*] *Hicksius* in *Grammaticæ Islandicæ* Capite r. *Canuti* five *Cnuti* R. Nomen a veteri Danico **Cnutur**, *nodus*, derivat, propterea, ut ipse non male autumavit, quod apud Septentrionales gentes *Nodus* amoris, fidei, amicitiae, & insolubilis affectus Symbolum fuisse videtur. Verum aliam causam assignat laudatus modo * *Sperlingius*, propter quam Rex ipse **Cnutur** vocatus est.

* *De Baptismo Ethnicorum* Cap. XII.

Aliud (*inquit*) nobis exemplum præbet primus in Daniâ *Canutus* Rex, hoc nomine: Siquidem in Universo Orbe nemo ante ipsum *Canuti* nomen gestavit, quod originem talem habuit, prout ex antiquis Manuscr. insertum legitur in *Chronico Norvegico* Danice edito p. 112. Nam cum *Canutus* ille, qui exposititius fuerat Daniæ Rex factus serio & diligenter inquireret de veris parentibus suis; Duo Sueci servi & mancipia Comitis cujusdam Saxonici ad ipsum venerunt, eique rem omnem prout erat exposuerunt: Comitem nempe *Arnfinnum* quendam in *Holsatiâ* cum sorore sua concubitum incesto consuevisse, ex quo natus fuit *Canutus*. Ut incestus lateret, traditur infans his duobus Suecis, qui tunc servi erant *Arnfinni*, ut eum obtruncarent. Illi vero puerum exposuerunt in Sylva proxima, nobis adhuc **Dufferholt** dicta, Danice tunc **Horkebed**, quod idem est, & significat *Sylvam tenebrosam*, ubi sub ar-

bore Salicis relictus fuit vagiens, signis quibusdam annulorum aureorum, & regularum aliarum nodo constrictis super ipso colligatis, quæ talia deprehendebantur cum ipso reperta fuisse. Accidit enim Gormonem Regem Daniæ servos suos eodem tempore in Holsatiam, ablegasse ut vinum ipsi coemerent. Et cum plaustris redeuntibus quibus vinum apportabant, noctem in prædictâ Sylvâ cælo tranquillo transigentes, pueri vagientis vox non procul illorum aures allabatur, quam vocem secuti reppererunt eum sericis & Linteolis mundis involutum, *nodumque præterea in Linteis constrictum* cum ipso, cui tres annuli inerant aurei. Hunc puerum igitur secum ad Gormonem Regem deferunt. **Hand lod det dobe efter hendenske blis og kaldet det knud, for den knude der fandtes hos Barnet, med de Guldringe udt, og det borte up, og var meget deilig.**

H. e.

H. e. Ille baptizare illum curavit more Paganorum & nomen impositum fuit *Canuti*, ex nodo isto cum infante reperto, in quo tres isti annuli aurei, & adolescebat ac pulcherrimæ formæ erat. *Nodus* enim Danis *knude* etiamnum vocatur & Germanis inferioribus *een knut* superioribus *eine knute* unde sæpe *Knutus* in Manuscr. effertur, qui hoc nomen adepti sunt in hunc usque Diem: Ex quo tandem *Canutus* & *Kanutus* in Historicis Latinis scribitur — Postquam igitur infans hic ex tenebris illis, ad quas damnatus erat, in lucem iterum emerfit, aquis tinctus fuit, more Paganis Septentrionalibus tunc temporis passim usitato, sicque *Canuti* nomen consecutus est, non ante.

P. 46, 47. *A judiciis Duodecemviralibus ad Rem Anglo-Saxonum Testamentariam transit Hickesius, formulas testamentorum ab illis conditorum aliquam-multas integras producit, ex quibus liquet --- quod Hæredes fidei-*

commissarios, quos executores vocamus, ad legata legatariis ad mentem legantis distribuenda habebant nullos.] Executores, quos vocamus, in Testamentis constituere Anglo-Saxonibus morem non fuisse ostendunt etiam *Æthelfleda*, & *Ægelfleda* sororum, *Ælfgari* comitis filiarum & hæredum testamenta, Dano-Saxonice facta; quorum notitiam grato cum animo acceptam refero Illustrissimo, & Eruditissimo viro **ROBERTO HARLEY**, ex antiquis cujus Bibliothecæ membranis, quum ob *Codd. MSS. tum Chartarum veterum* gazas, inestimabilis, descripta illa hic cum Latina Versione exhibere placuit; quod Linguae Saxonicae, & Antiquitatum nostrarum cultoribus gratum & jucundum fore judicarem.

ÆTHEL-

ÆTHELFLEDÆ

Æthelstani Ducis Viduæ

TESTAMENTUM.

Bibliothecæ *Harleyana*, 43. c. 4.

D Iſ iſ * Æþelflēde Cwiðe. ꝥ iſ
æneſt ꝥ ie gean minum bla-
ſonðe þeſ landeſ æt Lam-
bunnan. 7 þæſ æt Ceolſige. 7 æt Rea-
ðingan. 7 feopeſ beagaſ on tſam
huno mancýſ goldeſ. 7 iii. þellaſ. 7 iii.

* Saxonice Æthelfleder Cwiðe. Etenim
Dano-Saxonica dialectus non tantum negligit termi-
nationes nominum casuales, quibus Anglo-Saxonica,
haud secus ac *Ling.* politicissimæ Græca, & Latina,
gaudent, ut ostendit *Hiccesius* Gram. Anglo-Sax.
Cap. xx. Reg. xvi. Sic infra leguntur blaſonðe,
pro blaſonðum, vel blaſonðan; Maðæ
pro Maðum, vel Maðan; Cnehta pro
Cnehtum, vel Cnehtan; ppeorze pro
ppeortum, vel ppeortan; minne pro
minum, & similia.

cuppan. 7 iii. bleba. 7 iii. hopf. 7 ic
 biððe minne leouan þlaropð for Godes
 lufun. þ min Gyyðe ſtanðan mote. 7 ic
 nan oðer nebbe gepophc on Godes ge-
 pitnerre: . 7 ic ge-an þer landær æt Do-
 manhame into Clercinga-býrig. for
 Ædmunder cinger ſaple. 7 for Æad-
 gaper cinger. 7 for † mine ſaple: . 7
 ic ge-an þer lander æt Hamme into
 Crifter-cýpcan æt Lantpape-býrig for
 Ædmundær cinger ſaple. 7 for mine
 ſaple: . 7 ic ge-an þer lander æt Juba-
 ham Bæophcnoðe Æalðorpen 7 mine
 *Spurtær hyne bæg. 7 ofer hyne bæg in-
 to Sca-Marian cýpcan æt Byorcingan: .
 7 ic ge-an þer lander æt Deðham Bæophc-
 noðæ Ealðorpen 7 mine *Spurtær hæopa
 bæg. 7 æfter hæopa bæge into Paulur-
 býrig æt Lundænæ to byrceop hamæ: .

† Saxonice Minne. Ab (n) enim abhorret
 Dano-Saxonica dialectus, ut multis exemplis docet
Hiccsius, Gram. Anglo-Sax. Cap. xx. Reg. xi. p. 95.
 & Reg. xvii. p. 99. Sic infra apæ, pro anne.

* Hic in finali Syllaba (æ) pro (e) scribitur, ut in-
 fra in hæopa pro heopa, Bæophcnoðæ pro
 Beophcnoðe, gæan pro gean, & similibus.
 Secundum Reg. v. Cap. xx. Gram. Anglo-Sax.
Hiccsiana,

7 ic ge-an þær landær æt Dictunæ into
 Ylig to Sca Æpelopyð 7 to hipe gerspur-
 tran: 7 ic ge-an þara trega landa æt
 Gohhanfeldæa 7 æt Leopler-peoppe Bæ-
 ophthnoðæ Æalþorpen 7 mine spurten
 hipe dæg. 7 ofer hipe dæg into Sce Ead-
 munder-rtope to Byðenices-pyrðe: 7
 ic ge-an þær lander æt Fingringaho Bæ-
 ophthnoðæ Æalþorpen 7 mine spurten
 hipe dæg. 7 ofer hipe dæg into Sca Pæ-
 tner cýpcan æt Mýper-igæ: 7 ic ge-an
 þær landær æt Polrtebe Bæophthnoðæ
 Æalþorpen 7 mine spurten hipe dæg.
 7 ofer hipe dæg into Stocy: 7 ic
 ge-an þær lander æt Hþiferice into Sto-
 cy ofer minnæ dæg: 7 ic ge-an Bæ-
 ophthnoðæ Æalþorpen 7 mine spurten
 þær lander æt Stræt-forða hipe dæg. 7
 ofer hipe dæg ic hif ge-an into Stocy:
 7 ic willæ þ Lauah-ham ga into Stoce
 ofer þer Æalþorpmannes dæg. 7 mine
 spurten: 7 ic ge-an þær lander æt By-
 lyger-dýnæ into Stocy ofer þær Æal-
 þorpmannes dæg. 7 mine spurten: 7 ic
 ge-an þara landa æt Peltan-dune. 7 æt
 Mýper-ige. 7 æt Grenrtebe into Stocy
 ofer minnæ dæg. 7 ofer Bæophthnoðer
 Æalþorpmannær 7 ofer mine spurten:
 7 ic ge-an þær lander æt Ylme-ræton
 Beophth-

Beophthnoðe Ealðorpen. 7 mine ƿur-
 ƿen hƿa ðæg. 7 ofen hƿa ðæg ic hir
 Ʒæ-an Æabmunda : 7 ic an þæra * aƿæ
 hibe æt Ðoppæ into Heblæge for mine
 Ʒaƿle. 7 for mƿa Elþena ofen [minna
 ðæg :] 7 ic Ʒe-an ðæra x. hida æt Ʒic-

* Pro duplici sensu vocis aƿæ dupliciter verti
 potest hoc membrum : 7 ic an þæra aƿæ
 hibe æt Ðoppum. Etenim Saxonice aƿe
 Dano-Saxonice aƿæ, *res, bona, possessiones* signi-
 ficat. In quo sensu verba sic transferenda sunt :
Præterea de pradium istius hidæ Thorpensis. Quod
autem aƿe ita significat, ostendit istud in LL.
polir. Canuti R. 46. Ʒebete þæt be ealra
aƿe, bonis seu possessionibus omnibus suis multetur ;
ut & istud earundem LL. 64. Plihƿe him Ʒyl-
fum. 7 ealpe hir aƿe, se & omnia bona
sua in periculum adducit. Sic Reg. Benedict. in-
terl. cap. 2. he heom þære lanðape Ʒeu-
ðe, concessit eis istos Terrarum redditus. Sic in
Ægelsfeda Testamento, 7 þa aƿæ þa hi þiden
in Ʒædon à to Ʒneog on GobeƷhƿte,
& prædia illa, quæ semper fore libera, utpote Deo
devota, procuraverunt. Verum ut supra observavi,
Mine, vel Mƿa scriptum esse pro Mine ;
sic hic aƿæ scriptum esse pro anpe probare vi-
detur istud in Ægelsfeda, seu Ælsfeda Testamento,
þæra anpa hibe æt Leaple ; singularem illam
hiðam apud Ceaslam.

forða

forða Sibrihta minum mæga ofer
 minne ðæg : 7 ic ge-an Ægryna minum
 Geperan þara iiii. hiða æt Heð-ham ofer
 minunne ðæg. swa hit on æals ðagum
 ge-rtod : 7 ic ge-an Briht-polde mi-
 num Lnihta þara tregra hiða on Dun-
 ning-lande ofer minne ðæg : 7 ic an
 Alspolde minum Pnearste tregra hiða
 on Dunning-lande ofer minne ðæg : 7 ic
 ge-an Æpelmære minum Pnearste treg-
 ra hiða on Dunning-landæ ofer minne
 ðæg : 7 ic gæ-an Ælfgeate minum
 mega tregra hiða on Dunning-lande
 ofan minnæ ðæg : 7 ic gæ-an ðæt
 landær æt Fealunga-fælda Cwara mpa-
 magan ouær minnæ ðæg : 7 ic wille þ
 man swiga hæalue mine men on elcum
 tunc for mine swylc. 7 þ man ðele æal
 healf þ yrwæ þ ic hæbbæ on ælcum
 tunc for mine swylc :

VERSIO.

V E R S I O.

HOc est Æthelfledæ Testamentum. Scilicet, Imprimis do Domino meo * [Regi] terram illam jacentem in *Lamburna*, & illam in *Ceolsiga*, & *Redinga*, & quatuor Corollas, quæ bis centum Mancufas auri pendent, & quatuor † *Aulæa* Coccinea, & quatuor Scyphos, & quatuor Pateras, &

* *Regi* additum est, quòd apud A. S. consensus Regius iis testatoribus opus esset, qui terras beneficiarias legabant, ut testamenta sua valerent. Vid. *Hicessii* Dissert. Epist. p. 60, 61.

† Multum ambigo de sensu vocis *Pall*. *Olaus Verelius* in Indice suo veteris linguæ Goth. reddit *þell* per *textum pretiosum*. *Gudmundus Andreas* in Lexico suo Islandico interpretatur *þell* per *Coccinum*, *Auleum*. Significat etiam *Pallium* apud A. Saxones, ut *Mis pälle gersnis*, *palliatu*s, Gr. *Ælfr*. Sumitur etiam pro *tællh*, quod coccineam vel purpuream tincturam significat. Bed. Eccl. Hist. lib. i. cap. r. significat etiam aliquid ex purpureo texto factum. Ego per *Aulæa* transtuli, quæ rebus gestis sui conjugis vel alterius alicujus Ducis intertexta, vel depicta fuisse censeo. Vid. Hist. Eliensis, lib. ii. cap. vii. inter XV scriptores à *Th. Gale* editos, M DC XCI.

quatuor

quatuor Mannos, & * Dominum
meum *Augustissimum* pro suo in
Deum amore obtestor, ut Testa-
mentum hoc meum ratum habeat ;
nam Deum testor me nullum aliud
fecisse. Do etiam fundum meum,
qui jacet in *Domerhamio* Monasterio
Glascopiensi, quum pro Edmundi R.
animæ salute, tum pro Eadgari R.
animæ salute, tum etiam pro salute
animæ meæ. Do etiam prædium
meum jacens in † *Hammio* Ecclesiæ
Christi Cantwarensi, ut preces
fiant pro Eadmundi R. anima, &
pro mea. Præterea tellurem illam

* *Leof*, vel *Leofa*, est honoris appellatio,
qua inferiores superiores apud A. S. affari solebant,
ut Discipulus Magistrum, Monachus Abbatem, Ser-
vus Dominum, Subditus Regem. Quam ob causam
Leovan transtuli *Augustissimum*.

† In *evident*. Eccl. Christi Cant. apud X scrip.
Col. 222. Anno Dom. incarn. DCCCCXXXIV. Ego
Egylfeda (lege *Ethylfeda*) concedo Ecclesiæ Christi
in Dorobernia, annuente Domino meo *Eadmundo*,
terram juris mei in *Southstean* nomine *Hammie*.
Sic in Monastico Anglicano. I. Vol. p. 20. b. Anno
Dom. DCCCCXXXIV. *Elfeda* dedit *Hammie* Eccle-
siæ Christi Cantuar.

in

in *Wudubamio* jacentem do Beorhtnotho Comiti, & Sorori meæ, ab iis habendam durante illorum, vel alterius illorum vita; iis verò ambo-
bus mortuis, illam do Ecclesiæ S. *Mariae* * Byorcingensi. Do etiam fundum illum in *Hedhamio* jacentem Beorhtnotho Comiti, & Sorori meæ, dum vixerint; sed postquam ambo è vita discesserint, do illum Ecclesiæ *Paulinae* ad alendam † Episcopi domesticam

* De hoc celeberrimo Monasterio Beda Eccl. Hist. lib. iv. cap. vi. vii.

† *Ham* Saxonicum, Dano-Saxonice *hame*, *hame*, I. significat domum, habitaculum, sedem, domicilium. In quo sensu το Βιρκοφμαξ potest haud inceptè reddi, ad episcopi ædes sustentandas. II. Metonymice significet rem, vel familiam domesticam, in quo sensu transtuli το Βιρκοφμαξ, ad alendam Episcopi domesticam familiam. III. Nam, ut hi-
poθ familia, speciatim significat familiam religiosam alicujus sacri instituti, vel monasterium, sic in Bedæ Hist. Eccl. lib. ii. cap. xvi. Abbas of peortæ-
nea þam ham, Abbas de Monasterio Peortæren. In quo sensu το Βιρκοφμαξ verti potest ad sustentandam Episcopi sacram familiam, hoc est, Clericos Paulinos, ut qui Episcopi Londinensis religiosa familia

sticam familiam. Do item terram illam *Dictunæ* jacentem S. Ætheldrythæ Eliensi, & ejus monialibus confororibus. Do etiam duo illa prædia in *Cobbanfelden*, & * *Ceorlesweortho* Beorhtnotho Comiti, & Sorori meæ, quamdiu vixerint illis fruendas; iis vero ambobus mortuis, do illa S. Eadmundi loco sepulchrali, ad sustentandos Clericos, qui *Sancti* corpus in

familia erant; nam antiquitus Episcopi, tanquam patres familiarum, monasteriis præfuerunt. — Verùm quo minus ita to Biscop-hamæ verterem, obstat distinctio, quæ in *Ægelsfleda* testamento occurrit inter to Biscop-hame & into Pauley Mynstpe. Porro *Ham* Dano-Saxonice significat vestem, vel vestitum, à veteri Gothico *Hammur*, quod *induvias*, & per Synecdochen quodlibet corporis indumentum, & tegumentum denotat, ut *Hicelius* in Gram. Anglo-Sax. cap. xxi. p. iii. In hoc igitur sensu to Biscop-hamæ forsan haud male verti potest ad suppeditandos pontificales Episcopi habitus; & si quis ita transferendum congetat, equidem non repugnabo.

* *Leoplerpeoppe*, vel *Leoplerpyppe*, vii. mansas continens, Æthelsledæ dedit *Eadgarus* R. ut illius charta, quæ sequitur, ostendit.

Ecclesia

Ecclesia S. Mariæ apud * *Byderiches* Villam custodiunt. Do quoque terram meam in *Fingingrabo* Beorhtnotho Comiti, & Sorori meæ, omnes dies vitæ suæ; postea verò quàm uterque diem suum obierit, do illam Ecclesiæ S. Petri apud *Myres-igam*. Itidem do terram meam apud *Polstedam* Beorhtnotho Comiti, & Sorori meæ, omnes dies vitæ suæ; illis verò defunctis, do illam in usum sacri sepulturæ loci apud *Stocam*,

* Oppidum, quod nunc à S. Eadmundo R. *Edmundiburgi* nomen habet, cùm testaretur *Æthelfleda*, *Bidericesworth*, vel *Bedricesworth*, i. e. *Bedrices* Villa, nuncupabatur. Scribitur etiam *Beodricesworth*, de quo *Math. West.* in Villa Regia, quæ lingua Anglorum *Beodrichesworth*, Latine *Beodrici* curtis, sive habitatio nominatur. Qui de hoc loco, & de translatione in illum S. Eadmundi corporis, & ut in ingens Monasterium emicuit, plura scire vult, consulat *Monastici Anglicani*, 1 Vol. p. 285, 286, 287, 291. Perperam ergo ille, qui *Bidericesworth* transferendum duxit, quasi scriptum esset *bide pucer peonthe*, ut maneat regionis dignitas.

† in quo majores mei conduntur. A morte etiam mea do terram meam quæ est in *Hwifersca* à sacro sepulturæ loco apud *Stocam* ; & terram meam apud *Stratfordam* jacentem, do itidem Beortnotho Comiti, & Sorori meæ, quamdiu vixerint ; dies vero suos supremos postquam obierint, do illam sacro sepulturæ loco apud *Stocam*. Volo etiam ut, mortuis Comite, & Sorore mea, Villa mea de *Lavenham* descendat ad sacrum sepulturæ locum apud *Stocam*. Porro Comite, & Sorore mea, vita functis, do prædium meum *Bylygedunense* sacro sepulturæ loco apud

† Quod majores *Æthelsfeda*, & *Ægelsfeda*, apud locum *Stocam* dictum humati sunt, ostendit istud in Testamento *Ægelsfeda* Brihmothi viduæ and þæ leof æadmoðlice biððe þ þu amundie þa halgan ȝtopæ æt Stocæ þæ mine ylþan onpærtaþ. *Suppliciter te, Augustissime Domine, rogo, ut sacrum locum in Stoca, ubi majores mei dormiunt, incolumem tutari velis.* Hujus nominis multi loci ob sanctitatem celebres fuerunt in Anglia, ut *Stoke*, qui nunc vocatur *Stokeclare* in agro Suffolcienſi, qui forſan locus eſt, ubi *Æthelsfeda* majores humati ſunt.

H

Stocam.

Stocam. Denique terras meas apud *Pelcandunum*, & in * *Myresiga* jacen-
tes, & apud *Grenstedam*, finita vita
mea, & finita vita Beornthi Comi-
tis, Sororisque meæ, do in usum sa-
cra sepulturæ loci apud *Stocam*.
Do etiam terram meam in *Thme-*
Sætona Beorntho Comiti, & So-
rori meæ, quamdiu vixerint; mor-
tuis vero his, do illam *S. Eadmundi*
Cœnobio. Præterea singularem istam
Hidam apud *Thorpan* do Cœnobio
† *Hedlegensi* pro meæ salute animæ,
& me vita tandem functa, do illam,
ut pro majorum meorum animabus,
qui *Stoca* sepeliuntur, Deo preces
fiant. A morte etiam mea do Decem

* *Myresiga*, in ultima voluntate *Ælfledæ*
Myres-ic, ut nomen denotat, locus insularis est,
omni fere proculdubio parva insula illa in ostio Co-
lonie fluminis in *Essexia* sita, *Mersey* vocata, in qua
duæ villæ; quarum altera *East-Mersey*, altera
West-Mersey nomen habet.

† Vid. Evident. Eccl. Christi Cant. inter x Script.
p. 222. col. 2. Ego *Ælfleda*, &c. ubi ut vulgo
Ælfleda, pro *Æthelreda*.

illas

illas Hidas apud *Wicfordam* cognato meo *Sibrihto*. A tempore etiam mortis meæ do quatuor illas Hidas apud *Hedhamium* *Ægwino* dispensatori meo. Finita etiam vitæ meæ, do famulo meo *Brihtwoldo*, duas Hidas in *Dunninglanda*, sicut in antiquo suo statu fuerunt. A termino etiam vitæ meæ do *Alfwoldo* sacerdoti meo facellano Duas Hidas prædii *Dunninglandensis*. Item *Æthelmero* sacerdoti meo facellano a vitæ meæ termino do duas Hidas prædii *Dunninglandensis*. Itidem a tempore mortis meæ do *Ælfgæato* cognato meo Duas Hidas prædii *Dunninglandensis*; & *Crawæ* meæ cognatæ a morte mea do etiam tellurem in *Wealdinga-Feldā*. Denique volo, ut prædialium fervorum meorum pars altera pro salute animæ meæ in singulis villis manumittantur; & ut bonorum meorum, quæ in unaquaque Villa habeo, dimidium pro salute animæ meæ pauperibus distribuetur.

TESTAMENTUM ÆLFLEDÆ,

S E U

ÆGELFLEDÆ, Viduæ *Brihtnothi*
Ducis Orient. Anglorum;

Qui in * prælio cum Danis commissio
juxta *Meldumum* strenuè pugnans
occubuit. An. Dom. 991.

Æ Lƿƿas gærƿýtelas on þis Le-
ppite hu hæo ƿile habban ge-
fasas hƿas ahta ƿop Gode ⁊
ƿop ƿopuldas. Æƿeƿt þ ic an minum
blafonðe þana viii. landa æfter minum
dege. þ is eƿeƿt æt Douon-cortæ. ⁊ æt
Fulan-ƿetta. ⁊ æt Æleƿ-ƿorða. ⁊ æt
Stan-ƿægun. ⁊ æt Býræ-tune. ⁊ æt

* Symeon Dunelm. Hist. apud x. Scriptores.
col. 162. & Chron. Sax. Anno DCCCCXCI.

Lexabýne. 7 æt Ylmerætun. 7 æt Bucyr-
healæ. 7 trægna Bæha on tregna punða
geþihtæ. 7 træ Sop-cuppan. 7 an ræol-
rnan Fæt : 7 þæ leof æadmolicc biððe
for Godes luuan. 7 for mineſ blaropðer
ſaple luan. ꝥ þu amundie þa halgan
ſtopæ et Stocæ þæ mine Ylðpan on-
neſtaþ. 7 þa aſe þæ hiðen t in-ræaðon a
to-ſpeog on Godes-rihte : ꝥ iſ þonno
ꝥ ic ge-an æal ſpa mine Ylðpan hiſ er
gæ-uþan. ꝥ iſ þonne ꝥ land æt Stoce
into þenœ halagan ſtopæ. 7 æal ꝥ ꝥ þer
to tunæ gæ-hýnð. 7 þonæ ruða æt hæp-
fælda þæ min ſpýrtan gæ-uþæ. 7 mine
ylðpan : Ðonne ſýnð þiſ þa land þæ minæ
ylðpan þær-to bæ-cpædon oſær minne
ſpýrtor-ðæg. 7 oſær minne. ꝥ iſ þonne
ðreð-forða. 7 Fneſan-tun. 7 Viſpýþe-
tun. 7 Lauan-ham. 7 Býliet-ðýne. 7 Polſ-
tyðe. 7 Viſen-mýnſc. 7 Epan-ſtyðe. 7
Pelcan-ðune. 7 Mýnær-egæ. 7 ꝥ Vudæ-
land æt Totham þæ min fæðer ge-uþæ

† Inſæaðon hic mendose ſcriptum ſuſpicor
pro inſealðon, *deceperunt*, vel Dano-Saxonice eſſe
ſcriptum pro inſæaðon, *nuncupauere verbis*, vel
verbis nuncupatis deuouerunt. Ubi notandum eſt,
þiðen inſealðon, vel þiðen inſæaðon idem
valere ac ſealðon þiðen in, ſæaðon þiðen in.

into Mýnes-æ. 7 Colne. 7 Tigan; Donne
 rýnð þiſ þa land þe min æ Ylðan be-
 cƿædon into oþrum halgum ƿeopum. þ
 iſ þonne into Lant ƿara-býnig to Lƿiſ-
 tæſ-cipcan þan ðineð to bnece. þeſ lan-
 deſ æt Illan-lege: 7 into Pauler Mýn-
 ƿne into Lundene. þeſ landeſ æt Heo-
 ham to Biſcop-hame: 7 þeſ landeſ æt
 Tiſpelung-tune þan ðineðe to bnece
 into Pauler Mýnſtne: 7 into Beop-
 cingan þam ðineðe to bnece þeſ landeſ
 æt Babbington: 7 ic ge-an Ælf-
 þræde minæſ blaupðæſ meððeſ Fudu-
 hamer æfteſ minum bæge. 7 æfteſ
 hiſ bæge gange hiſ into Sca Manian-
 ƿtopa into Beopcingan. æal-ſƿa hiſ
 ƿtænt. miðmæte 7 mið mannum; 7 ic
 ge-an into Sca Eaðmunðe þara tƿeƿra
 landa Leopler-ƿeopþa 7 Loðun-felðe.
 þam ðineðe to bnece. æal-ſƿa mine yl-
 ðnan hiſ en ge-uþan. 7 þæſ landeſ æt
 Hnyddunge æfteſ Lƿapan bæge min-
 magan: 7 ic ge-an into Mýnes-æ æf-
 teſ minum bæge eal ƿa min blaupð 7
 min ƿteſteſ ge-uþan. þ iſ Fingingra-
 ho. 7 þara ſix hiða þa þ Mýnſtæſ on
 ƿtænt; 7 ic ge-an æfteſ Lƿapan bæge
 þæſ landeſ æt ƿeabinga-felða into Suð-
 býnig to Sca Eneƿonia eal-ſƿa min
 ƿteſtaſ

ƿƿeƿtan hiƿ æƿ ƿon æ ƿƿrðe ; 7 ic ge-an
 into Ælig ðcæ Petre. 7 ðcæ Æþelſƿrðe.
 7 ðcæ ƿiſtburðe. 7 ðcæ ðexburðe. 7 ðcæ
 Æopmenhulðe. þeƿ miner þlaƿonðer li-
 choma ƿeƿt þara þneolanda þe ƿnebuta
 ge-heotan Gode 7 hiƿ halga þiƿ æt Ket-
 tenbune þe ƿeƿ min monƿan ƿyfu. 7 æt
 ðæg-ham. 7 æt Dictune. eal ſƿa min
 þlaƿonð 7 min ƿƿeƿtan hiƿ en ge-uþan.
 7 þara anþe huðe æt Ceaple þe min ƿƿyƿ-
 tan be-geat. 7 þeƿ Bæaliger ge-macan
 þe man ſcælbæ minum þlaƿonðe to ſaple-
 ſcæatte : 7 ic ge-an Æðelmaræ Æal-
 ðopmen þeƿ landeƿ æt Lællinge oƿen
 mine ðeg. mið mete. 7 mið mannum æal
 ſƿa hiƿ ſcænt. on þe ge-ƿað þ he beo on
 minum liƿe min fulla-ſneob. 7 ƿone-
 ſƿneca. 7 miþa manna. 7 aƿten minum
 ðege. beo þara halgan ſcæpe. 7 þeƿæ
 aþe ſul-ſƿneob. 7 ƿone-ſƿneca æt Stoce
 þe mine ylðan on-ƿeƿtaþ : 7 ic ge-an
 þeƿ landeƿ æt Lyring-tune Æðelmeƿe
 miner [þlaƿonðer] meƿ mið mete 7 mið
 mannum. eal ſƿa hiƿ ſcænt. 7 hiƿe ead-
 modlice. biððe þ he min fulla-ſneob. 7
 min [ſƿeli] end beo on minum ðege. 7
 eƿten minum ðegæe gefelrce þ min
 Epife 7 miþa ylðan ſcændan mote ;
 Ðiƿ ſiðð þa Land-meapca to Byliſer-
 dyne,

ðýne. of ða bupnan æt humel-cýppe.
 7 fpa humel-cýppe Hepegere-
 hearoðe :. Fram Hepegere hearoðe
 æftær ðam ealðan hege to ðane Gpene
 æt. þonne forð þ̅ hic cýmð to þape
 ſtan-ſtæte. of þape ſtan-ſtæte 7-lang
 ſcrýbbe þ̅ hit cýmð to Acan-tune.
 fram Acýn-tune hit cýmð to Rigen-
 tune. fram Rigin-ðuue æft to þara
 bupnan. 7 þær iſ lander fip hida :. Ðiſ
 ſinð þa land ge-mæpa to Ðriſer-mipſce
 7 to Poleſtebe :. Of Loppandýne to
 ſclp-leage. fram Leage to Mercýl. 7-
 lang Mercýle into Stupe. 7-lang Stupe
 to Leof-manner ge-mæpe. 7-lang Leof-
 manner gæ-mæpe to Amalbupnan. fram
 Amalbupnan to Noþð-felða. ðonne
 forð to Biad-hæcce. fram Biad-hæcce
 to Tuban-hæcce. fram Tuban-hæcce to
 Gibbincg-forða. fram Gibbin-forða to
 Hunt-ſtebe. fram Huntſtebe to Ðrit-
 incg-ho. fram Ðrit-ing-ho to Yude-
 manner-tune. fram Yude-manner-tune
 to Læpe-ige-gæ-mæpe. fram Læpe-
 ige-gæ-mæpe to hæb-leage-ge-mæpe.
 fram hæb-leage-ge-mæpe to blig-ham-
 ge-mæpe. fram blig-ham-ge-mæpa æft
 to Loppandýne :. To Ðryſer-mipſcer
 lander—

VERSIO.

V E R S I O.

DEclarat in hoc scripto *Ægelfleda*
 quomodo in sacros, & secula-
 res usus, possessiones suas disponendas
 esse statuit. Imprimis declaro, quod
 post obitum meum do Domino meo
 [Regi] octo illa prædia, quorum ni-
 mirum unum jacet in *Dovor-corta*,
 alterum apud *Fulanpettam*, tertium
 apud *Ælesfordam*, quartum apud
Stanwagam, quintum in *Byrætuna*,
 sextum apud *Læxædunum*, septimum
 in *Ilme-sætuna*, octavum apud *Bycif-*
hæaalam, cum duabus corollis, quæ
 duas libras pendent, & duos catinos
 pulmentarios, & vasum unum ar-
 genteum. Et pro tuo in Deum amo-
 re, & pro amore quem habes quum
 pro Domini [Mariti] mei, tum pro
 Sororis meæ anima, supplex te rogo,
Augustissime Princeps, ut tutari, &
 incolumem servare digneris locum
 illum

illum sacrum apud *Stocam*, in quo
majores mei quiescunt, ut & posses-
siones, quas, ut jure divino liberæ
[*Sancta, inviolatæ*] semper forent, sa-
cro ritu devotas eidem donaverunt.
Quapropter omne id pariter dono
quod majores mei pridem loco illi sa-
cro dederunt: Scilicet, omnem illam
terram in *Stoca* jacentem, & quicquid
ad villam illam spectat, & sylvam il-
lam *Hæthfeldensem*, quam soror mea, &
majores mei eidem donaverunt. Præ-
terea hæc prædia sunt, quæ post mei,
postque sororis meæ obitum majores
mei eidem legaverunt: Videlicet,
Strætford, & *Fresantun*, & *Wiswi-*
thetun, & *Lavanham*, & *Byllesdyne*,
& *Polstyde*, & *Wiser-myrs*, & *Græn-*
styde, & *Peltandun*, & *Myresigie*, &
saltum illum apud *Totbam*, quem
pater meus dedit *Myresigen*si Eccle-
siæ, & *Colne*, & *Tigan*. Præte-
rea hæ sunt terræ, quas majores mei
aliis locis sacris legaverunt: Scilicet,
terram apud *Illanglegam* in usum Mo-
nasterii

nasterii Ecclesiæ Christi Cantwarensis, & terram in *Hed-banio* jacentem Ecclesiæ Paulinæ Londinensi, ad alendam Episcopi domesticam familiam, & terram apud *Tidweldington* do in Paulini Monasterii familiæ beneficium, & terram apud *Babbing-thyrnam* in usum Monasterii *Beorcingensis*. Porro post obitum meum do *Wuduhamium* Domini mei matri *Ælfthrade*, & post obitum ejus, volo ut transeat in statu quo jam nunc est cum cibariorum redditibus, & servis glebæ adscriptitiis, in *S. Mariæ* monasterium, quod * *Beorcingæ* est. Do etiam duo illa prædia *Cearlesworthæ*, & *Cochanfeldæ*, sicut majores mei tum olim constituerunt, in *S. Eadmundi* familiæ beneficium, ut & terram apud *Hnyddingam* post obitum *Crawæ* cognatæ meæ. *Quin-*
eriam do *Fingingra-bo*, & sex illas *Hidas*, ubi constructum est monaste-

* Nunc *Merking* in Com. *Essex*.

rium, post obitum meum Ecclesiæ
S. Petri Myresigensis, quemadmo-
dum Dominus meus [Maritus] &
Soror mea illas olim donaverunt.
Do etiam post obitum Crawæ ter-
ram apud *Weadinga-Feldam* Ecclesiæ
S. Gregorii *Suthbyrigensis*, quemad-
modum Soror mea moribunda illam
prius dedit. Præterea tres illas
terras *Prebuta* dictas, quæ jacent a-
pud *Rettendumum*, quod donum meum
† *Morgenaticum* erat, & apud *Segham*,
&

† De dono Morgenatico vide quæ exscripsit *Hic-
kesius* in præfationis de opere suo ad *Ad. Otteley*,
p. 9, 10. quibus accedant, quæ *Justus Georg. Schot-
telius* in operis sui de *Lingua Germanica* lib. ii.
cap. 12. p. 453. *Morgengabe* (matutinum do-
num, quod post primam noctem novæ nuptæ datur)
Morgengap, & *Morgengaf*. Hinc [apud Ger-
manos] matrimonium ad *Morgengaticam*, i. e. mi-
nus justum. — Male scribitur ad *Morganaticam* in
feudis *Grot. in Got. Lindebr. in Glossar. voce Mor-
gengaba. Morgengab* est pretium Virginitatis. —
Aliàs vocatur *Sponsalicia Largitas*. — Donatio prop-
ter nuptias, quæ plerunque dotem æquare solet. Id
genus *Donationem Codiciliarem Saxonice* scriptam,
p. 76. Dissertat. Epistolaris quam scripsit *Hickesius*
de antiquæ literaturæ Septentr. utilitate videre licet;
& in Appendice ad *Somneri tract. of Gavelkind*.
Hujus-

& apud *Dictume*; quemadmodum Dominus meus & Soror mea illas olim dederunt, & singularem illam *Hidam* in *Ceasle* quam Soror mea acquisivit, ut & [*pretiosum*] coroniforme opus illud, quod pro † sepulchrali donario Domini

Hujusmodi Donatio propter Nuptias apud veteres Islandos vocata est *Lyntie*, hoc est, concubitus præmium, quod imminutæ sponsæ sponſus dare convenerat. Vid. *Edd. Islandorum Myth.* lxxii, & lxxiv. Vocatur autem apud Germanos *Morgengaf*, & Saxonice *Morgen-gifu*, donum scilicet *matutinum*, quod tales donationes propter nuptias, etsi conventionales, vim suam tamen non sortitæ sunt, vel nuptiis celebratis, nisi mane post sponſi cum sponsa concubitus. Vid. etiam *Stiernbooki de jure Sueonum* l. 2. c. 1.

† *Sepulchralis oblatio* ad adjuvandam animam defuncti, erat quid ex ejus bonis, sive pecunia, sive res aliqua mobilis, & *Sepulchralis* dicitur, quod vel effosso sepulchro, vel tempore sepulturæ, Sacerdoti vel Ecclesiæ dari solebat in defuncti animæ salutem, ut constat ex LL. Canuti Eccl. 13. *Ans rapl-ſceat is nihtæft, &c.* Symbolum pro anima soluta id justissimum est, quod effosso tumulo offertur. — *gælarſte man þone rapl-ſceat into þam mynſtne þe hit to hýnðe.* Solvatur pro anima symbolum Ecclesiæ ad quam pertinet. Vid. *Somneri Lexicon Sax.* in *rapl-ſceat*, & ejusdem *Glossarium* ad finem x. script. in pecunia sepultura. Hic autem

Domini [*Mariti*] mei oblatum erat,
do Ecclesiæ S. Petri Eliensis, Ecclesiæ
S. * *Ætheldrythæ*, & Ecclesiæ S. *Wiht-*
burgæ, & Ecclesiæ S. *Sexburgæ*, &
Ecclesiæ S. *Æormenhildæ*, in qua Do-
mini mei corpus requiescit. Porro
post obitum metum terram illam ja-
centem apud *Lellingum* in quo statu
nunc est, cum cibariorum redditibus
& servis, do *Æthelmero* Comiti, ea

autem notandum est, *Ælfledam* apud se servasse,
dum marito superesset, pretiosum donarium, quod
pro anima ejus Ecclesiæ S. *Æormenhildæ* obtulerat.

* De Sancta *Ætheldrythæ*, & *Sexburgæ*, regis So-
foribus, & illarum sapientia, Bedæ in Hist. Eccl.
lib. iv. cap. 19. De *Æormenhildæ* Erconberhti R.
Canti, & S. *Sexburgæ* filia, & illius virtutibus *Joh.*
Bromton inter x. script. col. 772, 773. & *W. Thorn.*
ibid. col. 1908. De *Ætheldrythæ*, *Sexburgæ*, &
Withburgæ, secundum quosdam, illarum sorore, &
ut ejus corpus a *Derham* in Com. *Norfolk.* ad *Eli-*
ense Monasterium translatum est, *Joh. Bromton* ibid.
col. 747, 748. De his Sanctis etiam vide quæ *Saxo-*
nice ab incerto auctore scripta sunt cum Latina ver-
sione Cl. Viri *Gulielmi Hopkins* S.T.P. non ita pridem
Ecclesiæ *Wigorn.* Canonici in p. 116. Dissert. Episto-
laris de antiqua literatura Septentrionalis utilitate,
quam scripsit *Hickesius* ad *Barth. Showere* Equitem
Auratum, & non ita pridem apud nos *Candidicum*
celeberrimum.

verò

verò lege, ut quamdiu vixero, se
præstet, & mei, & meorum defen-
satorem & patronum, & post obitum
meum, defensatorem & patronum
Sancti illius loci *Stocensis*, ubi ma-
iores mei dormiunt, ut & terrarum il-
larum quæ ad illum pertinent. De-
nique terram illam, quæ jacet apud
Liffingtunam in quo statu est, cum ci-
bariorum redditibus, & adscriptitiis gle-
bæ servis, do Æthelmero Domini mei
Cognato, suppliciter illum rogans,
ut durante vita mea, velit esse defen-
sator, & procurator meus, † & me
mortua

† Solennia hæc verba, ⁊ hinc eadmodelice
biðð þ he efteþ minum ðege gæfelyte
þ mine cwiðe, ⁊ minna ylða standan
mote, & suppliciter illum rogo, ut, me mortua, il-
lius adjumento valeant testamentum meum, & testa-
menta majorum meorum, ad testamentarium execu-
torem, quem vocamus, aliquantum spectare videntur.
Sed formulam illam verborum nihil minus significare
probant ista in testamento *Ethelstani* filii R. *Ethel-*
redi, in appendice ad *Gul. Somneri* tractatum Anglicè
inscriptum of *Gabelkind*; Nu biððe ic alle þe
fytten þe mine cwiðe gehýned neþe ey-
ðen

mortua, ut illius adjumento, valeant
testamentum meum, & testamenta
majorum meorum. Hæ autem
sunt terrarum limites, &c.

Ɔep gehobede 7 lepebe þet hi ben on pul-
tume þ mý Ɔpyðæ Ɔtent. *Rogo omnes sapien-
tes, sive Cleri, sive populi, qui [ut testes] testamen-
tum meum, dum legeretur, audiverunt, ut, iis adju-
vantibus, testamentum idem meum valeat.*

CHARTA

C H A R T A

* E A D G A R I R.

Qua Ceorlesweorth dedit Æthelfledæ.

Hæc etiam Carta descripta est è vetustis Membranis Bibliothecæ Harleynæ, in qua tanquam in Gazo-phylacio decies mille Chartæ, ordine temporis digestæ servantur.

P Almus totius corporis fabricæ conditor summæ infimæque mero ineffabilique ordine collocans hominem tantundem quadruporum plasmatum materia scō ad sui similitudinem inspiratum flamine cunctisque in infimis creaverat uno probandi causa excepto uetitoque pperi-

* In Regesti MS. Abbatiz S. Eadmundi de Burgo dicti WERKETONE, quod in Bibliotheca *Harleyana*

perficiens papabiliacæ iocunditatis amenitate, cum sua coniuge luculentissime constituit. Qui, pro dolo ! demomaco instinctus spiramine, sibi ac posteris in hoc ejumproso delectus saculo mortem promeruit perpetuam. Quamobrem ego **EADGAR** totius Britanniæ gubernator et pectorum unimatrone cui uocabulum certa astipulatione propositum **ÆDELFLÆD** quandam telluris particulam, vi videlicet manras liberaliter in æternam tribuo porrectionem illo in loco ubi a punicolis vulgari **TEORLESYR DE** prola-

ana notatur, 42. B. 8. fol. 118. enumerantur Chartæ, quibus eidem Abbatiæ terra datur, aut confirmantur, & inter alia hæc verba sic scripta leguntur: *Edgarus dedit Alsfede, Cherlesworth, que postea dedit S. Eadmundo illum manerium cum Carta ejusdem Regis, propria.* Eadem etiam verba leguntur in ejusdem Bibliothecæ pretiosiss. MS. cujus nota 69. D. 6. fol. 219. Quinque in ejusdem Cod. fol. 83. ubi Abbatiæ S. Eadmundi de Burgo benefactores recensentur, Scriptor his verbis Ælfgari Comitis & Æthelfledæ memoriam posteris commendare voluit: *Quidam Comes nomine Ælfgarus concessit Sancto [Eadmundo] Cokefelde post mortem Aylfledæ filie sue. Que postea eandem terram cum alio manerio Cherlesworth eidem Sancto per ipsam Cartam, per quam Rex Edgarus eundem saxeaverat, devoto contulit.*

tum

tum est, cum omnibus ad eandem tem-
 pam rite pertinentibus, prout videli-
 cet campis prout silvis et portu sua
 uita terminum habere cui uoluerit
 derelinquat. Sic autem predictum prout
 omni tempore reuocatus iugo liberum
 tribus exceptis patet uidelicet expe-
 ditione pontis arcisue perstratatione.
 Si quis uero hanc nostram donationem
 in aliud quam constitutum transsepe
 uoluerit, sit ipse regeneratus a confor-
 tio rēe di acclesie nec non a comuni-
 one omnium fidelium nisi prius hic an-
 te obitum suum pietas penituerit quod
 contra nostrum deliquit decretum.
 His metis prout hoc giratur.

DIS rindon þa land-gemaro to
 Leofler-pyrðe: Of Eaforða
 7-lang Eppm-burman þ hit
 cymð to Mannan-meapce. þonne þanon
 7-lang fealc-hyrte forð be anan bur-
 nan þ hit cymð eft on Mannan-meapce
 7 on Aran. þonne þanon 7-lang heger þ
 hit cymð to anre bene. þonne rra forð
 þ hit cymð on þone burman þe rcyt to
 Eulan-fenne. þonne rra forð 7-lang þar
 burman þ hit cymð to Oppðer-meapce
 7 Eapoldes. þonne forð 7-lang heger
 I 2 þe

þe seyt of þam bupnan þ hit cymð to
 rtræte. swa forð 7-lang rtræte þ hit
 cymð Inn on Meapcellan. þonne forð
 7-lang Meapcellan þ hit cymð þær
 Crýrn-bupna 7 Meapcella sceottað to-
 gædere. þonne forð 7-lang Crýrn-bup-
 nan þ hit cymð eft in on Earoþs.

Anno dominicæ incarnationis dccccxii.
 scripta est hæc carta hys tertibus con-
 tentientibus, quorum inferius nomina
 notantur.

† Ego Eadgar Rex Anglorum	concessi.
† Ego Dunstan Archi Eps	confirmavi.
† Ego Orcytel Archi Eps	confirmavi.
† Ego Orulf	Eps consolidavi.
† Ego Bynhtelm	Eps concessi.
† Ego Abelpols	Abb.
† Ego Ælfhepe	Dux.
† Ego Ælfheah	Dux.
† Ego Ælfrtan	Dux.
† Ego Abelpols	Dux.
† Ego Ælfgar	m.
† Ego Ælfrine	m.
† Ego Bynhtrenð	m.
† Ego Fulphelm	m.
† Ego Ælfrine	m.

P. 60. *Res Nummaria Anglo-Saxonum. In eorum legibus varia nummorum, vel pecuniæ genera recensentur, Thrinfa, Mancusa, Peningus, Scea-ta, Styca, & similia. Horum valores determinare conatur Hickeysius, rationesque suas veterum auctorum testimoniis suffultas supputat.]* Operæ pretium facturum Antiquitatum Septentrionalium studiosum puto, si quæ scripsit Vir doctissimus *Joh. O. Stiern-book*, capite xii. libri i. * *de jure Sue-onum, & Gothorum vetusto*, de speciebus, & ratione veteris monetæ Sue-cicæ, ad ea, quæ tradidit *Hickeysius* de re nummaria Anglo-Saxonum, ad-jungat.

P. 71. *Speciatim autem differit de notabili illo Numismate, cujus inscrip-tio sic legitur, Thurgut Luetis, ut aliqui volunt, vel potius Thurgut Luntis.]*

De hoc *Thurguto*, sic *Cl. Leibnitius*

* Vide *Hickeysii* testimonium, & Elogium hujus libri in p. xlii. de opere suo præfationis generalis.

in literis suis ad suum Andreæ Fountaine Gallicè scriptis : *Vous avez mis dans vôte bel ouvrage la Medaille, ou il est parlé de Thurgut avec la description, ou vous rapportez aussi l'explication de M. Kederus Suedois, & de quelques autres. Voicy maintenant un passage de DITMARUS Eveque de Mersebourg, contemporain d'un General Danois nomine THURGUT, dont il parle, & qui pourroit bien estre celui, dont parle vôte Medaille. Vous obligerez extremement le Public, & particuliere-ment vôte pais en remontant des Medailles Anglo-Saxones aux Brittaines-Romaines, comme vous le faites esperer.*

Ditmarus Episcopus Merseburgensis, libr. VII. Histor. Saxon.

“ Anno dominicæ incarnationis
 “ M. XVI. & in mense Julio, præ-
 “ dicti fratres Harald & Cnut, ac
 “ cum Duce Suimet (cum CCC. &
 “ XL,

XL. navibus) *Tungro* egressi, ur-
 bem quandam nomine *Lundnam*,
 ubi Regina, tristis nece viri fui-
 met, & defensoris, cum filiis *Ethel-*
steno & *Ethmundo*, & duobus E-
 piscopis, cæterisque primatibus,
 sedebat, præsidio circumdant, &
 naves singulas LXXX. viros haben-
 tes per flumen, quod *Timisi* voca-
 tur, ducentes, VI. menses eandem
 impugnant. Regina autem tunc
 bello defatigata assiduo, nuncios
 misit, qui ab eis pacem peterent,
 & quid ab eo poscerent, diligenter
 inquirerent. Respondetur protin-
 us ab his inexplendis hostibus, si
 Regina filios suos in mortem, se-
 que, cum XV.M. argenti ponderibus
 & Episcopos cum XII.M. & omni-
 bus loriceis, quarum M.XX.IV. &
 numerus incredibilis erat, redi-
 mere, & ad hæc speranda trecentos
 obsides electos dare voluisset,
 sibi tantum sociisque fuimet pacem
 cum vita adipisci potuisset; sin au-

“ tem, omnes tum clamabant, eos
 “ uno gladio perituros. Venerabilis
 “ verò Regina cum suis hac legatione
 “ admodum turbata, post longam æ-
 “ stuantis animi deliberationem, se
 “ sic facturam spondit, & id cum
 “ prænominatis firmat militibus. In-
 “ terim confratres secundo noctis si-
 “ lentio in navicula præmissum eva-
 “ dentes periculum, quoscunque po-
 “ terant ad defensionem patriæ &
 “ ereptionem matris, hoste adhuc
 “ ignorante, congregabant. Sed
 “ cum in una dierum *Tburgut*, pira-
 “ tarum Dux, ad depopulandos fines
 “ proximos cum multitudine egrede-
 “ retur, ex improvise hostibus oc-
 “ currens, eos offendit, & ut eosdem
 “ eminus aspexit, socios exhortans
 “ viriliter adiit, & * occiderunt utri-
 “ que *Ethmundus* Rex, & Dux
 “ *Tburgut*, cum maximo sociorum
 “ multitudine, & nec his neque a-

* Occiderunt utrinque.

“ liis ulla spes optatæ venit victoriæ,
 “ sed vulnerati sponte discesserunt,
 “ hoc solum gementes, quòd sic for-
 “ tuitis id accidit casibus: nobis au-
 “ tem scriptura prohibet, credere fa-
 “ tum vel casum aliquid esse. Dani
 “ tunc quamvis imbecilles, socias ta-
 “ men naves † visitant, & intelli-
 “ gentes, urbi solatium ab Ethelsta-
 “ no superstite, & Britannis venien-
 “ tibus afferri, truncatis obsidibus
 “ fugiunt; & destruat eos atque
 “ disperdat protector in se speran-
 “ tium Deus, ne unquam solito his
 “ vel aliis noceant fidelibus. In e-
 “ reptione civitatis illius gaudeamus,
 “ & in cætero lugeamus. Percepi
 “ quoque a relatu prædicti hominis
 “ *Sewaldi* factum miserabile, ac id-
 “ circo memorabile, quòd cùm per-
 “ fida Northmannorum manus, Duce
 “ adhuc *Thurkilo*, Cantuariæ civita-
 “ tis egregium Antistitem, *Dunstan*

† Revisunt.

“ nomine.

“ nomine, cum cæteris caperet, &
 “ vinculis & inedia ac ineffabili pœ-
 “ na, more suo || nefando, constrin-
 “ geret; Hic humana motus fragili-
 “ tate, pecuniam eis promittit, &
 “ ad hanc impetrandam inducias
 “ * posuit, ut si in his acceptabili
 “ redemptione mortem momentane-
 “ am evadere nequivisset, semetip-
 “ sum gemitibus crebris interim pur-
 “ garet, hostiam domino vivam ad
 “ immolandum. Transactis tunc
 “ omnibus designatis temporibus,
 “ vorax piratarum Charybdis domi-
 “ ni famulum evocat, & sibi pro-
 “ missum celeriter persolvi tributum
 “ minaciter postulat. Et ille ut mi-
 “ tis agnus: Præsto sum, paratus ad
 “ omnia, quæ in me nunc præsumi-
 “ tis facere, Christi amore, ut suo-
 “ rum merear fieri exemplum ser-
 “ vorum. Non sum hodie turbatus,
 “ quòd vobis mendax videar; non

 || Crudelitatis.

* Poscit.

mea

“ mea voluntas, sed dira effecit e-
 “ gestas. Corpus hoc meum, quod
 “ in hoc exilio supra modum dilexi,
 “ vobis culpabile offero, & quod de
 “ eo faciatis, in vestra esse potestate
 “ cognosco; animam autem meimet
 “ peccatricem creatori omnium, vos
 “ non respicientem, supplex com-
 “ mitto. Talia loquentem profano-
 “ rum agmen vallavit, & diversa
 “ hunc ad interficiendum arma con-
 “ gerit. Quod cum eorum Dux
 “ *Thurkil* à longè vidisset, celeriter
 “ occurrens, ne quæso sic faciatis,
 “ *infit*, aurum & argentum, & om-
 “ ne quod hic habeo, vel ullo modo
 “ acquirere possum, excepta navi so-
 “ la, ne in Christum Domini peccet-
 “ tis, libente animo vobis omnibus
 “ trado. Tam dulci affatu infrenata
 “ sociorum ira, ferro & saxis durior,
 “ non mollitur, sed effuso innocenti
 “ sanguine placatur, quem commu-
 “ niter capitibus boum, & imbribus
 “ lapidum, atque lignorum infusione
 “ protinus

“ protinus effundunt. Inter tot fre-
 “ mentium impetus, & cœlesti ju-
 “ cunditate, ut signi sequentis effica-
 “ cia protinus testatur. Unus nam-
 “ que inter primicerios membris af-
 “ fectus debilis, agnovit in semet-
 “ ipso, quod deliquit in Christo e-
 “ lecto, sicut scriptum est: *mibi vin-*
 “ *dictam, & ego retribuo, dicit Do-*
 “ *minus.* In hoc Christi athletæ tri-
 “ umpho miseri ejusdem persecutores
 “ devicti, dominum & pecuniam à
 “ Duce suimet sibi exhibitam, & ad
 “ ultimum, nisi resipiscant satisfac-
 “ cientes perdiderunt animam, &
 “ ille cum stola, innocentia mentis
 “ & corporis hætenus dealbata, &
 “ tum rubro intincta sanguine, divi-
 “ num placavit obtutum. Hunc in-
 “ tercessorem nos peccatores precibus
 “ assiduis acquiramus, & apud maje-
 “ statem divinam plurimum valere
 “ credamus.

In

In iisdem literis, quam vehementer optat Vir antiquæ literaturæ Septentrionalis faventissimus, ut quemadmodum in *Suecia*, sic & in *Anglia* Collegium Antiquitatum fundetur, ex his constat : *Festime extremement le dessein de M. Hickes, & on l'y devroit assister l'Angleterre meriteroit un Collegium Antiquitatum, aussi bien que la Suede.*

Hæc ille, quibus adjicere non alienum mihi videtur literas eruditione plenas, quas ad **WILHELMUM WOTTONUM** nostrum Latine scriptas dedit.

Vire

*Viro Celeberrimo WILHELMO
WOTTONO Godefridus Gui-
lielmus Leibnitius S.P.D.*

“ **Q**UO minus Tecum aliisque
“ amicis hoc anno commer-
“ cium literarium colerem, ut sole-
“ bam, perturbatio ingens fecit ex
“ morte Reginae Prussorum, quæ mi-
“ hi favebat ultra spem votaue, vo-
“ lebatque ut crebrò secum essem;
“ ita fruebar sæpè sermonibus tantæ
“ Principis, quâ neque ingeniosior
“ neque humanior ulla unquam fuit;
“ assuetoque huic suavitati publici
“ luctûs sensus ex privatâ causâ acer-
“ rimus fuit. Quando illa *Hanno-*
“ *veræ* obiit, eram *Berolini*, quòd
“ statim sequi non licuisset, nemoque
“ ibi tam tristem nuntium expecta-
“ bat, eò acerbius percussi sumus;
“ Ego certè à periculoso morbo pa-
“ rum

" rùm abfui, meque agrè collegi.
 " Erat enim incredibilis in Regiâ
 " & notitia rerum non obviarum,
 " & cupiditas noſcendarum, me-
 " cumque agitabat confilia, quibus
 " Curioſitati ſuâ ſatisfaceret magis,
 " non mediocri aliquando in publi-
 " cum fructum, niſi mors intercepiſſet.
 " Sed hæc excuſandæ in ſcribendo
 " moræ meæ dicta ſunt.

" Gratulari non Tibi magis quàm
 " nobis dudum debebam, quòd ex
 " funeſto Caſu ſalvus ſuperes. Peri-
 " clitabatur Tecum veteris novæque
 " doctriinæ Gazophylacium quoddam
 " & recentiorum pænè princeps *Boy-*
 " *lius*, qui per Te iterum vivet.
 " Unum petere audeo, ut quando
 " Tibi ejus ſchedæ creditæ ſunt, ex-
 " cerpi, emittique cures, quicquid
 " vel paulùm memorabile videtur.
 " Nam non tantùm experimenta ipſe
 " ſumſerat multa, ſed & certatim ad
 " eum ferebant amici exterique res
 " notatu dignas. Et quantumvis fri-
 "

" vola

“ vola admiscerentur collectaneis,
 “ non ideò facilè amittenda putem,
 “ quæ tantus Vir servanda putavit.
 “ Odi eorum severitatem, qui multis
 “ nos præclaris rebus privant, dum
 “ nil nisi præclarum dare volunt.
 “ Quam multam enim speciem,
 “ quam merentur, non habent; &
 “ sæpe eventu compertum est, quæ
 “ pro nugis rejiculis habebantur, o-
 “ pinione præstantiora fuisse. Me-
 “ mini olim adolescens, cùm pri-
 “ mum prodirent *Monconisii* itinera-
 “ ria, & ex schedis excerpta posthu-
 “ ma, improbari a quibusdam sedu-
 “ litatem edentis, qui & formulas
 “ chymicas, & minutorum, quæ vo-
 “ cant, secretorum descriptiones ser-
 “ vasset, quòd scilicet quædam ina-
 “ nia interspersa essent. Ego contra
 “ steti, gratiasque deberi putavi pro
 “ fide & curâ. Utinam eandem no-
 “ bis gratiam facerent, qui *Boyllianas*
 “ schedas in potestate habent. Ex
 “ opere ejus de usu Philosophiæ ex-
 “ perimentis

“ perimentis nixæ, aliisque opuscu-
 “ lis apparet, multa indicasse potius
 “ quàm explicuisse, quæ utinam sup-
 “ plerentur : nam quæ aliquando
 “ Ratio ei silentium imperaverat,
 “ (veluti promissum communicanti-
 “ bus secretum, aliæque similes)
 “ nunc cessant.

“ Sed ad alia venio : audio *Flam-*
 “ *stedium* vestrum, Astronomum pri-
 “ marium, multorum annorum Ob-
 “ servationes editurum esse : gratu-
 “ lor illi Angliæque, ubi sunt qui
 “ præclaris Conatibus favent. Apud
 “ nos *Godefridus Kirchius*, vir non
 “ indiligens, viginti quatuor & am-
 “ plius annorum observationes stu-
 “ diosè annotavit ; sed non est qui
 “ excitet juvetque pro Republicâ la-
 “ borantem.

“ Gaudeo Tibi quoque linguarum
 “ Septentrionalium Curam esse. Spes
 “ est labores *Schilteri* & *Meieri* non
 “ planè perituros, & quod super-
 “ sunt, qui traditam Lampada pro-
 “ ferant.

“ ferant. Sed pauca jam extant scrip-
 “ ta in hoc genere. Goldastus mul-
 “ tos Poetas Germanos habuit, qui
 “ ante quadringentos ferè annos scrip-
 “ sere, ut ex *Parenaticis* ejus apparet,
 “ sed pauca indè publicavit, nec dixit
 “ ubi tunc laterent. Nonnullos ta-
 “ men postea vidi. Profunt illi, ut
 “ connectant facilius antiquiora no-
 “ vissimis, paulatimque linguæ mu-
 “ tatio, & veri vocabulorum sensus
 “ noscantur. *Martinus Opitius*, vir
 “ doctrinâ ingenioque summus, qui
 “ primus Poësin Germanicam ad alia-
 “ rum gentium laudem extulit, in
 “ Amonis Archiepiscopi Colonienfis
 “ (qui undecimo seculo floruit) vi-
 “ tam à Poëtâ antiquo, carmine Ger-
 “ manico scriptam notas dedit utiles.
 “ *Schottelius*, qui non parvo opere
 “ linguæ Germanicæ Grammaticam
 “ complexus est, multa habet profu-
 “ tura ad antiquitates Teutonismi
 “ noscendas, idemque Scriptores
 “ citat.

“ Dano-

* Danorum & Suionum & Nor-
 “ wagiōrum dialectus antiqua apud
 “ Islandos utcunque superest : sed
 “ non est quod quis magis indè fon-
 “ tes Teutonismi petendos putet,
 “ quàm ex vetere Anglo-Saxonico,
 “ aut Alamannico, aut Francico ser-
 “ mone, quanquam id viri docti ex
 “ Septentrione aliis persuadere ve-
 “ lint jactantiùs, quàm veriùs. Ul-
 “ philæ dialectus, quæ est antiquissi-
 “ mum Teutonismi monumentum,
 “ non magis ad Septentrionales,
 “ quàm ad nos pertinet. Neque
 “ minus apud nos extant Septentrio-
 “ naliū vocabulorum radices (præ-
 “ fertim si plebeia verba per agros &
 “ provincias Germaniæ sparsa adjun-
 “ gas) quàm apud illos nostrorum.
 “ Nec dubium puto, quin Scandina-
 “ vii Teutones colonia sint Germano-
 “ rum Cismarinorum, qui olim per
 “ insulas & freta transgressi, littora-
 “ lia & meliores terras occupavere,
 “ antiquis habitatoribus, i. e. Finno-
 K 2 “ lapponibus

“ lapponibus in interiora pulsis. Et si
 “ ferius colonias in hanc Germa-
 “ niam ex Septentrione aliquando
 “ rediisse non negem.

“ Ut Anglos Saxonum antiquo-
 “ rum, ita Cummeros vel Cambròs
 “ vestros Cimbrorum hujus littoris
 “ nostri, qui pars Celtarum, pro par-
 “ te certè colonias esse credo. Cel-
 “ tarum autem nomine, intelligo po-
 “ pulos ejus sermonis, undè fluxit
 “ quicquid commune est Germanico
 “ & antiquo Gallico, quod in Walliâ
 “ vestrâ & Cornubiâ & Britanniâ
 “ Aremorica supereff utcunque. Plu-
 “ rima enim in his reperio conve-
 “ nire cum Germanico, & appareret
 “ magis consensus, si antiqua nostra
 “ magis sciremus, ex quibus quàm
 “ multa perierint, paucula antiquæ
 “ linguæ fragmina probant. Porro
 “ Hibernos crediderim profectos ex
 “ antiquis Britannis, & majoris ad-
 “ huc antiquitatis testes esse. Solent
 “ enim venire insulanæ Gentes ex
 “ vicino

“ vicino littore continentis, & fa-
 “ cilius in remotioribus locis an-
 “ qua servantur. Ut igitur ex An-
 “ glis vestris discunt nostri Saxo-
 “ nes partem suarum Antiquita-
 “ tum ; ita ex Britannis vestris dis-
 “ cimus nonnihil, quis sermo Cim-
 “ brorum antè Saxones ; & ex Hi-
 “ bernis, qui in Britanniâ fuerint
 “ ante hos Britannos ; adeoque qui
 “ in Cismarino littore antè ipsos
 “ Cimbros.

“ Magnâ voluptate legi, quæ de
 “ *Lbuidii* laboribus Celto-Britanniis
 “ narras, *Litbologiam* ejus videre non
 “ memini. *Hiccesii* opus expecto a-
 “ vidè, & Domino *Andrea Fontano*
 “ Equiti aliquot Anglo-Saxonicos
 “ nummos transmissi ex Swarcebur-
 “ gici Comitis Musæo ichthyocolla
 “ expressos, sed non didici an ac-
 “ ceperit.

“ In Slavonicâ linguâ multa
 “ sunt communis originis cum Ger-
 “ manicis,

“ manicis, nonnulla & cum Græ-
 “ eis; talia ego *Scythica* appello, ut
 “ quæ Latinis, Wallis, Germanis
 “ communia sunt, *Celtica*; denique,
 “ quæ Wallis, Germanis, Slavis,
 “ *Celto-Cythica*.

“ Video Cl. *Bernardum* aliosque in
 “ Slavonico aliquid Teutonico an-
 “ tiquius quæsiſſe, nescio an jure.
 “ Sæpe enim notavi Radicum signifi-
 “ cationes in Germanico melius nosci.
 “ Sed & Finno-lapponum magna
 “ Gens est, his *Aestii Libonesque*
 “ nonnihil fermone vicini. Vasco-
 “ rum lingua me maximè perplexum
 “ habet, usque adeò cæteris omnibus
 “ diffidet Europæis. An ab Africa
 “ olim in Hispaniam venit?

“ Collectionem Historicorum sub
 “ prælum miſi, quibus antiquitates
 “ *Brunsvicenses & Atestinae* (nam ex
 “ his est regnatricis hæc Familia) il-
 “ lustrantur. Sed omnes scripti sunt
 “ ante Reformationem, bona pars
 “ nondum

" nondum prodierat. Nonnulli dan-
 " tur non correctiones tantum, ex
 " codicibus, sed & locupletiores.
 " Ita *Ditmari* Mersburgensis Episcopi,
 " qui sub Saxonibus Imperatoribus
 " floruit, multas paginas supplevi:
 " inferetur Collectioni isti Poëma
 " Germanicum ad Historiam Brun-
 " suicensem pertinens, seculo decimo
 " quarto scriptum, & Leges antiquæ
 " Brunsuicensium ex seculo decimo
 " tertio, simili sermone, cujus plu-
 " rimum superest hodiè apud plebem
 " Saxoniz inferioris.

" In Germaniâ quædam prodeunt
 " Opuscula non spernenda, sed pauci
 " Libri insignes justâ magnitudine.
 " Nuper Cl. *Braunius*, Theologus ce-
 " lebris apud *Groninganos*, luculen-
 " tum Commentarium in Epistolam
 " ad Hebræos ad me misit. Cl. *Fa-*
 " *britius*, qui Hamburgi docet, Bib-
 " liothecæ Græcæ partem nuper edi-
 " dit; amplior erit Latinâ, quam

(62)

" Oxonii recufam videris : Vir eft
" doctus ac diligens. Vale, & me
" Ama.

Dabam Hannoveriæ 10. Julii,
1705.

APPEN-

APPENDIX

AD

NOTAS.

Villarum, Oppidorum, Urbiumque, quæ in Æthelfledæ, & Ælfledæ Testamentis memorantur, Nomina Alphabetico ordine disposita, & topographicae descriptiones, quatenus tabulis diligenter inspectis, fieri potuerunt.

Æ Lerronsa. Nunc **Alesford** in Orientali parte *Essexia* haud ita longè à Colonia flumine in **Hundreda de Censring** situm.

Beop-

Beopcinga. *Byopcinga.* Nunc **Bet-king,** vel **Barking,** juxta **Ilford** in *Essexia*, olim sacris virginibus ab *Erkenwaldo* Episcopo Londinensi sacratum.

Bisepicer - *peopðe.* **Byðepicær** - *pynðe.* Nunc Urbecula à S. Edmundo Rege, & Martyre, ante multa secula *Edmundi-Burgi*, Anglicè **St. Edmundsbury,** nomen adepta.

Bucyr - *deale.* **Burhall** in Hundreda de **Stow** comitatûs Suffolciensis Villa.

Byliger - *bune.* **Bylier** - *byne.* Forſan **Bilston** in Hundreda de **Seisdon** *Suffolcia* situm.

Cantpape - *Bynig.* **Cantpapa** - *Bynig.* **Dobernia,** **Canterbury,** Urbs Metropolitana totius Angliæ suis Archiepiscopis, Antiquitatibus, Sanctisque clarior, quàm quæ descriptione indigeat.

Eolrige. Forſan **Chelſey,** quod notius est, quam ut descriptionem poscat.

Lohan - *pelða.* **Lohan** - *pelðæa.* **Cockfeſſu** in Hundreda de **Waberge** *Suffolcia* situm.

Colne. Quatuor nominis hujus loci in *Essexia* sunt, qui à *Colne,* vel *Coloniæ* flumine, cui adjacent, appellationem suam

suam sortiuntur ; scilicet, *Charles Colne, Wakes Colne, Colne Engaine, Whites Colne* ; quibus jure addi debet *Colne-Ceaster*, Britannis *Caer-Colin*, Urbs, quam jam nunc *Colchester* vocamus, juxta *Colne* flumen sita. Quodnam verò horum, sive oppidorum, sive villarum istud sit, quod sacro sepulturae majorum suorum loco apud *Stocam* *Ælfleda* dedit, incertum est dicere. Ego vero puto, *Colnearum* principem, *Colcestriam* fuisse.

Dictunæ. Dictune. De quo forsan in *Suffolcia* sic *Cambdenus* : *Iening*, vicinitate *Novi Fori*, quod *Newmarket*, decrefcere cœpit. Recentius hoc esse nomen ipsum innuit ; ita verò positum est, ut *Australis* pars ad *Cantabrigiensem*, *Septentrionalis* ad *Suffolciensem* comitatum spectet, & utraque suam habet Ecclesiam, quarum hæc *Iening*, illa *Ditton*, sive *Dichton* matrem agnoscit.

Douon-copæ. Etiamnum *Dobercourt*, quod in promontorio prope *Stouri* ostium, *Harwico* tutissima navium stationi adjacet, in *Hundreda* de *Tenbring*.

Easbmunder-

Eabmunber-Stop. In Æthelfledæ charta, into Sæ Eabmunber-Stop to Byðenicer-pynðe. *Vide Bisenicer in Notis.*

Fingingna-ho. Nunc **Fingrinho**, quod non procul à *Colcestria* Colonia flumini adjacet in Hundreda de **Winfree**.

Fnerantune. **Freston** in *Suffolcia*, quod infra **Ipswich** fluvio *Gipping* dicto adjacet. Vel forsan **Friston** in Orientali parte *Suffolciæ* mare versus situm in Hundreda *Plumesgatenfi*.

Glerzinga-Býnig. **Glaſtonia**, vel **Glaſconia**, **Glaſſen-bury**.

Gpenrtyðe. Gpenrtebe. Nunc **Grenſtede**, *Effexiæ* oppidum, quod in orientali Littore fluminis *Colonia Colceſtria* adjacet in Hundreda de **Lerden**.

Debham; ut par eſt credere, vel **Hadham** magna, vel **Hadham** parva, prope **Biſhops Stortford** in Com. **Hartford**.

Deblege. De quo ſic *Gul. Camdenus*, in *Suffolcia*: Infra hanc **Hadley**, Saxonice **Deablege** ſedet, laneis pannis conficiendis hodie inſigne. Vel forſan **Hadleigh**

leigh *Essexiæ* in *Hundreda Rotchfordensi*.

hæpælða. **Hatfield**. Duo sunt hujus nominis in *Essexia* loci, **Hatfield** **Peberil** in *Hundreda de Withem*, & **Hatfield Brodock**, in *Hundreda de Harlow*, quorum priorem veterem **hæpælðam** esse credo.

Lamburna. Nunc **Lamburn**, oppidulum *Bercheriæ* mercatorium, ab amne ejusdem appellationis ita nuncupatum; quod in *Cunetione* flumine haud ita procul à **Newburia**, & undas, & nomen perdit.

Lauenham. **Lavenham** *Suffolciæ* in *Hundreda Baberghensi* situm.

Lexa-Dyne. Nunc **Lerden**, cis *Coloniæ* flumen prope *Colcestriam* situm caput *Hundredæ*, quod ab ipso nomen sumit.

Lundene. **Lundana**. **Londinum**, **Londin**, *Magnæ jam Britanniæ*, & imperii *Britannici*, quæquæ late patet, caput, D. O. M. custode, **URBS ÆTERNA**.

Mýper-iga. **Mýpar-eg**. **Mýper-ic**. In *Chron. Sax. A. 895*. **Mæper-ige**, *Insula palustris*,

palustris, vel marina, *Mersey-Land*,
vel *Mersey* dicta, apud ostium *Coloniae*
fluminis in *Essexia* sita. De qua supra
in notis, & in Lexico Saxonico *Gulielmi*
Somneri, & in explicatione nomi-
num locorum per doctiss. *Edm. Gibson*,
ad finem *Chronici Sax.* ab illo *Oxonii*
editi MDC.XC.II.

Paulur-byrig. In testamento *Aeshelfede*,
into *Paulur-Byrig* æt *Lundænæ*: Id
est *Civitas Paulina*, vel *Monasterium*
Edis Paulina, utpote quod sacra *Civi-*
tas erat. *Paulur-byrig* etiam *Mons*
Paulinus verti potest, in quo sensu *Ec-*
clesiam Paulinam denotat, quæ in edito
loco, tanquam in urbis *Londinensis* *Ca-*
pitolio, structa erat.

Peltan-sunc. *Peldon* ex adverso *Insu-*
la Meregensis, a qua non longe distat,
in *Hundreda de Winstre* situm.

Polrtebe. *Polrtyde.* *Polsted* ad *Sep-*
tentrionem fluminis *Stoure* dicti
haud procul ab oppido *Meyland*
situm in *Hundredo Baberghensi*.

Rebinga. Nunc *Reading* vel *Reding*,
princeps *Bercheria* oppidum, a *Guliel-*
mo Camdeno elegantissimè descriptum.

Retten-

Reppenoune. *Bettendon Essexia Villa*
in Hundreda *Chelmsfordensi*.

Sægham. Forſan *Sobam*, ad orientem
Urbis Elienſis in Agro *Cantabr.* ſitum,
in Hundreda de *Staple-hoo*.

Suðbyrg. *Sudbury*, Com. *Suffolciæ*
oppidum in Hundreda *Baberghenſi*.

Stoce. *Stocæ.* *Stocy.* **Stoke Clare**
Suffolciæ in Hundreda *Kisbridgenſi*, ut
in Notis obſervatum eſt; vel forſan
Stoke alterum in eodem Comitatu ad
Orientem *Stocæ Clarenſis* prope *Hol-*
ſted, & *Shelly*, in Hundreda de *Ba-*
berghe ſitum; vel denique **Stoke**
ejuſdem Com. in Hundreda *Samp-*
fordenſi.

Stan-pæga. Nunc **Stanway**, vel **Stan-**
way-hall, quorum alterum alteri vici-
num haud longe à *Colceſtria* in occiden-
tali plaga *Esſexiæ* cis *Coloniæ* flumen
jacet in Hundreda de *Lexden*.

Strætforda. *Strætfordæ.* **Stretford**
in *Suffolciæ* ad Septentrionem *Stoure*
fluminis, cui adjacet, in Hundreda de
Sampford ſitum: Vel forſan **Strat-**
ford in eodem Comitatu, quod fluvio
Alu dicto adjacet in Hundreda de
Blunelgate.

Tiga. In Testamento *Ælfleda*, Colne i-
tigan. Tiga ergo liquecente (ȝ)
Saxonum in (ȳ) & (i) in (o) facile mu-
tato, una videtur fuisse trium villa-
rum. **Great Toy, Toy Parba, Dark
Toy**, quæ in *Essexia* Colonia fluvio,
& in vicinia V. *Colniarum* adjacent;
vel forsan *Tye-Hall* in Hundreda de
Chelmsford.

Totham. Duæ Villæ hujus nominis sunt
in *Essexia* haud procul a *Camaloduno*
ad Septentrionem insulæ amnicæ sitæ,
quarum alteri altera vicina est.

Yealbing-fælsa. Yealbingfælsa. Duo
loci hujus nominis sunt in *Essexia*,
**Waldingfield great, Waldingfield
little** in Hundreda *Babergensi*.

Wicpopsa. Ni fallor, **Wicford** in agro
Cantabrigiensi, prope urbem *Eliensem*
situm, caput Hundredæ, quod ab eo no-
men sumit.

Wysen-mýrce, vel Wysen-meyrce. Pro-
culdubio nomen alicujus loci palustris;
nam *Meyrce* contractum a *Merisc*, quod
a *Mepe*, *Paludem*, *Stagnum*, *Lacum*,
terram paludosam significat. In testa-
mento *Ælfleda* recensetur hic inter alios
Essexia locos. Unde conjicio *Wysen-
mýrce*

Myrce fuisse unum locorum palu-
strium, qui Comitatum istum a mari,
a *Tamesi*, & *Tamesis* ostio in magno nu-
mero & multis sub nominibus circum-
cingunt.

Wipthetun. Forſan *Wiston* in *Suffol-*
cia; quod *Stoure* flumini adjacet ad
Austrum oppidi *Neyland*.

Yubahamme, *Yubahame*. Tres sunt hu-
jus nominis in *Essexia* loci ad Au-
strum *Camaloduni* jacentes, scilicet,
Woodham Walter, *Woodham*
Mortimer, in *Hundreda* de *Den-*
gie jacentes, & *Woodham Feries*
in *Hundreda* de *Chelmsford* situm.
Quisnam vero horum *Yuba-hamme*
nostrum est, non facile est con-
jicere.

Ylig. *Ely*, urbs *Eliensis*, insulæ palu-
dosæ, quæ illi nomen dedit, caput, &
sanctorum numero, quæ in illustrissi-
marum fororum testamentis, ut & in
Beda historia memorantur, celebris.

Ylm-ræton. *Elmeset* in *Hundreda* *Cor-*
fordenſi *Suffolciæ* situm.

Doppe. Etiam nunc *Thorp*, in orientali
parte *Essexia*, & in *Hundreda* de *Ten-*
ding

ding situm, vel forsan *Thorn* in occidentali plaga ejusdem Comitatus cis *Colniam* flumen in Hundreda de *Lerden* situm. Sunt quoque in Suffolcia tres ejusdem nominis villæ, quorum una in Hundreda de *Blithing*, altera in Hundreda de *Babergh*, tertia in Hundreda de *Thredling* jacet.

Hactenus in villis, oppidis, urbibusque, quæ in pientissimarum in Deum & Ecclesiam sororum Testamentis memorantur, quoad longe maximam illorum partem, describendis operam, Tui gratia, Lector, patriarum Antiquitatum studiosè, dedi. Nonnulli verò loci sunt, in quibus indagandis, sive quod sub novis forsan nominibus lateant, sive quod prorsus perierint, sive denique quod eas casu prætermiserim, frustra laboravi. Tuum ergo, Lector, præsertim si *Essexiensis*, vel *Suffolciensis*, vel *Elisensis* es, tuum, inquam, erit experiri, an locos, qui vel aciem nostram fugerint, vel diligentiam superarint,

Tu

Tu feliciter invenire potes. Ecce igitur eorum nomina : Babbingsþýpna. Bipa-tune. Ceaple. Leopler-peopðe. Domap-hamme. Dunninclanða, vel Dunning-lanða. Fulan-petta. Hamme. Þnyððing. Þpiseþrce. Illanlega. Lellinga. Lyring-tune. Tispelðing-tun.

NOTARUM p. 44. Voicy maintenant un passage de DITMARUS, Contemporain d'un General Danois nomine THURGUT, dont il parle, & qui pourroit bien estre celui, dont parle votre Medaille.] Quod hic scribit Doctissimus Leibnitius de Thurguto Ditmari, Danorum Angliam invadentium Duce, confirmat conjecturam Cl. Andreæ Fountaine, qui in Dissertatione sua Epistolari de Numismatibus Anglo-Saxonicis, & Anglo-Danicis ad Illustriss. Comitem Pembrockiensem, nummum istum, cui literis in Runicis THURGUT LUNTES, vel LUNDIS inscriptum est, LONDINI Scanorum ab antiquis LUNDIS dicti,

L 2

posse

posse fuisse excusum opinatur.

NOTARUM p. 47. *Percepi quoque à relatu prædicti hominis Sewaldi.*] Narrationis hujus de DUNSTANO Archiepisc. Cantwarensi truculenter à Danis occiso, quam *Sewaldo* refert acceptam *Ditmarus*, altum apud nostros historicos silentium; ut videre est in *Chron. Sax.* DCCCC LXXXVIII. & apud X. *Scriptores*, 161, 60. 878, 48. 164, 62. *Malmshuriensis* de gestis pontif. Angl. Lib. I. fol. 115. b. 30. *Matth. Westmonast.* flores histor. fol. 291. b.

Dum hæc scriberem Symboli (ut dicitur) *Athanasii*, sed veriùs, ut Docti judicant, *Vigilii Tapsensis* Versionem Saxonicam ad me misit * Angliæ de SCUDERIA, & Literaturæ Saxonicæ scientissimâ Virgo, Domina

* Vide librum, cui Anglicè titulus, *An ESSAY upon GLORY*, written in French by M. de SCUDERY. Done into English by a Person of the same Sex. London, 1708.

ELIZABETHA ELSTOB, *Gu-*
lielmi Soror, è vetusto *Ecclesiæ Sa-*
resburiensis codice MS. propria manu
 elegantissimè descriptam. Versionem
 istam circiter medium Decimi seculi
 esse factam ipsius sermonis cum puri-
 tate, ubi non hallucinatur interpre-
 conjuncta proprietates ostendit. Recen-
 tius verò descriptam fuisse sub *Nort-*
mannorum in Angliam adventum non
 tantum librarii linguæ Saxonice haud
 gnari recentior manus, in qua exara-
 tur, sed pravum illud Anglo-Dani-
 cum, vel forsan Anglo-Nortmanni-
 cum scribendi genus demonstrat. Ve-
 rum cum * alii operæ pretium duxe-
 rint symbola fidei Christianæ † Apo-
 stolicum, & † Eucharisticum illud,
Nicænum dictum in sermonem Saxo-
 nicum conversa publici juris facere;
 speciatim cum ipse || *Hickefus* nec se,

* *Abr. Whelocus* Bedæ Hist. Eccl. p. 496.

† Се Лѣтѣ Грѣба, се Мѣтѣ Грѣба ab
Anglo-Saxonibus dicta.

|| *Gram. Anglo-Sax.* cap. xxii. p. 166.

nec opere suo indignum credidit Symbolum *Nicænum*, seu *Constantinopolitanum*, Semi-Saxonicè versum literato orbi exhibere: quidni ego facile Symbolum *Athanasianum* ex Latino factum Saxonicum, & in Ecclesia Anglicana ante tot secula receptum, curioso lectori fisterem, cui esse potest usui tum in * dignoscendo certius tempore, quo primum Symbolum istud inclarescere cœpit, & in Ecclesiis obtinere, tum etiam ad redarguendum *Semiarianum*, ut meretur dici, istud *Novatorum* è sacerdotibus nostris genus, qui ut *Jesum* Deo Patri ὁμοῦσιον concionantes dicere semper gravantur: ita Symbolum *Athanasianum* contra *Nestorium*, & *Eutychem* compositum fugillare amant, illudque è Liturgia Ecclesiæ Anglicanæ certo certius, si possent, eliminare omnino, & ovantes ejicere vellent. Circiter X. seculi medium Symbolum istud Ecclesiæ Anglicanæ

civitate donatum esse dixi, quod porro mihi constare videtur ex sermone Saxonico de *Fide Catholica*, quem p. 41. *Beda* sui historiae Ecclesiasticae inseruit *Whelocus*. Etenim in egregio isto ad populum sermone multa leguntur, quæ Homilista ex Symbolo *Athanasiano* sumpsisse videtur, ut phrasæ ipsæ probant, ad quarum aliquas in margine infra citatas mitto lectorem.

HYMNUS ATHANASII DE Fide Trinitatis.

* Quem tu concelebrans discutientes
intellege. Incipit de fide.

SWA hpyle swa pile hal beon ær eallum
oðrum ðingum is † þ hegehealde
ðone eallican geleafan

* Ita MS. hoc est, quem tu *Antiphonatum*, vel alternatim psallens, animo percipe.

† Hic deesse videtur neob þearf, vel neob-behere, L 4 Donne

Donne nimmðe gehwlc onwealhne onber-
mittene gehealdeð butan tpehe ^a onec-
nerre forþeorneð.

Geleara soðlice se eallica þis is. þæt
se anne god on ðære þrynerre. ⁊ þa
þrynerre on annerre ^b wepeorþian

^c Neða gescenðeðan habar ne ðe wepað
rynðerlice

^d Oðer is soðlice ^e habar ðar fæder.
is ðar sunu. oðer ⁊ þar halgan garter.
ac ðar fæder. ⁊ þar sunu. ⁊ þar halgan
garter ^f anis godcunðner. gelic wulðor.
eðen ece ^g mægen þrymmer.

Gelic ^h isse fæder. gelic ⁱ isse sunu
gelic ⁊ gehalga gart .:

^a L. on ecnerre.

^b L. weorþian.

^c Locus, ut videtur, corruptissimus,
quem sic restituendum censeo: Ne ge-
scenðende þa habar. ne toðalenðe ðe
wepeð rynðerlice.

^d Homil. Bed. Eccl. Hist. Wheloc. p.42.
Soðlice oðer is se Fæder. oðer is se sunu.
oðer is se halga gart. ac weah hwa wepe
þara þreo þa is an Godcunðnyr. ⁊ gelic
wulðor. ⁊ eðen ece mægenþrym nyr.

^e L. se hafa.

^f L. an is.

^g L. mægenþrymmer; vel mægen-
þrymnýr.

^h L. is se.

Ungerceapen

Ungerceapen^a iſſe fæder. ungerceapen
iſſe ſunu. ungerceapen ⁊ ^brehalgagart.:

Opmate^d iſſe fæder. opmate^d iſſe
ſunu. opmate ⁊ ^eſe halgagart.:

Ece^f iſſe fæder. ^gecce^f iſſe ſunu.
^hecce ⁊ ſe^h halgagart.:

⁊ þeah hƿæþne na þnȳ ece. ac an ece. :
þa ſƿa na þnȳ ungerceapæne. na þnȳ
opmate. ac an iſ ungerceapen. ⁊ an iſ
opmate. :

Œelice ælmihtigⁱ iſſe fæder. ælmihtigⁱ
iſſe ſunu. ælmihtig ⁊ ſe^k halgagart. :
⁊ þeahhƿæþne na þnȳ ælmihtige. ac
an iſ ælmihtig. :

þa ſƿa goð^m iſſe fæder. goðⁿ iſſe
ſunu goð ⁊ ^orehalgagart. :

^a L. iſ ſe. ^b L. ſe halga gart.

^c Lat. *immensus*. ^d L. iſ ſe.

^e L. ſe halga gart. ^f L. iſ ſe.

^g L. ece. ^h L. halga gart.

ⁱ L. iſ ſe. ^k L. halga gart.

^l Homilia ſupra citata, p. 45. Niſ ſe
ælmihtig Goð na þnȳfeald. ac iſ þnȳn-
nȳſ. : Goð iſ ſe Fæder. ⁊ ſe Sunu iſ Goð.
⁊ ſe halga gart iſ Goð. : Na þnȳ Go-
ðar. ac hi ealle þnȳ an ælmihtig Goð.

^m L. iſ ſe. ⁿ L. iſ ſe ſunu.

^o L. ſe halga gart.

7 peah hƿæfne na þny godaƿ. ac an
 is god :
 8 þa ƿa onyhten * is ƿæder. onyhten
 is ge tunu. onyhten 7 gehalgagaƿ :
 9 7 peah hƿæfne na þny onyhten aƿ. ac an
 is onyhten :

Forðam ꝥpa ꝥpa rýndeplice^b anna ge-
hpylene has guber ꝥ onpýhtner anbettaþ
þepe cþiſtencan æpſetner ꝥ perconþian.
ꝥpa ꝥpa þny godaſ oððe ðnyhtnaſ cpe-
þan ſe callica æpſetner ſe beoð be-
penede :

Se fader fram namu geforðen, ne
gerceapen. ne acanned :

De runc fram þam fæder anum 17.

^a L. irye. ^b L. anne.

^c L. peoprian.

^a Homil. de fide Cath. Bed. Eccl. Hist. *Wheloc.* p. 42. Se is Fæder se þe mi næ- þer ne cæþeren, ne gærcepen fram mi- num oþrum.

L. nanum.

Homilia de fide Cath. supra citata
Bed. p. 43, 44. Nij je junu na gepophit
ne berceapen. ac he ij accennes-----
----nij he (je halga gart) gepophit. ne
gerceapen. ne accennes, ac he ij forþg-
reppende

na geporðen. ne geſceapen. ac acenned. :

Se halga gart fram fæder 7 suna. ne
geporðen. ne geſceapen. ne acenned.

^b (reð) ac forð gangende :

Iſ eornorlice an fæder na þny fæðar.

an ^c iſſe ſunu na þny Fæðar ſunu. an ^d iſſe

re halgagart. na þny ^e haliger garter :

7 on þiſſe þnyneſſe na nuht ær oððe

eft. nanuht mane. oððe læſſe :

Ac ealle þny haðar efne ^f ecce him

ſynt 7 eſngelice :

^h Ðra ſpa þ þurh eal þing. ſpa ſpa eal

lunga

teppende. þ iſ of gangende of þam fæ-

der 7 of þam ſuna. Sic p. 43. Se halga

gart iſ God forþteppende of þam fæ-

der. 7 of þam ſuna.

^a L. ne geſceapen.

^b Perperam in MS. ^c L. iſ ſe.

^d L. iſ re halga gart.

^e L. haligar garter.

^f L. mape. Sic in Homilia ante citata

p. 46. Niſ heopa nan mape þonne oþer.

ne nan læſſa þonne oþer. ne nan beſo-

pen oþrum. ne nan beſtan oþrum.

^g L. ecce.

^h Locus Latine hic eſt : Ita aut. (ut)

per omnia ſicut jam ſupradictum eſt, Et

Unitas

lunga hit ær beforan ⁊ on þære þry-
 gerre reo anner ^a topeorðianne ry.

^b ðe ðe pile eornortlic hal beon swa swa
 be þære þrynerre ongyteð.

Ac nýð þearf is to þære ecan hæle. þ
 on flærenesse ^c ðanan ðryht ure hælend-
 da Crist getrylice gelyfað.

Is eornortlice geleafa se nihta þ se
 gelyfan ⁊ andettan þte ðryhten ure
 hælenda crist godes sunu. ⁊ godes samod.
 ⁊ mon is.

God of swede þæs fæder ær ealne
 worulde acenned. ⁊ man is of swede þære
 moron onworulde acenned :

Fulframed ^d isse godes. fulframed ^d isse
 mon of þære nihtgeritelican sawle. ⁊ on
 mannysce lichoman riðstanðende.

Gelic ^e isse fæder æfter godescunnesse.
 læssa ^f isse fæder æfter mannysnesse :

*Unitas in Trinitate, & Trinitas in Uni-
 tate veneranda sit. Quæ sic Saxonice ver-
 tenda sunt : Swa swa þ þurh eal þing. swa
 swa eallunga hit beforan cweþen is. on
 þære þrynerre reo anner. ⁊ on þære an-
 nerre reo þryner to weorðianne ry :*

^a L. to weorðianne. ^b se ðe pile.

^c L. ðonne ðrythnes uper hælendes
 Cristes. ^d is se. ^e L. is se.

^f L. is se.

Deahðe

Deahðe goð jy. 7 man. na tpegen
hyæðne ac an 7 cnytt:

* An 7 soðlice narið^b facenbe goðcun-
nerre on flærce ac genamon onmennisc-
nerre on gober:.

† An 7 eallunga na pilnung rpebe. ac
an 7 hab:.

7itodlice rpa rpa reo riht gepittelice
rapl 7 lichaman an 7 man; rpa rpa goð 7
man an 7 cnytt:.

Seo þropienbe per forune hæle abune
artah to helle. þyþpyððan bæge^d heapar
fram deasum:.

† heartah to heofonnm. rihteð to rpið-
pan healfe goð fader ælmihtiger. þonon

* Sic se habet locus Latine: *Unus autem
non Conversat[i]one Divinitatis in Carne,
sed assumptione humanitatis in Deo: qui
Saxonice sic reddi potest: an 7 na soðlice
gependunge þæne goðcundnerre on
flærce. ac genamum [vel unbefrangen-
nerre] þæne menniscnerre on God.*

† Forfan pro tacenbe, vel tacenbe, ac
si sic Latine scriptum esset: *Unus autem
non assumptione Divinitatis in carnem.*

† L. sic: an 7 eallunga na gecenðnyr-
pe þar rpebe. ac annerre þæne habet.

† He apar.

† He artah.

heto.

he toƿearð. is to ðe manne cƿeocum ⁊
deaðum :

To ðær to cyme ealle men ariſen. hab-
bað mið ^a hiƿ lichaman. ⁊ alyſeð beoð
of ƿeorcum ðam ærnan gebedum :

⁊ ^b þa goðah ġeƿende beoð on þe ece liƿ.
⁊ ða soðlice ƿſelan on þe ece ƿſyn.

Ðis is ġeleara ſe eallica þone nymðe
ġehƿylc ġeƿſƿlice ƿunnað ðe ġelyƿð
hal beon ne apacað :

^a L. hiƿa vel heopa.

^b L. þa goðan.

CONSPECTUS p. 69, 70. *Illam
sequitur Andreæ Fountaine Equitis Au-
rati dissertatio Epistolaris de Numis-
matibus Anglo-Saxonum, quæ decem ta-
bulis æreis accuratissime incisa exhi-
bentur. In illis non tantum omnes num-
mi—sed & complures alias, quos ipse
conspexerat hætenus ineditos producit,
eosque omnes notis eruditis explicat.]*
Eo ipso tempore, quo in Hickeysii li-
brorum Conspectum Wottonianum no-
tas parabam, Cl. Edwardus Thwaite-
sius in nummos Anglo-Saxonum, &
Anglo-

Anglo-Danorum à præclaro viro *Andrea Fountaine*, ut memorat *Wottomus*, editos, novas notationes a severioribus studiis animi relaxandi causa scribebat. Id cum forte scirem, rogavi Doctissimum virum, ut illas mecum communicaret. Quas cum legerem, ad institutum nostrum apte, & congruenter compositas sentiens, protinus rogavi illum, ut *Oxonii* excusas ad me quasi *Xenii* nomine mitteret, quibus *Notæ* meæ in *Conspectum Wottonianum* tam belle, & convenienter terminari possent. Ille precibus meis, & magis naturæ suæ bonitate flexus haud gravate quæ abs illo rogabam, concessit. En igitur *Notas* in *Anglo-Saxonum* & *Anglo-Danorum* nummos *THWATESIANAS*; quas ut tibi, *Lector benivole*, placituras confido: sic opusculo huic, quod ornamento futuræ sint, ausim tibi spondere.

NOTÆ

Anglo-Danorum & prædictis viro-
rum fontibus, ut memorat Wottonus
ednos, novas notaciones a se haberi
bus istis animis etiam etiam scilicet
debat. Id cum forte sciret, rogavi
Dositheum virum, ut illas præcipue
commendaret. Quas cum legerem,
ad infinitum nostrum apte, & con-
gruenter compositas habere, pro-
nus rogavi illum, ut Quam excus-
ad me quædam Xeni nomine mitteret,
quibus Nos me in Conspectum No-
strum tam belle, & convenienter
terminari posset. Ille præcipue me-
& magis datus fuit potius flexus
and gratie quæ ab illo rogata,
concessit. Eam igitur Nos in Angli-
conum & Anglo-Danorum nomen
THWATSIANAS; quæ in illis
et bejivole, placitas conato; sic
osticulo hinc, quod ornamento in-
tus fuit, autem tibi spondere.

NOTE

N O T Æ

I N

Anglo-Saxonum

N U M M O S .

O X O N I Æ ,

A N N O D O M I N I M D C C V I I I .

ATON

NUMEROUS

NUMEROUS

OTON

ANNO DOMINI M DCC VIII

I
4
5
7
B
9
E
II
i

Æ L F R E D V S.

1. LVDBERHT. nummus percussus
Dunelmi, in Ecclesiæ istius recessibus.
4. LVDIG. *Ludovicus*. MOFI. i. e.
MONEtarius. **MF** duo *Runica* elemen-
ta, ni potius *Latinum* N componere vi-
deantur. Lubig. Leobrig.
5. OYDIG. *Oudig*. i. e. Eabig. vel Eab-
rig. In *Eadmundi* 13 OTIE. ubi legen-
dum OTIE. idem nomen. Putet non
nemo tam OYDIG quam OTIE
detruncata ab *Εβρίχρ*.
7. OKSNAFORDA. h. e. *Oksnafor-*
da, Oxonium. **KS** [h. e. KS] pro X.
BERNFALD. Regis MOnetarius. D
& R coalescunt. Vide 1 Æthelredi.
9. Notula ista **q** ad barbam senis est lit. X.
cui non suffecit locus in Fimbriâ. vide
Æthelredi 30. LRV**l**. i. e. *crux*.
Ex complicato isto monogrammate emi-
cat LIVITAS NORÐYIE.
11. EALFBED. F male formatur. R
incuria Monetarii converso **B**. ut G in
A *Æthel-*

((2))

Æthelstani 12. In averſa parte & legendum *Rex.* & addendum *ÆALYBED.*
Tria Elementa *Y E O.* lege, *Alpha Et Omega:*

ÆTHELREDVS.

1. **GODRIE.** f. cognomen *Godrick.*
2. **GODVNE.** *Godwine.* IN implicatur in elemento N. vid. num. 10. 19.
2. **STEORL.** E. Regis *Monetarius.* Nescio an E sejungendum sit, ut notet *Eopl:* vid. numm. 2. & 6.
5. **GEOFRIE.** *Geffrey.*
6. **ALFVIN.** *Eopl:* 6 [on] *LVNDON.*
9. **ANTLOZ.** Literarum quatuor complexus priscae originis. In quo recte, perpendiculari luculente apparent quatuor litterae. vide *Canuti* 20.
14. **LYPES** lip. [illeg] forsan legendum.
15. **MOEARIUS.** abbreviatura & *NET.*
22. **EDPI** [pro *EDPIG*] *Monetarius.*
26. Idem *Monetarius.* vide *Hadwardi* 23.
- 29.
30. Hunc nummum & 21 ab eodem Nummario cufos reor.

ÆTHEL.

ÆTHELSTANVS.

6. DRINTFALD Monetarius
CONVENTVS.
8. Pro SMALA habet nummus MALA,
ni fallor. quære an ✠ MALA.
10. BERNARHD. Eopl. On Non Opic.
Num. 4 habet BIORNEARD.
12. FVLSIG. Nisi potius FAVLSIG.
Hinc Cognomen Wolsky. vide Har-
dakanuti 2.
13. EBORAC. *Aecolesia*, h. e. *Ecclesia*.
sic enim frequenter scriptum in ævo bar-
baro. Istud REGNARD, quasi in
Ængl, legendum REGINALD. con-
crevere I & N. vid. num. 17.
16. DEORVVALD. hinc Dorrel.
17. EFORFIC Civitas.
18. leg. FAVLZtan. aut FAVLSig. ut
in nummo 12.
- LEIEEartep: L abiit in I.
19. FEORFLFMO Monetarius LE-
GEFEIlo. Non obstat, quod olim sæ-
pius scriptum sit LICETFELD.
21. EDELZTAN REX SAXO-
NVM, [*Orientalium*.]
In averfa parte DEORABYE.

22. EADNOD $\Pi\Delta$ netarius. Δ occur-
rit 5 & 7 *Ethelredi.* ab Græco Ω .
A pro *aw.* ut *Ethelwulphi* 1 & 2.

ÆTHELWEARDVS.

1. $\overline{\text{M}}$ onet. RAEgis. sic scriptum, rudi
seculo. ut *aecclēsia* sapius.

ANLAFVS.

- 2 Rudis forma mitræ. Pastorale bacu-
lum, & liber 7 sigillis munitus. Επιγραφή
FARNAN [*Farnæ*] MONETA.
Nummus in *Farnæ* insula percussus, infra
recessus Ecclesiæ (quod solenne erat) non-
dum dirutæ. Indicio sunt luculento ista
Episcopalia. quæ, ut in hoc *Anlafi* Fi-
lii, ita & in altero *Sibtrici* Patris num-
mulo repræsentantur. Cum *Anlafus* susci-
peret baptismum, crediderim hunc num-
mum percussum, sacram foederis cum
Christo initi tesseram.
3. AÐELFERD MINETepe RE-
Gis. Minetēpe, *Monetarius.* Chron.
Sax. An. 1125. Addenda vox Lexicis
Somneri & Bensoni.

BEORMIRICVS.

1. EELHFARD. **Elford** hodiernum cognomen. at non ejusdem originis.

BEORNVVLFS.

1. MONNO. *monna* vel *monno*. vide *Eadmundi* 12. *Eadredi* 3. Tab. X. *Osbrighiti* 1.

BVRGREDVS.

1. LEALLAF. terminatus ut ANLAF. WIGLAF.
 3. **LYNEHELM**. Monetarius. Simplex **M** bis legendum.
 5. FRAMRIE. MONETARIUS.
 6. IEL. DVD. MONETARIUS. idem qui nummo 9 vocatur DVDDA. 17 DVDA. Ita legerem 14. IEL DVDE. Videtur nomen esse detruncatum a DEODATO. Hinc fluxit Gentile nomen **Croki** DODD, è Coll. Reg. Oxon. adolescentis nobis longe charissimi. Nomen **Croke** forsan ab EVREA in *Eadm.* 4.
 10. DIA. pro DIARYLF. ut in 21.
 11. DVDYINE. ab *Dudda & Wine*.
 12. BER.

12. BERNEA *pb.*
 15. EAN. ARLEP. MONETA. *Ea Comitum moneta.*
 16. ELFEARD. coiere D & R. vi. de *Beormirici* 1.
 18. OSMVND. cognomen vulgare.
 19. VIN. E. vellem istud E denotare Eopl.
 20. EDELVLf. deest virgula in L [sic E] aut simile quiddam.
 22. VVLFEARD.
 23. HVSSA. *Hussey* nomen commune.
-

CYNEDRIDA.

- 1, 2. Utraque est Cynethrithæ Effigies. In utriusque centro est *Marciorum*. COBA, vide *Cuthredi* 3 & 5. *Cænwalgi* 5 habet OBA. & *Ecgherhti* 1.
-

LEOLNODUS.

2. VVYNf. MæRE [*Magnus.*] MONETA rius. [f. denotat E.]
-

CANVTVS.

9. SPERTING, vide *Æshelredi* 26, 27, 29.

11. LE

11. LEOD. MÆR [*magnus*] *Eadredi* 10.

12. RÆFEN. *Raben*, cognomen notum.
vide *Eadwardi* 1.

13. Eopl SELVINE. vide num. 18.

14. MEO. l. DEOTROTH. num. 18.

20. f. i. e. RVM.

COEN VLVVS.

2. POOEL. *Britannicum*. Hinc Gentile
POWELLORVM Nomen. hinc
Familia. cuius per longa secula floren-
tis honestum viget à Proavis demis-
sum Stemma, in Dno NATHANA-
ELE POWELL Baronetto, Colle-
gii Reginae Oxon. illustri jam Orna-
mento, & artium liberalium alumno.

5. OBA. vide *Egberhti* 1.

7. LIOLHARD. LEOLHARD
in 3. *Ceolwulfi*.

8. DIOLA. In *Ceolnothi* DIALA. uti
& 72. *Eadwardi*.

EADGARVS.

5. HERIE Eopl. Mon. Idem Moneta-
rius in *Eadwigi* 1. & 5 forsan.

6. Idem

- *6. 7. Idem monetarius, ni fallor.
 10. FASTOLF Eopl & [&] Monetarius.
fastulf, Danice.
 13. IV. Eopl. Hinc Cognomen *Ibes* sa-
 tis vulgare, dictum de sylva TAXEA;
 ni potius *Ibes* ab IFA derivetur quod
 in *Egberti* 3 occurrit. IFA, *de He-*
dera, ab *Ifig*.
 14. ALBVT. Eopl. Monetarius. Ter-
 minatio eadem in OSIVT. DVR-
 LVT.
 17. Idem, ut videtur, nummus. Nescio an
 19. legatur ADELA Leman Regis
 Monetarius.
 22. BOIGA. vide *Eadwardi* 61. &
Eadwigi 2. BOIA *Aethelredi* 11. BOI
Eadmundi 18.
 24. EDELSTANE MOTA [mo-
 neta] Dapbye. Vide *Aethelredi* 15.

EADMVNDVS.

1. Eopl REMHBART MONETarius.
 4. LVRLA. MONETarius. Hinc
Croke, gentilitium nomen.
 6. ppINE. REgis MONETarius.
 7. GEOFRIG. ita forte legendus *Ethel-*
redi 5. & *Eadredi* 15.

EAD.

8. ASVLF MON. Ita lege nummum iniquissime percussum.
9. INGEL. LÆman Regis MONet.
16. BARNNEARD. Hoc ipsum est Gentilitium cognomen BERNARDORUM, quod per longum ævum emicuit, hodierno die amplissime honestatum ab CAROLO BERNARD Chirurgorum Principe. vide *Ethelstani* 4, & 10. & *Burgredi* 12. vide Incertorum septimum. Credo & *Burgredi* septimum legendum BERNERD, non BERNRED.
18. BOI. Monetarius. LYLcetfelb: vid. *Edgari* 22. *Eadredi* 6.
19. ALEF. Simile cognomen adhuc in usu. Forte legendum, ✕ SILNum, hoc est *Crucis Signum*.
25. VVINIF. R. MONETARIus. ~~W~~innes, cognomen vulgo notum. Terminatio par, in ALEF. ANLAF. LEALLAF. WILLAF.
26. ODO MONETarius Reg. LINcoln.
27. IOMA. Monetarius. ME. FECIT. Amuletum hoc, titulo S. *Edmundi* consecratum, superstitio istius ævi excudit. ~~regis~~ etenim vix nummum ostentat.
- B CADRE

E A D R E D V S.

6. BOILA. Eopl. & [&] MOnet. *Ead-*
gari 22. ita legendus. vid. *Eadwardi* 61.

10. LEOD. MÆR. vide *Canuti* 11.
 aliter scriptum LVD.

12. TERELA. Hinc TYRRELLO-
 RVM Genus, à quo *Iacobus Tyrrellus*
Isidorus.

14. RYNRED. Initiale est R.

17. HERIL. Eopl. R. MO. [Abscissum
 ab *Sueco* nomine ERICVS.]

E A D V V A R D V S.

3. ODL. Rgis. MOnetarius. [Cogno-
 men *Odle* satis commune. an putemus
 hinc ductum?]

4. Legerim OSKETEL. ut sit Episco-
 pus *Ebor.* 17. & putarim rationem tem-
 poris id permittere. Nisi potius legen-
 dum VLFKETEL. ut 41.

8. ÆDVERD. REI. rex. ut *Ælfredi* 9.
 ARN. Eopl. Rgis MOnetarius
 EOFRpic. vid. 27.

10. ÆLFA. MOnetarius EOFRpic.
 vel Monetarius ON EOFRpic.

12. PRINT.

(II)

12. BRINT. HNON. COLA ceartep.
A strictura duorum NA.

13. BRIXS. Æopl. ON LVNDENE.
Quære annon BRIGS,

14. STIRL. Monetarius ON EOFeppic.
Stypic, Iuvencus.

15. L. in fine *πινυαφης* notat Civitatem.

17. COLMVND.

18. DORR. ON. EOFFERpic. Mo-
netarius. idem nummarius 5 & 33.

19. NTINL. i. e. HVNTINLton.
character primus repræsentat HVN.

23. SPETINL. vide *Ethelredi* 26
& 29.

26. Idem nummarius, qui in 16.

27. EARN. Monetarius ONHEREfopb.

30. ARNGRIM. In 9 vocatur ERN-
GRIM.

31. Forte ONVEROlam.

32. BRINT. MÆRE. ut *Haroldi* 4.

35. SNEBE. Monet. Regis ON
EOffeppic.

36. ALEN. Satis divulgatum nomen.

37. BRVNDINE. Intende an Num-
marius scripserit BRVNDINE. Ele-
mento A converso.

39. Nescio an ad Abbatem aliquem refe-
ratur, siquidem ABOT legatur.

41. VLFKETEL. Nummarius Elementum T addidit primo E, quod addendum erat 2. Vide nummum *Eadweardi* 4.
43. ÆLFVIG. *Elfegum*.
45. BRINTRIL. [nisi repugnet *Haroldi* tertius.]
46. vide 14.
49. vide 6 & 12.
53. FRAMPIL.
55. HEREMOD. vide 60, & 67.
56. Ecclesiam *Ebor.* repræsentat.
57. Icon Asceterii *Farnensis*.
59. ALHSTAN. cognomen notum, *ALSTON*.
63. FALTER EOſſepic. In isto agro *Eboracensi* Nomen hoc antiquam jactat originem. — Stemma superest.
66. SNEL. *Snell*.
71. BEAHSTAN. *Beeston*.
72. Quære an DIOLA. vide *Cannulfi* 8.
74. An EREBERHT. Monetarius?
75. RIHARD. hoc est RICHARD. H effertur tanquam C vel CH, ut in HLODOVEVS.

EADWIGVS.

49. PILSIG, vide *Erbelfani* 12, & 18.
- EAN.

E A N R E D V S.

1. EADƿINE. ut videtur.

E G B E R H T V S.

1. OBA. vide *Cynethrythæ* nummos. Monogrammata bina exponas, EBORA Eum.

3. IFA. vide *Eadgari* 13.

E D ƿ I N V S.

1. SEEVEL ON EOFOR^{pic.} Hinc SAVILIORVM Familia, liquidem *Eboracensis* per ætates fuerit.

H A R O L D V S.

2. ƿVLFGĒAT.

3. BRINTRIL. vide *Eadweardi* 45.

4. BRINT MÆR. [magnus.]

6. WILLELM. istud E est compendium
Æ E & L.

11. SLEƿINE. *Selwine*; ut *Canuti* 13.

H A R Ð A Q A N V T V S.

1. Vide annon LE OFS AN. amplexantibus se mutuo TA.

2. ƿOLSIG ON BAÐE. *Æthelst.* 12.
LVDICA.

L V D I C A.

1. BALDYER. ita forte nummus legendus.
-

O F F A.

1. Eopl ALMUND.
2. † LULLA. vid. 4. 5. & 8. LVL
& LVLLA, nomina ab LOLLIO
abrupta.
3. IBBA. & 5 EOPPA. vide num-
mos *Cynethritæ* Reginae. vide OF.
FAE 7 & 13. IBBA ab IBYCO.
II. OTUWIN.
-

STI PETRI MONETA.

In Ecclesia Eboracensi percussa.

1. ERMIT. M. ut in sequenti.
2. EBORAEVM.
3. An *Gladius* in tribus nummis referatur
ad D. Paulum, D. Petri *ἀναγινώσκοντες τὸν λόγον;*
-

P L E G M V N D V S.

1. Baculum Pastorale.
2. EIDMVND Monetarius.
-

SITRICVS.

2. SITRIC. EUNING. Anglorum.

SILFREDVS.

1. SILFRED REX. EVVRA
MNO. [MONetarius.]

WIGLAFVS.

1. REDMAN. Δ in Summo forsan
est \odot vel \odot . hoc est Mon.

INCERTA NVMISMATA.

1. SYLFRED REX.
5. DOROVERNIA. CIVITAS.
uti & 6.
6. LVNINING.
7. f. legendum LNV. T. REX. ANG.
8. ETHELREDI, uti ab *manu* ista
 conjecto.

TABVLA DECIMA.

1. ALLA REX. LVLA Π onet.
vide Offæ 2 & 4.
3. ALRED

3. ALRED REX. REDVVL F MO-
net. Ni potius legeris. VVL FRED.
Scriptio nimirum mutua. uti in *Græcorum*
istis *Architimus, Timarebus*, & aliis, quæ
in Etymologia sua comparativâ, quam
vocat, p. 8. enumerat *Asbmoleani* Musæi
custos, ED. LLVYDV S *ἰετυμολογία*.
Eodem ritu *Frænc-Theotisca* simplicia in
Propriis rursus proflum curstant. ex-
emplo sint, Baldwin, Winibald; Bald-
frid, Fridebald; Friderat, Ratfrid; Ger-
win, Winiger; Gerfrid, Friduger; Ric-
frid, Frideric, [h. e. *Ῥιφριν*], notante
doctissimo *Grabio*.]

1. *Anlafi*. HANLAF. VIGMVND. M.
ita lege proximum.

1. CVTHRED. RVD. M. forte.

1. EANRED REX. ✠ VVL FRED.
vide *Alredi* secundum.

2. EANRED REX. BRODR.

3. EANRED REX. ✠ FORDRED.

4. EANRED REX. ✠ EALNOÐ.
Mon.

5. EANRED. MONNE.

6. EANRED. EADVINE.

1. EARDWLF. DIA. o + o. i. e.
Monetarius. vide *Burgredi* 10.

2. EARVVL F. EDMVNT.

3. EAR.

3. E A R V V L F. D A R E. M O.
 5. A R D V V L F. L V n i n g. ✠ B R O D E R.
 1. E T H E L R E T R e X. + B R O D E R.
 1. E T H E L H E L M. V I G M V N D.
 2. E T H E L H E L M. ✠ B R O D E R. M.
 1. E D I L R E D R E X. ✠ E A R D V V L F.
 2. E D E L R E D R E X. ✠ E A N R E D.
 3. E D E L R E D R E X. ✠ A N R E D.
 4. E D I L R E D R E X. ✠ B E R H T V L F.
 D V N E L.

5. E D I L R E D R E X. ✠ G E O F R E G. M.
 6. E D I L R E D. M O N N E.
 7. E D E L R E T. R O E. M.
 1. O S B R I H T R e X. ✠ M O N N E.

in *Beornwulfi* 1, M O N N O. Vix
 puto nominis hujus natales esse Saxoni-
 cos, licet ab *Man* vel *Mon* tractum
 videatur. Abscissum potius a MONYMO.
 ut M A L A, in *Aethelstani* 8, ab M A-
 L A C O vel M A L C H O. In *Eadgari* 14,
 A L B V T ab A L E V T I O. In *Eadmundi* 4,
 L V R L A ab C V R C I O [*Curtio.*] V V I N
 [passim occurrens] à V I N C E N T I O. At
 non ignoro hæc omnia ad barbaras posse
 reduci origenes.

2. O S B E R H T R. ✠ E A N W L F.
 3. O S B E R H T R. ✠ V V L S I G E.
 4. O S B R E H T. R e X. ✠ W I N E-
 B E R H T vel B E R H T W I N E.

Ambigua scribendi ratio, ut in *Franco-Gallia*, Perathwin, Winipreht.

g. OSBREHT REX. ✠ ELNA
MON. REG.

Addenda

In dissertatione Epistolari Dni A. Fountaine, p. 161, Nummus repræsentat Caput, ni fallor, *Jesu Christi*, cum his litteris C A Z Ω. i. e. *Christus Alpha & Omega*. Caput ornatur triplici corona. Notula Z [&] in nummis *vetustis* hodie conspicienda est eodem modo percussa. trahitur ab J seu j [& vel anb] *Anglo-saxonum*.

In *Ceolwulfi* 2, lege E A N V V L F M O .
N E t a r i u s T _____. Istud T _____ est
Civitatis, ubi Numisma fabricatum erat,
Monogramma.

Legem DE MONETARIIS, ex *Ethel-
stani* Constitutionibus, ad histori-
am *Rei Nummarie* propius spectan-
tem, huc jure referendam duxi.

Ƴe cƳædon þ̅ an mýnet Ƴý oƳep ealle
Ordinamus unam monetam esse per omnem
þær cýninges anpealbe. 7 nan man ne
regis *ditionem*, & nemo
mýnetige butan * Popt: Ƴif re Mý-
culat extra oppidum. Si mone-
neteƳe ful Ƴurðe. Ƴlea mon þa † hand
tarius reus fuerit, amputetur manus,
oƳ. þe þ̅ ful mid Ƴophte. 7 Ƴette
quæ nefas perpetravit, & prostet
uƳan on þa † minet - Ƴmihans. Ƴif hit
in nummariam officinam. Si
þonne týttele Ƴý. 7 he hine laðian
verò accusatio fuerit, & quis se purgare

* Vide *Guliel. I. leges* 60 & 61. ubi
quædam de dignitate urbium & pagorum
melioris notæ. †† *Manus*, & apud *Roma-*
nos, *fallariis nummorum præfixæ*: ita *Sue-*
tonium intelligo in *Galb. 9. Nummulario non*
ex fide versanti pecunias, manus [*Galba*] *am-*
putavit, mensæq; ejus affixit. vide eundem
in *Claud. 15.* & *Chron. Sax. an. 1125. infra.*

pille. þonne ȝa he to hatum irene. ȝ
eupiat, probetur calido ferro. &
 labie þa hand mid þæm mon tihð þ he
liberet manum qua clamant eum
 þ* facn pophte: Luf he þonne on þæm
fraudem fecisse. Sin is tamen in
 Opðale ful pupðe. do man þ ylce rpa
Ordalio reus fuerit, fiat id ipsum quod
 hit heþ beȝopan cpyþ:

hic supra dictum.

On Lantparabýrȝ VII mýnetepar. III

Cantuarie VII monetarii. III

cýnger: II birceoper: ȝ an þær ab-

Regis. II Episcopi. & unus Ab-

boder: To Þporeceartpe III. tpegen

batis. Ad Civ. Roffensem III, duo

þær cýnger. ȝ an þær birceoper: To

regis, & unus Episcopi. Ad

Londonbýrȝ VIII: To ȳnteceartpe VI:

Londinum VIII. Ad Wintoniam VI.

To Læper II: To Hærtȝaceartpe I:

Ad Lewisium II. Ad Hastingsum I.

Oþer to Lýrreartpe: To Hamtune

Alius ad Cyrencestriam. Ad Hamtunam

tpegen: To ȳerham II: Tpegen to

duo. Ad Werhamum II. Duo ad

* Suspitor olim lectum fals. licet aliter
 bene constet sensus,

Caxan-

Eaxanceastre. II to Sceaſterbȳrig.
Exoniam. II ad Schaſtesburiam.
 Ellor to þæm oþrum buƿgum an:
Præterea ad aliud quodvis oppidum unus.

Legem Canuti de *Moneta* addere
 etiam viſum eſt.

- - - - - ane mýnet ƿange oſen
una moneta ſit per
 ealle þær þeobe buƿon ælcon ƿalre: 7
omnem nationem, ſine omni falſo: &
 þ nan man ne ƿopraçe: 7 re þe oſen
eam nemo repudiet. & qui poſt-
 þir ƿalre ƿȳpce. ƿolige þæpa handa þe
hac falſabit, perdat manus qui-
 he þ ƿalre mið ƿophte. 7 he hiƿ mið
bus falſum fecerit. & eas
 * nannum ƿingum ne ƿebicge. ne mið
nullo pretio redimat, nec
 ƿolbe. ne mið ƿeolſne. 7 ƿiƿ man þonne
auro, nec argento. Et ſi quis tum
 þone ƿepeſan teo. þ he be hiƿ leaƿe þ
 ** ƿereſam accuſet, quod ejus licentia id

* Vide Synodi Exoniensis decreta. *Spelm.*
*Concil. Vol. II. p. 401. ** Præpoſitum.*
 ƿalre

ƿalre ƿophte. laðige hine man þnyƿeal-
falsum fecerit, purgetur tripli-
 ðne labe. ⁊ gýſ reo lab þone bæppte.
ci purgatione. & si in purgatione defecerit,
 habbe þonne ylcan ðome þe re þe þ
habeat tum idem iudicium, quod qui
 ƿalſ ƿophte:
falsum composuit.

Poenæ Falsariis inter *Saxones* impositæ
 tristiores addidit *Henricus I.* qua nefarii
 Artifices castrabantur *Wintoniæ*. Sic Chron.
Saxonici auctor:

An. MCXXV. On þis gæp renðe re
 king ðenſi toƿopen Lpſter merre of
 Norðmandi to Engla lanðe. ⁊ bebeað þ
 man ſcolbe beniman ealla þa minſtepe
 þe ƿæron on Engle-lande heopa liman,
 þ þær hepe elceſ niht hanð. ⁊ heopa
 ſtanen beneðan. þ þær for re man þe
 haſðe an ƿunð he ne mihte cýrten æn-
 ne ƿeni at anne mapket. And re biſcop
 Rogeſ of Sæpeſ-býnið renðe ofeſ eall
 Engla lanðe ⁊ bebeað hi ealle þ hi ſcol-
 ben cumen to * ſin-cearðpe to Lp-

* *Wintoniæ* hoc factum, forſan quod in
 iſta Urbe Menſurarum proſtabant publica
 ſter

ƿter merre. Ða hi ƿider coman þa nam
man an 7 an. 7 benam ælc þone ƿiht
hand. 7 þa ƿtaner beneðan. Eall þiƿ ƿær
gædon ƿiðinnon þa ƿpelf-niht. 7 þ ƿær
eall mid micel ƿihtfe ƿopði þ hi hæfden
ƿop-don eall þ land mid hefe micle
faly þ hi ealle * abohton.

*An. MCXXV. Hoc anno, misit Rex Hen-
ricus ante Christi festum de Normannia in
Anglorum terram & iussit omnes monetarios
qui erant in Anglia privari membris, scilicet*

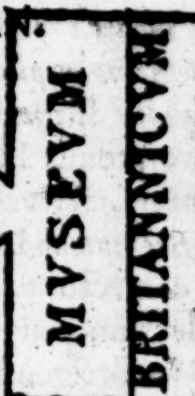
exemplaria, [quidni & Ponderum normæ?] *Lex*
Edgari. BE MYNETVM 7 GEMETVM
Ira ane mýnet ofen ealne þær cýnger
anpealde. 7 þane nan man ne ƿoprace.
7 gemet. ƿpilfe man on ƿintan-ceartpe
healde. *fit una moneta per omne regis im-*
perium, & eam nemo repudiet; & [fit
una] mensura qualis Wintoniæ adservatur.
Pro Repudiet, Bromtonus habet Sonet, quæ
vox, notante Somnero, derivatur ab Scunian,
[Scunet olim in Bromptono Latino-Barbare,]
respuere, unde coniecto pro ƿoprace in
Saxonicis olim lectum ƿcune. Vide legem
*Guliel. I. 57. *Corrigendum apophthon.*
ex lege Canuti de Moneta, in qua locutio
faly peopcan bis occurrit.

quemque

quemque dextra manu & testiculū; quod factum est quoniam qui habuit libram non potuit ullam rem mercari uno istius denario in quovis foro. Tunc Rogerus Episcopus Sorbiodunensis misit per totam Angliam, & iussit eos omnes interesse Wintoniæ ad Christi festum. Cum pervenissent, convocati fuerunt sigillatim, & præcisa erat cuique dextra manus, ac testiculi. Totum hoc factum est intra duodecim [festi Natalium] dies, & quidem optimo jure, quippe damnum maximum intulerant toti genti tantam * vim metalli vitiosi coëmendo.

* Vertendum: vim adulterati metalli fabricando.

Iugatæ Litteræ.

A. AT. AN.		E. LE.
AV. AV.		E. LF.
Ĳ. Aω.		ME. MC.
R. DR.		Ō. ON
E. EL.		Ō. MO.
ET. ET.		N. NI.
ET. ET.		NA. NA.
Z. &		Q. RVM.
H. HVN.		RVM.
I. IE.		E. TE.
N. IN.		

F I N I S.